

แผนจัดการ

คุณภาพสิ่งแวดล้อมภาคใต้

พ.ศ.2556-2559

สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

คำนำ

การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันมีตัวแปรที่สำคัญคือการกระจายอำนาจการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมไปสู่ท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 และพระราชกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ทำให้แต่ละท้องถิ่นมุ่งที่จะบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของตนโดยมิได้คำนึงถึงพื้นที่ที่คาบเกี่ยวกันระหว่างท้องถิ่น เนื่องจากลักษณะภูมิศาสตร์หรือระบบนิเวศตามธรรมชาติของพื้นที่นั้น หรือเพื่อประโยชน์ในการจัดการอย่างเป็นระบบตามหลักการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ถูกต้องและเหมาะสม

เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในระดับชาติ ระดับจังหวัด และระดับท้องถิ่น ที่สอดคล้องกับแผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2555-2559 และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 14 (สุราษฎร์ธานี) สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 15 (ภูเก็ต) และสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16 (สงขลา) จึงได้จัดทำ “แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมภาคใต้ พ.ศ.2556-2559” ที่สอดคล้องกับสถานการณ์สิ่งแวดล้อมของพื้นที่ สภาพเศรษฐกิจและสังคม และกำหนดกลยุทธ์ให้เหมาะสมกับปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ตลอดจนมีเป้าหมายและตัวชี้วัด เพื่อใช้เป็นกรอบทิศทางในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมที่จะเอื้ออำนวยให้การจัดทำแผนปฏิบัติการทั้งในระดับกลุ่มจังหวัด/จังหวัด และท้องถิ่นมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อมุ่งให้ประชาชนได้มีการดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุขภายใต้คุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี

กรอบแนวคิดในแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมภาคใต้ พ.ศ.2556-2559 เป็นแผนยุทธศาสตร์การจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยเน้นให้ประชาชนได้มีการดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุขภายใต้คุณภาพสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม บนพื้นฐานของการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยให้ความสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้จัดการสิ่งแวดล้อมในเชิงรุก และการมีส่วนร่วมและสร้างภูมิปัญญาร่วมกันของภาคีต่างๆ ให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่จะรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีให้สังคม

กระบวนการจัดทำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมภาคใต้ พ.ศ.2556-2559 ได้ให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยผ่านการระดมความคิดเห็นในรูปแบบกลุ่มย่อย (Focus Group) และการรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคประชาชนในพื้นที่ภาคใต้ เพื่อให้ได้แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมภาคใต้ ที่สามารถถ่ายทอดไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรม

ดังนั้น หวังเป็นอย่างยิ่งว่า ภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ ภาคเอกชน ภาคประชาชน สถาบันการศึกษา นักวิชาการ องค์กรพัฒนา และเครือข่ายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในภาคใต้จะให้ความสำคัญต่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยนำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมภาคใต้ พ.ศ.2556-2559 ไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพ อย่างเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และเกิดความเป็นธรรมต่อสังคม

สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 14

สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 15

สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	(1)
สารบัญ	(2)
สารบัญตาราง	(4)
สารบัญรูป	(5)
สรุปสาระสำคัญของแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมภาคใต้ พ.ศ.2556-2559	(6)
ส่วนที่ 1 บทนำ	1-1
1.1 หลักการและเหตุผล	1-1
1.2 แนวคิด	1-1
1.3 วัตถุประสงค์	1-3
1.4 ขอบเขตการดำเนินงานและกระบวนการ/ขั้นตอนการจัดทำแผนฯ	1-3
1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับ	1-4
ส่วนที่ 2 นโยบายและแผนฯ ที่เกี่ยวข้อง	2-1
2.1 นโยบายและแผนที่เกี่ยวข้อง	2-1
2.2 ยุทธศาสตร์และความเชื่อมโยงกับทิศทางการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของพื้นที่	2-4
ส่วนที่ 3 สถานการณ์สิ่งแวดล้อมภาคใต้	3-1
3.1 ข้อมูลทั่วไป	3-1
3.2 สถานการณ์สิ่งแวดล้อม	3-2
ส่วนที่ 4 การวิเคราะห์ศักยภาพการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่	4-1
4.1 ปัจจัยภายนอกที่อาจส่งผลต่อการจัดการสิ่งแวดล้อม	4-1
4.2 ปัจจัยภายในที่อาจส่งผลต่อการจัดการสิ่งแวดล้อม	4-3
4.3 ปัจจัยแห่งความสำเร็จ (Key Success Factors)	4-5
ส่วนที่ 5 วิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ เป้าประสงค์ ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย มาตรการและแนวทางปฏิบัติ	5-1
5.1 วิสัยทัศน์	5-1
5.2 ยุทธศาสตร์/กลยุทธ์	5-1
5.3 เป้าประสงค์	5-2
5.4 ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	5-2
5.5 มาตรการและแนวทางปฏิบัติ	5-4

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ส่วนที่ 6 การแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติและการติดตามประเมินผล	6-1
6.1 กลไกการขับเคลื่อนและการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ	6-1
6.2 โครงการสำคัญ (Flagship Project)	6-3
6.3 กลไกการติดตามประเมินผล	6-4
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก : ระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียชุมชนในพื้นที่ภาคใต้ ปี 2555	ก-1
ภาคผนวก ข : ค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมงของปริมาณฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 10 ไมครอน (PM ₁₀) ณ สถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศในพื้นที่ภาคใต้ ปี 2555	ข-1
ภาคผนวก ค : ปริมาณและองค์ประกอบขยะมูลฝอยในพื้นที่ภาคใต้	ค-1
ภาคผนวก ง : การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ภาคใต้	ง-1
ภาคผนวก จ : อักษรย่อชื่อหน่วยงาน	จ-1
ภาคผนวก ฉ : ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะจากการประชุมรับฟังความคิดเห็นต่อ (ร่าง) แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมภาคใต้ พ.ศ.2556-2559	ฉ-1
คณะผู้จัดทำ	

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 2-1	ยุทธศาสตร์และความเชื่อมโยงกับทิศทางการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของพื้นที่	2-4
ตารางที่ 3-1	คุณภาพน้ำโดยรวมของแหล่งน้ำภาคใต้ 14 แหล่งน้ำ ปี 2555	3-2
ตารางที่ 3-2	ปริมาณฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 10 ไมครอนของสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศในพื้นที่ภาคใต้ ปี 2555	3-11
ตารางที่ 3-3	ผลการสำรวจสัดส่วนพื้นที่สีเขียว (สวนสาธารณะ) ต่อจำนวนประชากรในเขตเทศบาล ปี 2555	3-21

สารบัญรูป

	หน้า	
รูปที่ 1-1	กรอบแนวคิดในการจัดทำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมภาคใต้	1-2
รูปที่ 3-1	แผนภูมิแสดงสถานการณ์คุณภาพน้ำผิวดิน ปี 2553-2555	3-3
รูปที่ 3-2	แผนภูมิแสดงสถานการณ์คุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งอ่าวไทย ปี 2553-2555	3-4
รูปที่ 3-3	แผนภูมิแสดงสถานการณ์คุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งอันดามัน ปี 2553-2555	3-5
รูปที่ 3-4	ผลการประเมินดัชนีคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่ง ปี 2555	3-6
รูปที่ 3-5	แผนภูมิแสดงสถานการณ์ของระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียชุมชนในพื้นที่ภาคใต้ ปี 2555	3-7
รูปที่ 3-6	แผนภูมิแสดงร้อยละคุณภาพน้ำชายหาดท่องเที่ยวเมื่อเทียบกับมาตรฐานคุณภาพน้ำทะเลประเภทที่ 4 เพื่อการนันทนาการ บริเวณเกาะสมุย เกาะพะงัน และเกาะเต่า ระหว่างปี 2553-2555	3-8
รูปที่ 3-7	แผนที่แสดงคุณภาพน้ำทะเลที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำทะเลประเภทที่ 4 เพื่อการนันทนาการ ในพื้นที่เกาะสมุย เกาะพะงัน และเกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปี 2555	3-9
รูปที่ 3-8	แผนภูมิแสดงระดับฝุ่นละอองในอากาศ (PM ₁₀) ค่าเฉลี่ยรายปี ในพื้นที่ภาคใต้ ปี 2553-2555	3-11
รูปที่ 3-9	แผนภูมิแสดงค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมงของระดับฝุ่นละอองในอากาศ (PM ₁₀) (ค่าสูงสุด) ในพื้นที่ภาคใต้ ปี 2553-2555	3-12
รูปที่ 3-10	แผนภูมิแสดงร้อยละของจำนวนวันที่ระดับเสียงเฉลี่ย (Leq) 24 ชั่วโมงเกินมาตรฐาน ในพื้นที่ภาคใต้ ปี 2553-2555	3-13
รูปที่ 3-11	กราฟแสดงแนวโน้มของปริมาณขยะมูลฝอย ปี 2553-2555	3-14
รูปที่ 3-12	แผนที่แสดงกลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำแนกตามปริมาณขยะที่เกิดขึ้น	3-15
รูปที่ 3-13	แผนภูมิแสดงองค์ประกอบขยะ	3-16
รูปที่ 3-14	แผนที่แสดงสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาลของภาคใต้	3-18
รูปที่ 3-15	แผนภูมิแสดงการประมาณปริมาณของเสียอันตรายในพื้นที่ภาคใต้ (ตัน/ปี)	3-19

สรุปลงสาระสำคัญ

แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมภาคใต้

พ.ศ.2556-2559

1. หลักการและเหตุผล

จากการเปลี่ยนแปลงทั้งทางกายภาพ การใช้ประโยชน์ และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ส่งผลให้สถานการณ์และแนวโน้มความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมทวีความรุนแรง นำไปสู่ความเสี่ยงต่อการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ กระทบต่อฐานการผลิตภาคเกษตรกรรม ความมั่นคงด้านอาหาร สุขภาวะและคุณภาพชีวิตของประชาชน แม้ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ มีนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2540-2559 ซึ่งเป็นกรอบแนวทางการจัดการฯ ระดับชาติในระยะยาว 20 ปี โดยมีการถ่ายถอดเป็นแผนระยะกลาง 5 ปี เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปัจจุบันอยู่ในห้วงเวลาของแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2555-2559 และสอดคล้องกับของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ.2555-2559 แต่การขับเคลื่อนและการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ประกอบกับการจัดการสิ่งแวดล้อมต้องใช้เวลาและความต่อเนื่องในการดำเนินงาน รวมทั้งการบูรณาการและเชื่อมโยงของการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในระดับชาติ ระดับภูมิภาค ระดับจังหวัด และระดับท้องถิ่นให้สอดคล้องกับสถานการณ์และประเด็นสำคัญด้านสิ่งแวดล้อมในแต่ละพื้นที่

สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 14-16 ซึ่งมีบทบาทภารกิจในการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการสิ่งแวดล้อมในภูมิภาค จึงได้ดำเนินการจัดทำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมภาคใต้ พ.ศ.2556-2559 โดยการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน เพื่อใช้เป็นแนวทางและกลไกการขับเคลื่อนการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในพื้นที่และแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติในการสร้างคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีให้กับประชาชน

2. แนวคิด

แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมระดับภาค เป็นกลไกสำหรับการขับเคลื่อนกลุ่มจังหวัด จังหวัด ท้องถิ่น ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน และประชาชน ในแต่ละภูมิภาค ในระยะ 4 ปี (พ.ศ.2556-2559) โดยเน้นให้ประชาชนมีการดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุขภายใต้คุณภาพสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม บนพื้นฐานของหลักเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาที่ยั่งยืน และการบริหารจัดการเชิงระบบนิเวศ ด้วยการกำหนดยุทธศาสตร์ในมิติการสร้างคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี โดยให้ความสำคัญในการสนับสนุนและส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดการสิ่งแวดล้อมในเชิงรุก การมีส่วนร่วมและสร้างภูมิปัญญาร่วมกันของภาคีต่างๆ ให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่จะสร้างคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีให้กับพื้นที่ ทั้งนี้ จะต้องพิจารณาเงื่อนไขและปัจจัยแห่งความสำเร็จควบคู่ไปกับการกำหนดทิศทางและแนวทางปฏิบัติในการดำเนินงานต่อไป โดยกรอบแนวคิดในการจัดทำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมภาคใต้

3. สถานการณ์สิ่งแวดล้อมภาคใต้

3.1 สถานการณ์คุณภาพน้ำ

3.1.1 คุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดิน จากการตรวจประเมินคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดินในพื้นที่ภาคใต้ จำนวน 14 แหล่งน้ำ ในปี 2555 พบว่า มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี ร้อยละ 43 และพอใช้ ร้อยละ 57 โดยการเปลี่ยนแปลงคุณภาพน้ำในช่วงปี 2553-2555 พบว่า แหล่งน้ำมีคุณภาพดีขึ้น กล่าวคือ แหล่งน้ำที่อยู่ในเกณฑ์ดีเพิ่มขึ้นและแหล่งน้ำที่อยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมมีแนวโน้มลดลง โดยพารามิเตอร์ที่บ่งชี้ปัญหาคุณภาพน้ำ คือ แบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม (FCB) และแบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด (TCB) ในบริเวณแม่น้ำชุมพร อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร แม่น้ำปากพอง ตำบลท่าเสม็ด อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช แม่น้ำตรัง ปากแม่น้ำ อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง ทะเลสาบสงขลาและปากคลองสำโรง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา การปนเปื้อนของแหล่งน้ำบ่งชี้ว่า แหล่งน้ำได้รับน้ำเสียจากการระบายน้ำทิ้งจากชุมชน เกษตรกรรม และการปศุสัตว์

3.1.2 คุณภาพน้ำทะเลชายฝั่ง จากการตรวจประเมินคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งภาคใต้โดยใช้ดัชนีคุณภาพน้ำทะเล จำนวน 2 ครั้ง ในปี 2555 พบว่า คุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งอ่าวไทยอยู่ในเกณฑ์ดี ร้อยละ 13 เกณฑ์พอใช้ ร้อยละ 84 และเกณฑ์เสื่อมโทรม ร้อยละ 3 และคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งอันดามันอยู่ในเกณฑ์ดี ร้อยละ 8 และเกณฑ์พอใช้ ร้อยละ 92 โดยคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งของทะเลทั้งสองฝั่งมีแนวโน้มคุณภาพน้ำเสื่อมโทรมลง พารามิเตอร์ที่บ่งชี้ปัญหาคุณภาพน้ำ ได้แก่ ออกซิเจนละลาย ในตรรก-ไนโตรเจน แบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด แบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม แบคทีเรียเอ็นเทอโรคอกโค และโลหะหนัก (ตะกั่ว โครเมียม สังกะสี) นอกจากนี้ยังพบสารแขวนลอย ชยะ และคราบน้ำมันบริเวณผิวน้ำในบริเวณชายหาดท่องเที่ยว ปากคลอง ปากแม่น้ำ และท่าเทียบเรือ แหล่งที่มาของน้ำเสียส่วนใหญ่มาจากบ้านเรือนและชุมชน การประกอบธุรกิจท่องเที่ยว รวมทั้งการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง

3.1.3 ระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียชุมชน ในพื้นที่ภาคใต้มีระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียจำนวน 31 แห่ง โดยระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียที่มีประสิทธิภาพการทำงานผ่านเกณฑ์มาตรฐาน มีจำนวน 18 แห่ง ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน มีจำนวน 3 แห่ง หยุดเดินระบบหรือชำรุด มีจำนวน 7 แห่ง และอยู่ระหว่างดำเนินการก่อสร้าง/ก่อสร้างไม่เสร็จ มีจำนวน 3 แห่ง ระบบบำบัดน้ำเสียสามารถรวบรวมน้ำเสียเข้าระบบได้ร้อยละ 34.4 ของปริมาณน้ำเสียทั้งหมดที่เกิดขึ้นในเขตเทศบาลในพื้นที่ภาคใต้

3.2 คุณภาพอากาศและระดับเสียง

3.2.1 คุณภาพอากาศ ในภาคใต้โดยรวมมีอากาศดี โดยจากการตรวจวัดสารมลพิษทางอากาศหลัก 5 ชนิด ได้แก่ ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ ก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์ ก๊าซคาร์บอนมอนนอกไซด์ ฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 10 ไมครอน และก๊าซโอโซน ในปี 2555 พบว่า สารมลพิษทางอากาศของภาคใต้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน อย่างไรก็ตาม คุณภาพอากาศตามเกณฑ์ฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 10 ไมครอน (PM₁₀) ของทุกสถานีตรวจวัดมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานีและจังหวัดนราธิวาส นอกจากนี้ จากการติดตามตรวจสอบคุณภาพอากาศจากสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศของกรมควบคุมมลพิษ พบว่า ในปี 2555 พื้นที่ภาคใต้ตอนล่างฝั่งตะวันออกเกิดปัญหาหมอกควันในช่วงเดือนกรกฎาคม-กันยายน ซึ่งสอดคล้องกับผลการตรวจวัดคุณภาพอากาศของสถานีตรวจวัดในพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาและอำเภอเมือง จังหวัดยะลา เนื่องจากปัญหาหมอกควันข้ามแดนที่เกิดจากไฟไหม้ป่าและการเผาพื้นที่เกษตรกรรมในบริเวณเกาะสุมาตราและเกาะกาลิมันตัน ประเทศอินโดนีเซีย

3.2.2 ระดับเสียง จากการตรวจวัดระดับเสียงอย่างต่อเนื่องในพื้นที่ภาคใต้ พบว่า มีค่าอยู่ในช่วง 52.2-86.3 เดซิเบลเอ (dBA) ซึ่งเกินมาตรฐานระดับเสียงเฉลี่ย (Leq) 24 ชั่วโมง และระดับเสียงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในเขตเทศบาลนครภูเก็ต มลพิษทางเสียงที่สำคัญในพื้นที่ภาคใต้ส่วนใหญ่เกิดจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนยานพาหนะในเมืองใหญ่ และกิจกรรมสันทนาการและกิจกรรมที่อยู่ใกล้เคียงในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว

3.3 สถานการณ์ขยะมูลฝอยชุมชน ของเสียอันตรายชุมชน และมูลฝอยติดเชื้อ

3.3.1 ขยะมูลฝอยชุมชน ในปี 2555 ภาคใต้มีปริมาณขยะมูลฝอยเกิดขึ้นรวม 2,475 ล้านตัน หรือ 6,780 ตันต่อวัน โดยมีสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกหลักสุขาภิบาล จำนวน 27 แห่ง ประกอบด้วย ระบบกำจัดแบบฝังกลบ (Landfill System) จำนวน 23 แห่ง (เดินระบบ 21 แห่ง หยุดเดินระบบ 2 แห่ง) และระบบเตาเผา (Incinerator System) จำนวน 4 แห่ง (เดินระบบ 3 แห่ง หยุดเดินระบบ 1 แห่ง) และมีสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่อยู่ในระหว่างก่อสร้างจำนวน 2 แห่ง ปริมาณขยะมูลฝอยที่เข้าสู่ระบบกำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกหลักสุขาภิบาลมีประมาณ 2,266 ตันต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 33 ของปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นทั้งหมดในพื้นที่ภาคใต้

3.3.2 ของเสียอันตรายชุมชน จากการประมาณการอัตราการเกิดของเสียอันตรายชุมชนในพื้นที่ภาคใต้ โดยคำนวณจากอัตราการผลิตของเสียอันตรายตามจำนวนประชากรในแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ปริมาณของเสียอันตรายในพื้นที่ภาคใต้ในปี 2555 มีประมาณ 99,892 ตันต่อปี หรือประมาณ 274 ตันต่อวัน อย่างไรก็ตาม ประชาชนในพื้นที่ที่ยังไม่มีการคัดแยกของเสียอันตรายออกจากขยะมูลฝอยทั่วไป เนื่องจากยังขาดความรู้ ความเข้าใจ และความร่วมมือในการคัดแยกของเสียอันตรายออกจากขยะมูลฝอยทั่วไป รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่มีระบบการจัดการของเสียอันตรายจากชุมชนตั้งแต่การคัดแยก การเก็บรวบรวม และการขนส่งไปกำจัด

3.3.3 มูลฝอยติดเชื้อ จากการประมาณปริมาณมูลฝอยติดเชื้อจากสถานพยาบาลทั้งภาครัฐและเอกชนของกรมควบคุมมลพิษ ในปี 2555 พื้นที่ภาคใต้มีปริมาณมูลฝอยติดเชื้อ 7,500 ตันต่อปี โดยมีการกำจัดมูลฝอยติดเชืวดังนี้ 1) ส่งกำจัด ณ เตามูลฝอยติดเชื้อขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2) กำจัด ณ เตามูลฝอยติดเชื้อของโรงพยาบาล และ 3) ส่งไปกำจัด ณ เตามาของเอกชน

3.4 สิ่งแวดล้อมเมืองและพื้นที่เฉพาะ

3.4.1 พื้นที่สีเขียว จากการสำรวจสัดส่วนของเทศบาลที่มีพื้นที่สีเขียวของชุมชนเมือง (เฉพาะพื้นที่สวนสาธารณะ) ในปี 2555 จำนวน 50 แห่ง พบว่าผ่านเกณฑ์พื้นที่สีเขียวชุมชนตามตัวชี้วัดของแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2555-2559 ร้อยละ 42.0

3.4.2 พื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม ภาคใต้มีพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีลักษณะเป็นพื้นที่ต้นน้ำ ลำธาร หรือมีระบบนิเวศตามธรรมชาติที่แตกต่างจากพื้นที่อื่น หรือมีระบบนิเวศตามธรรมชาติที่อาจถูกทำลายหรืออาจได้รับความกระทบกระเทือนจากกิจกรรมต่างๆ ของมนุษย์โดยง่าย หรือเป็นพื้นที่ที่มีคุณค่าทางธรรมชาติ หรือสมบัติอันควรแก่การอนุรักษ์ จำนวน 4 แห่งในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต กระบี่ และพังงา

3.4.3 เขตควบคุมมลพิษ ภาคใต้มีเขตควบคุมมลพิษ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีปัญหามลพิษที่มีแนวโน้มที่จะร้ายแรงถึงขนาดเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน หรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพสิ่งแวดล้อม ได้แก่ อำเภอหาดใหญ่ และอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา หมู่เกาะพีพี จังหวัดกระบี่ และทุกพื้นที่ในเขตจังหวัดภูเก็ต

3.5 การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

พื้นที่ภาคใต้ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่เด่นชัด คือ ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง ซึ่งมีแนวโน้มรุนแรงมากขึ้น โดยมีอัตราการกัดเซาะรุนแรงเฉลี่ยมากกว่า 5 เมตรต่อปี ในพื้นที่ชายฝั่งของ 5 จังหวัดชายฝั่งอ่าวไทย ซึ่งถือว่าเป็นพื้นที่วิกฤต ได้แก่ สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช สงขลา ปัตตานี และนราธิวาส สำหรับปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งทะเลอันดามันไม่รุนแรงเท่าชายฝั่งอ่าวไทย โดยมีพื้นที่วิกฤตที่ได้รับผลกระทบจากการกัดเซาะชายฝั่งบริเวณชายฝั่งทะเลอันดามัน 5 จังหวัด ได้แก่ ระนอง ภูเก็ต กระบี่ ตรัง และสตูล

4. วิสัยทัศน์

ร่วมส่งเสริมและรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อมด้านชววน เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของชาวใต้

5. วัตถุประสงค์

เพื่อจัดทำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมภาคใต้ พ.ศ.2556-2559 โดยมุ่งเน้นการลดและควบคุมมลพิษ ณ แหล่งกำเนิด และการสร้างคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีในระดับพื้นที่ แบบมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นกลไกการขับเคลื่อนและแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ

6. เป้าประสงค์

- 6.1 เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ของเสียอันตรายชุมชน และมูลฝอยติดเชื้อ
- 6.2 คุณภาพน้ำ (น้ำผิวดิน น้ำทะเลชายฝั่ง) เหมาะสมแก่การนำไปใช้ประโยชน์
- 6.3 คุณภาพอากาศและระดับเสียงอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน
- 6.4 มีภาคีเครือข่ายที่มีการดำเนินกิจกรรมด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม
- 6.5 สนับสนุนการช่วยเหลือให้ปฏิบัติตามกฎหมายสิ่งแวดล้อมในระดับภาค
- 6.6 ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- 6.7 มีพื้นที่สีเขียวในเมืองอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด
- 6.8 สร้างความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

7. ยุทธศาสตร์แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมภาคใต้ พ.ศ.2556-2559

- แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมภาคใต้ พ.ศ.2556-2559 ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์ ดังนี้
- ยุทธศาสตร์ที่ 1 การลดและขจัดมลพิษ
 - ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาคน ชุมชน และสังคมในการจัดการสิ่งแวดล้อม
 - ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาเครื่องมือกลไกในการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม
 - ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การลดและขจัดมลพิษ มุ่งเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการขยะมูลฝอย ของเสียอันตรายชุมชน และมูลฝอยติดเชื้อ การลดปัญหามลพิษและฟื้นฟูคุณภาพน้ำ การส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการรักษาฟื้นฟูคุณภาพอากาศและระดับเสียงให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน และการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการพื้นที่เฉพาะ (พื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม เขตควบคุมมลพิษ) โดยมีตัวชี้วัด 10 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) อัตราการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนอย่างถูกหลักวิชาการไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของ

ปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนทั้งหมด 2) อัตราการจัดการของเสียอันตรายชุมชนอย่างถูกหลักวิชาการไม่น้อยกว่าร้อยละ 15 ของปริมาณของเสียอันตรายชุมชนทั้งหมด 3) อัตราการจัดการมูลฝอยติดเชื้ออย่างถูกหลักวิชาการ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของปริมาณมูลฝอยติดเชื้อทั้งหมด 4) อัตราการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ (recycle) ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของปริมาณขยะมูลฝอยทั้งหมด 5) สัดส่วนแหล่งน้ำผิวดินที่มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ตั้งแต่ระดับพอใช้ขึ้นไป ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของแหล่งน้ำผิวดินที่มีการตรวจวัดทั้งหมด 6) น้ำทะเลชายฝั่งมีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ตั้งแต่ระดับพอใช้ขึ้นไป ไม่น้อยกว่าร้อยละ 98 ของสถานีตรวจวัดทั้งหมด 7) มีการเฝ้าระวังและติดตามตรวจวัดคุณภาพน้ำชายหาดท่องเที่ยวที่สำคัญ ไม่น้อยกว่า 9 แห่ง 8) ความสามารถในการบำบัดน้ำเสียชุมชนอย่างถูกหลักวิชาการ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของปริมาณน้ำเสียชุมชนเมือง 9) ค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมงของฝุ่นละอองขนาดเล็กกว่า 10 ไมครอน (PM₁₀) อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 100 และ 10) จำนวนวันที่มีระดับเสียงอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาคน ชุมชน และสังคมในการจัดการสิ่งแวดล้อม มุ่งเน้นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการสิ่งแวดล้อม และการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของทุกภาคส่วน โดยมีตัวชี้วัด 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) จำนวนภาคีเครือข่ายภาครัฐ เอกชน และประชาชนมีการดำเนินกิจกรรมด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 และ 2) จำนวนภาคีเครือข่ายภาครัฐ เอกชน และประชาชนที่มีอยู่เดิมได้รับการพัฒนาศักยภาพ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาเครื่องมือกลไกในการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม มุ่งเน้นการพัฒนาปรับปรุงกระบวนการบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายควบคู่กับมาตรการทางสังคม การส่งเสริมและสนับสนุนเทคโนโลยีในการจัดการมลพิษ และการสนับสนุนเทคโนโลยีในการพัฒนาฐานข้อมูลด้านการจัดการมลพิษ โดยมีตัวชี้วัด 1 ตัวชี้วัด คือ มีศูนย์ให้คำปรึกษาการปฏิบัติตามกฎหมายสิ่งแวดล้อมในระดับภาค 3 แห่ง

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ มุ่งเน้นการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน และการเตรียมความพร้อมในการปรับตัวรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยมีตัวชี้วัด 4 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) ร้อยละขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับเทศบาลนครและเทศบาลเมือง 2) หน่วยงานราชการมีการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของงบประมาณการจัดซื้อจัดจ้าง 3) สัดส่วนของเทศบาลที่มีพื้นที่สีเขียวของชุมชนเมือง ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 และ 4) บุคลากรในพื้นที่ได้รับการพัฒนาทักษะด้านภาษา ความรู้ด้านกฎหมายสิ่งแวดล้อม ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30

8. การขับเคลื่อนและการติดตามประเมินผลแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมภาคใต้

พ.ศ.2556-2559

การขับเคลื่อนแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมภาคใต้ พ.ศ.2556-2559 ให้เกิดผลในทางปฏิบัติ บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ จำเป็นต้องได้รับการขับเคลื่อนและการผลักดันจากทุกภาคส่วน เพื่อให้เกิดการบูรณาการในทุกระดับ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา สื่อ และองค์กรต่างๆ ตลอดจนภาคประชาชน รวมทั้งเพื่อให้การจัดการสิ่งแวดล้อมภาคใต้มีเป้าหมายการทำงานไปในทิศทางเดียวกัน ดังนั้น แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมภาคใต้ พ.ศ.2556-2559 จึงมีข้อเสนอกลไกในการ

ขับเคลื่อนและการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ ข้อเสนอโครงการสำคัญ (Flagship Projects) และข้อเสนอ
กลไกการติดตามประเมินผล ดังนี้

8.1 กลไกการขับเคลื่อนและการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ

กลไกการขับเคลื่อนและการแปลงแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมภาคใต้ พ.ศ.2556-
2559 ไปสู่การปฏิบัติ มีปัจจัยแห่งความสำเร็จดังนี้

8.1.1 องค์กรที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะส่วนราชการในระดับต่างๆ ตั้งแต่ระดับส่วนกลาง
ได้แก่ ส่วนราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม เช่น กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวง
สาธารณสุข เป็นต้น ระดับภูมิภาค ได้แก่ สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค และส่วนราชการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องใน
ภูมิภาค ระดับจังหวัด ได้แก่ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด กลุ่มงานยุทธศาสตร์การ
พัฒนาจังหวัดของสำนักงานจังหวัด ซึ่งมีหน้าที่ในการบูรณาการแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับ
จังหวัดเข้าไว้เป็นส่วนหนึ่งของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด เพื่อเป็นช่องทางให้ได้มาซึ่งงบประมาณใน
การดำเนินงานด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และระดับท้องถิ่น ได้แก่ องค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ที่ได้รับการถ่ายโอนภารกิจมาจากส่วนกลางโดยตรง รวมถึงสถาบันการศึกษาต่างๆ ทั้งในส่วนกลางและส่วน
ภูมิภาคระดับจังหวัด

8.1.2 ระบบงบประมาณ การนำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมระดับภาคเป็นกรอบใน
การพิจารณาจัดสรรงบประมาณ ทั้งงบประมาณจากภาครัฐ และงบประมาณจากองค์กรเอกชน เพื่อ
สนับสนุนการดำเนินงานในพื้นที่ครอบคลุมทั้งระบบ ได้แก่ งบประมาณแผ่นดิน เงินกู้/เงินช่วยเหลือ และ
งบประมาณจากแหล่งอื่น

8.1.3 การขับเคลื่อนแผน

มีแนวทางการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติดังนี้

(1) จัดทำรายงานตัวชี้วัดสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมทุกระดับ รวมถึง
กำหนดให้ตัวชี้วัดความสัมฤทธิ์ผลในการจัดการสิ่งแวดล้อมเป็นตัวชี้วัดที่ใช้ในการจัดสรรงบประมาณให้กับ
ท้องถิ่น

(2) สนับสนุนทุกภาคส่วนให้มีการดำเนินงานที่ตอบสนองต่อเป้าหมายของแผน
จัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมภาคใต้ พ.ศ.2556-2559 โดยเสริมสร้างศักยภาพผู้ที่มีบทบาทเกี่ยวข้องและการ
สร้างความเข้าใจเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมระดับภาค

(3) กำหนดรูปแบบและแนวทางการประชาสัมพันธ์สาระของแผนฯ ผ่านสื่อที่
เหมาะสมอย่างเป็นระบบ เพื่อให้สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(4) ผลักดันให้ตัวชี้วัดในแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นตัวชี้วัดในระดับ
ยุทธศาสตร์จังหวัด และแผนปฏิบัติการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(5) สร้างระบบการกำกับกำกับการดำเนินงานตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม
ภาคใต้ พ.ศ.2556-2559 โดยสร้างเครือข่ายการทำงานระหว่างกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม จังหวัด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(6) เผยแพร่และประชาสัมพันธ์แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมภาคใต้ พ.ศ.
2556-2559 ผ่านสื่อต่างๆ เพื่อให้ทุกภาคีเครือข่ายเกิดความรู้ ความเข้าใจในสาระสำคัญของแผนฯ รวมทั้ง
สนับสนุนและกระตุ้นให้มีการสร้างภาคีเครือข่ายเพื่อขับเคลื่อน ติดตาม และตรวจสอบผลการดำเนินงาน
ตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมภาคใต้ พ.ศ.2556-2559 อย่างต่อเนื่อง

8.2 โครงการสำคัญ (Flagship Projects) ของแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมภาคใต้ พ.ศ.2556-2559

เป็นโครงการสำคัญที่เป็นตัวอย่างในการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม และเกิดการบูรณาการงานด้านการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ภายใต้ ยุทธศาสตร์ แผนงานและแนวทางการปฏิบัติในรูปแบบของกลุ่มโครงการ รวมทั้งเพื่อใช้ประกอบการขอ สนับสนุนงบประมาณจากแหล่งเงินทุนต่างๆ โดยเสนอแผนงานบูรณาการในแต่ละยุทธศาสตร์ รวม 5 โครงการ/กิจกรรม ได้แก่ 1) โครงการเฝ้าระวังและติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำทะเลชายหาดท่องเที่ยว ชายฝั่งทะเลภาคใต้ 2) โครงการเมืองสวยใส ไร้มลพิษ 3) โครงการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ความรู้เรื่อง กฎหมายสิ่งแวดล้อม 4) การกำกับ ดูแล และติดตามการใช้มาตรการในรายงานวิเคราะห์ผลกระทบ สิ่งแวดล้อม และ 5) การประเมินการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในกิจกรรมของหน่วยงานส่วนราชการ

8.3 กลไกการติดตามประเมินผล

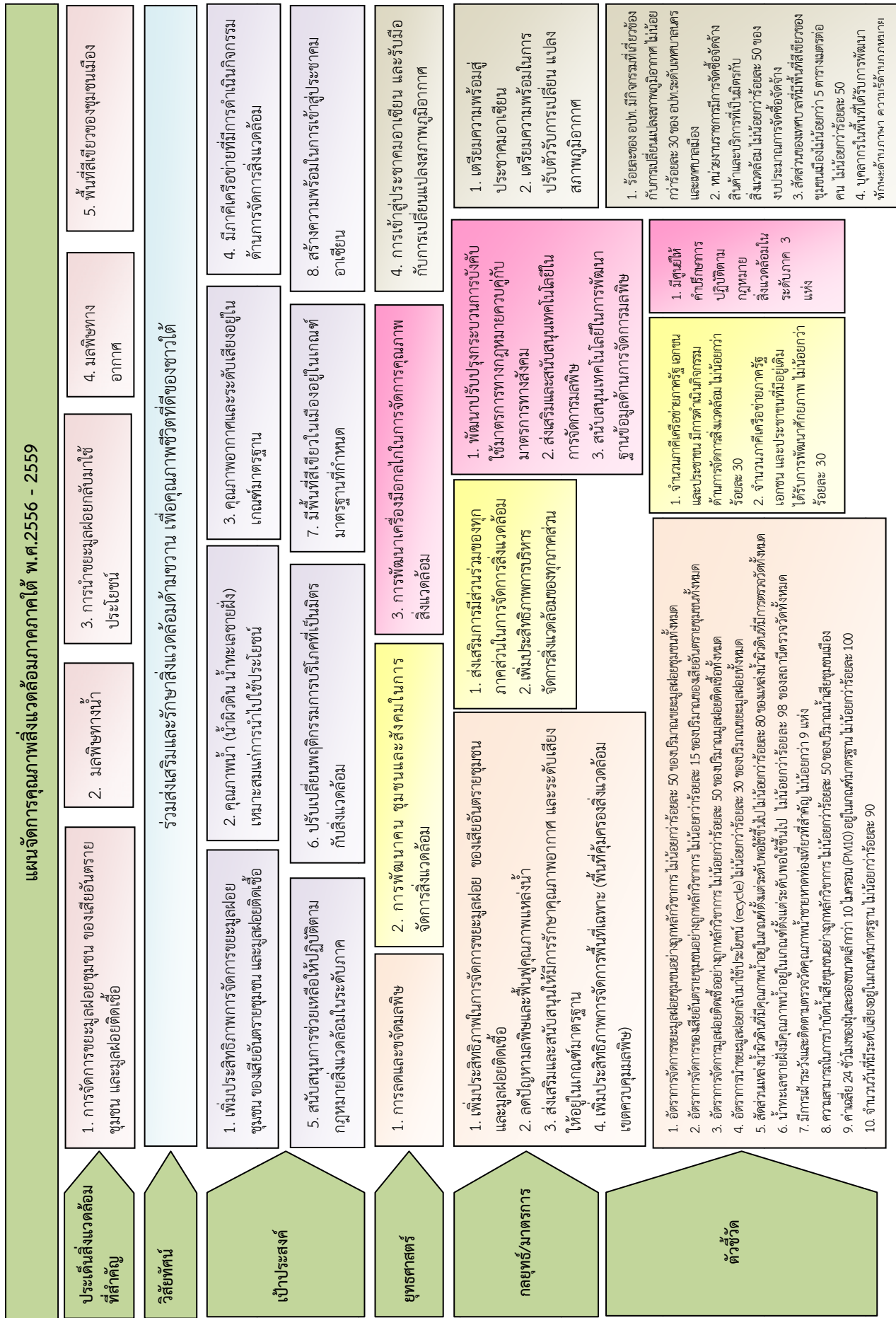
การติดตามประเมินผลการดำเนินงานภายใต้แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมภาคใต้ พ.ศ. 2556-2559 มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานของหน่วยงานและภาคีเครือข่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องว่ามีการดำเนินงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นไปใน ทิศทางเดียวกันกับแนวทางการปฏิบัติที่บรรจุไว้ในแผนฯ หรือไม่ และผลการดำเนินงานดังกล่าวตอบสนอง ต่อวิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ เป้าหมาย และตัวชี้วัดของแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมภาคใต้ พ.ศ.2556- 2559 มากน้อยเพียงใด ดังนี้

8.3.1 การติดตามประเมินผลตามตัวชี้วัดของแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมภาคใต้ พ.ศ. 2556-2559 ทุก 2 ปี เพื่อประมวลผลการดำเนินงานตามแผนฯ รายงานความก้าวหน้า และนำผลการ ประเมินที่ได้มาใช้ประกอบการพิจารณาปรับปรุงแผนฯ ให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และใช้ กำหนดกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนแผนฯ ไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้

8.3.2 สร้างกลไกสำคัญในการทำหน้าที่ขับเคลื่อนระบบติดตามประเมินผลแผนจัดการ คุณภาพสิ่งแวดล้อมภาคใต้ พ.ศ.2556-2559 ประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานและภาคีเครือข่ายที่ เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้แทนจากส่วนราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง นักวิชาการ และผู้เชี่ยวชาญด้านทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมจากสถาบันการศึกษา ผู้แทนภาคเอกชน ผู้แทนภาคประชาชน และผู้แทนองค์กรเอกชน อีกระดานสิ่งแวดล้อม โดยมีการรวบรวมข้อมูลจากการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแนวทางการ ปฏิบัติภายใต้แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมภาคใต้ พ.ศ.2556-2559 และรายงานความก้าวหน้าผลการ ดำเนินงานเพื่อเผยแพร่ให้สาธารณชนได้รับทราบ

8.3.3 พัฒนารูปแบบการติดตาม ประเมินผล และติดตามประเมินผลตามเป้าหมายของ แผนเมื่อสิ้นสุดระยะเวลาของแผนฯ (4 ปี) เพื่อรวบรวมปัญหาและอุปสรรคจากการดำเนินงานตามแนว ทางการปฏิบัติที่ได้เสนอไว้ในแผนฯ มาใช้ประกอบการจัดทำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมระดับภาคใน ระยะต่อไป

ส่วนที่ 1

บทนำ

ส่วนที่ 1 บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

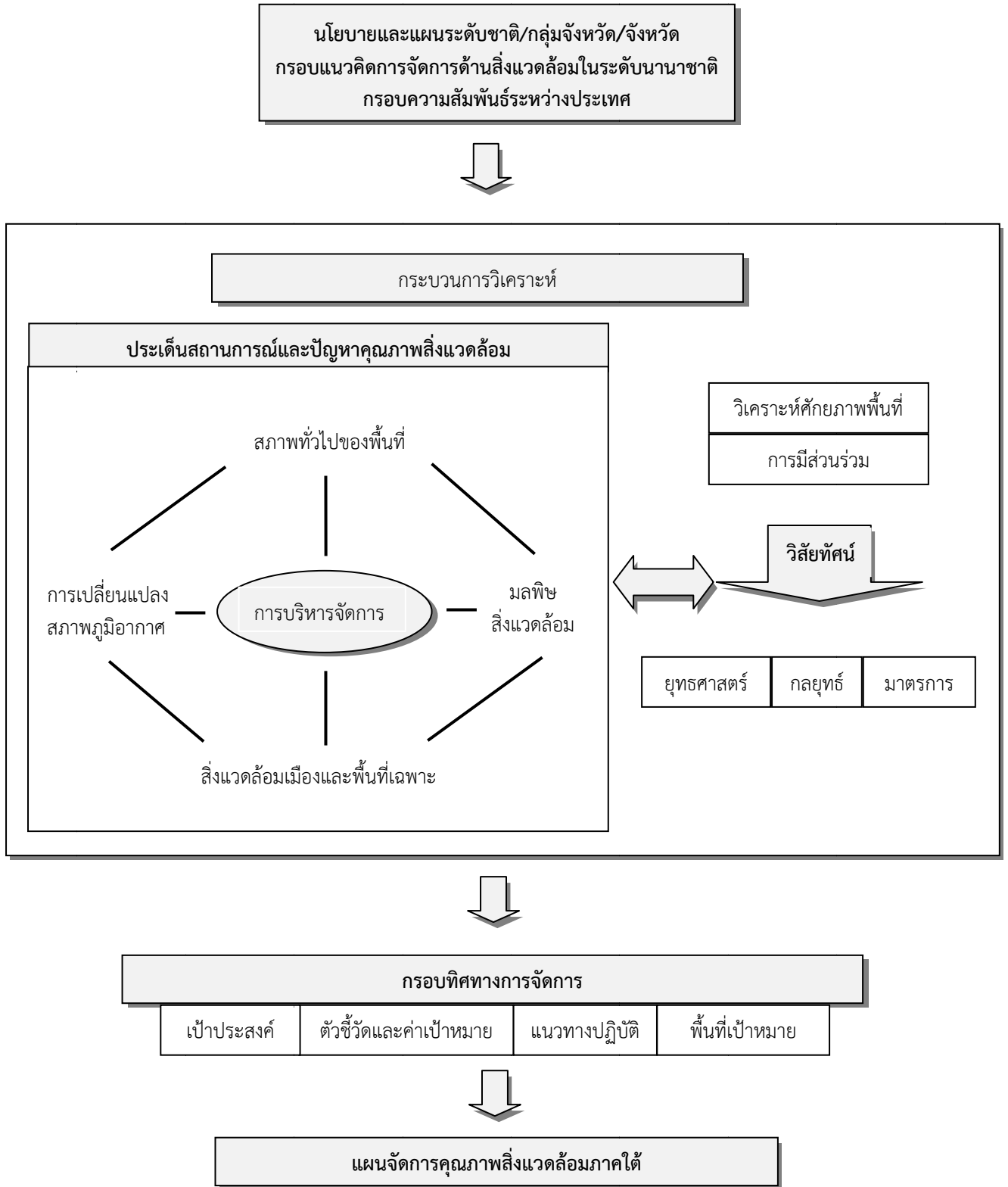
จากการเปลี่ยนแปลงทั้งทางกายภาพ การใช้ประโยชน์ และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ส่งผลให้สถานการณ์และแนวโน้มความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมทวีความรุนแรง นำไปสู่ความเสี่ยงต่อการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ กระทบต่อฐานการผลิตภาคเกษตรกรรม ความมั่นคงด้านอาหาร สุขภาวะและคุณภาพชีวิตของประชาชน แม้ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ มีนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2540-2559 ซึ่งเป็นกรอบแนวทางการจัดการฯ ระดับชาติในระยะยาว 20 ปี โดยมีการถ่ายทอดเป็นแผนระยะกลาง 5 ปี เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปัจจุบันอยู่ในห้วงเวลาของแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2555-2559 และสอดคล้องกับของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ.2555-2559 แต่การขับเคลื่อนและการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ประกอบกับการจัดการสิ่งแวดล้อมต้องใช้เวลาและความต่อเนื่องในการดำเนินงาน รวมทั้งการบูรณาการและเชื่อมโยงของการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในระดับชาติ ระดับภูมิภาค ระดับจังหวัด และระดับท้องถิ่นให้สอดคล้องกับสถานการณ์และประเด็นสำคัญด้านสิ่งแวดล้อมในแต่ละพื้นที่

สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 14-16 ซึ่งมีบทบาทภารกิจในการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการสิ่งแวดล้อมในภูมิภาค จึงได้ดำเนินการจัดทำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมภาคใต้ พ.ศ.2556-2559 โดยการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน เพื่อใช้เป็นแนวทางและกลไกการขับเคลื่อนการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในพื้นที่และแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติในการสร้างคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีให้กับประชาชน

1.2 แนวคิด

แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมระดับภาค เป็นกลไกสำหรับการขับเคลื่อนกลุ่มจังหวัด จังหวัด ท้องถิ่น ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน และประชาชน ในแต่ละภูมิภาค ในระยะ 4 ปี (พ.ศ.2556-2559) โดยเน้นให้ประชาชนมีการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขภายใต้คุณภาพสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม บนพื้นฐานของหลักเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาที่ยั่งยืน และการบริหารจัดการเชิงระบบนิเวศ ด้วยการกำหนดยุทธศาสตร์ในมิติการสร้างคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี โดยให้ความสำคัญในการสนับสนุนและส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดการสิ่งแวดล้อมในเชิงรุก การมีส่วนร่วมและสร้างภูมิปัญญาร่วมกันของภาคีต่างๆ ให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่จะสร้างคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีให้กับพื้นที่ ทั้งนี้ จะต้องพิจารณาเงื่อนไขและปัจจัยแห่งความสำเร็จควบคู่ไปกับการกำหนดทิศทางและแนวทางปฏิบัติในการดำเนินงานต่อไป โดยกรอบแนวคิดในการจัดทำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมภาคใต้ แสดงดังรูปที่ 1-1

รูปที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการจัดทำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมภาคใต้

1.3 วัตถุประสงค์

เพื่อจัดทำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมภาคใต้ พ.ศ.2556-2559 โดยมุ่งเน้นการลดและควบคุมมลพิษ ณ แหล่งกำเนิด และการสร้างคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีในระดับพื้นที่ แบบมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นกลไกการขับเคลื่อนและแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ

1.4 ขอบเขตการดำเนินงานและกระบวนการ/ขั้นตอนการจัดทำแผนฯ

แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมภาคใต้มีระยะเวลา 4 ปี (พ.ศ.2556-2559) ในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 14-16 ซึ่งได้แก่พื้นที่ 14 จังหวัดภาคใต้ คือ ชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช ภูเก็ต พังงา กระบี่ ตรัง สตูล พัทลุง สงขลา ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส โดยมีกระบวนการ/ขั้นตอนการจัดทำแผนดังนี้

1.4.1 ทบทวนนโยบายและแผนที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นกรอบในการขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติให้มีประสิทธิผล และประสิทธิภาพ ซึ่งนโยบายและแผนหลักที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

- (1) นโยบายรัฐบาล
- (2) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 พ.ศ.2555-2559
- (3) แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2555-2559
- (4) แผนจัดการมลพิษ พ.ศ.2555-2559
- (5) แผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมีแห่งชาติ พ.ศ.2555-2559
- (6) แผนยุทธศาสตร์อนามัยสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2555-2559
- (7) แผนการบริหารจัดการและพัฒนาลุ่มน้ำแบบบูรณาการ

นอกจากนี้ยังมีแผนปฏิบัติการเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้อง อาทิ ยุทธศาสตร์ 3Rs แผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ อนุสัญญาและความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการจัดการมลพิษ AEC/ASCC Blueprint เป็นต้น

1.4.2 รวบรวม ศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูล และประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญของภูมิภาคพื้นที่ภาคใต้

1.4.3 จัดประชุม Focus Group เพื่อกำหนดทิศทาง การขับเคลื่อนการจัดการสิ่งแวดล้อมและแปลงไปสู่การปฏิบัติ จำนวน 3 ครั้ง

(1) ครั้งที่ 1 เพื่อพิจารณาประเด็นสำคัญด้านสิ่งแวดล้อม และวิเคราะห์ศักยภาพของภูมิภาค และกำหนดสิ่งที่พึงปรารถนาเมื่อสิ้นปี 2559

(2) ครั้งที่ 2 เพื่อกำหนดเป้าประสงค์ ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมาย

(3) ครั้งที่ 3 เพื่อกำหนดกลยุทธ์ ลำดับความสำคัญของพื้นที่ที่ต้องดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย พร้อมแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่จำเป็นต้องมีและบรรจุอยู่ในแผนพัฒนาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และแนวทางการติดตามประเมินผล

1.4.4 เรียบเรียงและประมวลผลเป็นร่างแผนจัดการสิ่งแวดล้อมภาคใต้ พ.ศ.2556-2559 โดยการวิเคราะห์ข้อมูลและสังเคราะห์จากการประชุม Focus group

1.4.5 ประชุมเสนอร่างแผนต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และรับฟังความคิดเห็นต่อร่างแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมภาคใต้ พ.ศ.2556-2559

1.4.6 ปรับปรุงร่างแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมระดับภาค ตามข้อคิดเห็นจากที่ประชุม และจัดพิมพ์เอกสารแผนเพื่อใช้เป็นกลไกในการขับเคลื่อนและติดตามประเมินผลต่อไป

1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ภาคใต้ อาทิ กลุ่มจังหวัด จังหวัด ท้องถิ่น ภาคเอกชน และประชาชน มีแผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมภาคใต้ เป็นเครื่องมือและกลไกสำหรับขับเคลื่อนและนำไปสู่การปฏิบัติ เพื่อสร้างคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี อย่างเป็นระบบและสอดคล้องกับสถานการณ์ของพื้นที่

ส่วนที่ 2

นโยบายและแผนฯ ที่เกี่ยวข้อง

ส่วนที่ 2 นโยบายและแผนฯ ที่เกี่ยวข้อง

แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมภาคใต้ พ.ศ.2556-2559 มีกรอบแนวคิดและทิศทางของแผนตามนโยบายของรัฐบาลซึ่งให้ความสำคัญด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 และสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้จัดทำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2555-2559 เป็นแนวทางในการพิจารณายุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาในมิติด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมภาคใต้ พ.ศ.2556-2559 จึงได้มีการพิจารณายุทธศาสตร์และแนวทางปฏิบัติตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) ที่ให้ความสำคัญกับการสร้างเศรษฐกิจสร้างสรรค์และเศรษฐกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Creative and Green Economy) มาเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดและทิศทางการจัดการสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ภาคใต้ นอกจากนี้ ยังได้นำแนวทางจากแผนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง มาวิเคราะห์เพื่อจัดทำยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายให้สอดคล้องกับสถานการณ์สิ่งแวดล้อมในพื้นที่ เพื่อให้เกิดการจัดการสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ อันนำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนในพื้นที่ต่อไป

2.1 นโยบายและแผนที่เกี่ยวข้อง

นโยบายและแผนฯ ที่สำคัญซึ่งเป็นแนวทางการจัดทำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมภาคใต้ พ.ศ.2556-2559 และนำไปสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ มีดังนี้

2.1.1 นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2540-2559

นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ มีความมุ่งหมายที่จะให้มีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้ควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม อันจะยังผลให้การพัฒนาประเทศเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืนและเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยได้กำหนดแนวทางที่จำเป็นเร่งด่วนในการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติที่เกิดทดแทนได้ให้เข้าสู่สภาพสมดุลของการใช้และการเกิดทดแทน และกำหนดแนวทางการแก้ไขจัดภาวะมลพิษทางน้ำ มลพิษทางอากาศ มลพิษทางเสียงและความสั่นสะเทือน มลฝอยและสิ่งปฏิกูล สารอันตราย และของเสียอันตราย ตลอดจนการกำหนดแนวทางในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติในอนาคต โดยได้กำหนดเป็นนโยบายและแนวทางการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมระยะยาว 20 ปี (พ.ศ.2540-2559) เนื่องจากลักษณะงานการแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมจำเป็นต้องใช้เวลาและมีความต่อเนื่องในการดำเนินงานจึงจะสัมฤทธิ์ผล โดยคำนึงถึงความสำคัญรีบด่วนในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมและความจำเป็นในการฟื้นฟู ส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมเป็นพื้นฐานในการพิจารณากำหนดนโยบายและแนวทางการแก้ไขปัญหา และคำนึงถึงองค์ประกอบสำคัญที่มีบทบาทเกี่ยวข้องเป็นตัวแปร ดังนี้

- (1) ประชาชนที่จะเพิ่มขึ้นในฐานะผู้ทำการ ผู้บริโภค-อุปโภค และผู้อาศัย
- (2) เทคโนโลยี ซึ่งจะนำมาใช้ในกิจกรรมต่างๆ ทั้งการผลิต การสื่อสาร การคมนาคม การบริการ การแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม และการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

(3) บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในทุกกระดับ ซึ่งจะมีส่วนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และส่งเสริมรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการเฝ้าระวังและการสร้างจิตสำนึกของชุมชน

(4) บทบาทขององค์กรเอกชนในการมีส่วนร่วมในหน่วยงานระดับต่างๆ ในงานด้านสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการเฝ้าระวังและการสร้างจิตสำนึกของประชาชน และการระดมกำลังอาสาสมัครงานด้านสิ่งแวดล้อม

โดยแผนงานที่จะแสดงและสะท้อนบทบาทขององค์ประกอบทั้ง 4 ประการดังกล่าว จะต้องปรากฏเป็นรูปธรรมในแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม ระยะ 5 ปี และถ่ายทอดไปยังแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัดระยะ 1 ปีต่อไป

2.1.2 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) มีกรอบแนวคิดการพัฒนาภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และขับเคลื่อนให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติที่ชัดเจนในทุกภาคส่วน ทุกระดับ ยึดแนวคิดการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวม ที่มีคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา มีการเชื่อมโยงทุกมิติของการพัฒนาอย่างบูรณาการ ทั้งมิติตัวคน สังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และการเมือง เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้พร้อมเผชิญการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เพื่อให้การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน โดยนำทุนของประเทศที่มีศักยภาพมาใช้ประโยชน์อย่างบูรณาการและเกื้อกูลกัน พร้อมทั้งเสริมสร้างให้แข็งแกร่งเพื่อเป็นรากฐานการพัฒนาประเทศที่สำคัญ ในส่วนของการเสริมสร้างทุนทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ให้ความสำคัญกับการสร้างความมั่นคงด้านอาหาร การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ที่เป็นฐานการผลิตภาคเกษตร มุ่งสู่การเป็นเศรษฐกิจและสังคมคาร์บอนต่ำและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การเตรียมความพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศและภัยพิบัติทางธรรมชาติ รวมทั้งการสร้างภูมิคุ้มกันด้านการค้าจากเงื่อนไขด้านสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปกับการเพิ่มบทบาทไทยในเวทีประชาคมโลก

ทั้งนี้ ภายใต้การขับเคลื่อนและแปลงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ไปสู่การปฏิบัติในระดับต่างๆ ที่สอดคล้องกับสภาพภูมิสังคม และกระจายการพัฒนาลงสู่พื้นที่ โดยยึดหลักการพัฒนาพื้นที่ การกิจ และการมีส่วนร่วม (Area-Function-Participation:A-F-P) ให้จังหวัดเป็นพื้นที่ดำเนินการขับเคลื่อนการพัฒนาและเป็นจุดเชื่อมโยงการพัฒนาจากระดับชุมชนสู่ประเทศและประเทศสู่ชุมชน ใช้กลไกและเครื่องมือการพัฒนาของภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคธุรกิจเอกชน และสื่อมวลชนอย่างบูรณาการ ให้การขับเคลื่อนเกิดประสิทธิภาพด้วยกระบวนการสร้างเครือข่ายหรือคลัสเตอร์ที่ตอบสนองต่อการแก้ปัญหาและการพัฒนาศักยภาพของพื้นที่

2.1.3 แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2555-2559

แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2555-2559 เป็นแผนระยะกลางที่มีความสอดคล้องกับทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อส่งผลให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อการพัฒนาในหลายมิติ ทั้งมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยต้องพิจารณาบริบทการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างรอบด้าน โดยเฉพาะบริบทของการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นจากแรงกดดันของกระแสแนวคิดและสถานการณ์ต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ รวมถึงให้ความสำคัญต่อบทบาทที่เข้มแข็ง

ขึ้นของภาคประชาชน สิทธิชุมชนและส่งเสริมการกระจายอำนาจและหน้าที่รับผิดชอบตามแนวทางของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550

2.1.4 แผนจัดการมลพิษ พ.ศ.2555-2559

แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมภาคใต้ พ.ศ.2556-2559 มีความเชื่อมโยงและสอดคล้องกับแผนจัดการมลพิษ พ.ศ.2555-2559 ซึ่งเป็นแผนที่กำหนดกรอบและทิศทางในการจัดการมลพิษของประเทศไทยในระยะ 5 ปี (พ.ศ.2555-2559) ที่ทันต่อสถานการณ์ เพื่อให้มีการป้องกันและแก้ไขปัญหา มลพิษอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลก โดยมีกรอบแนวคิดของแผน ดังนี้

(1) ลดและควบคุมการระบายนพิษอันเนื่องมาจากชุมชน เกษตรกรรม อุตสาหกรรม ยานพาหนะและการคมนาคมขนส่ง โดยให้มีการจัดการมลพิษตั้งแต่ต้นทาง จนถึงปลายทาง และให้ทุกภาคส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามมาตรฐานหรือเกณฑ์ที่กำหนด รวมทั้งดำเนินการเปิดเผยและเข้าถึงข้อมูลแหล่งกำเนิดมลพิษและผลกระทบที่เกิดขึ้น

(2) จัดการมลพิษในระบบพื้นที่ตามลำดับความสำคัญของปัญหา

(3) สนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินงานจัดการน้ำเสีย ขยะมูลฝอย มูลฝอยติดเชื้อและของเสียอันตรายชุมชน ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ประกอบการมีการจัดการขยะอันตรายและสารอันตรายอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

(4) ประยุกต์ใช้หลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่าย (Polluter Pays Principle : PPP) การสนับสนุนการผลิตและการบริการ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรบริโภคของประชาชนที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

(5) พัฒนาระบบการบริหารจัดการมลพิษให้เป็นเอกภาพ ทั้งทางด้านกฎหมาย กฎระเบียบ แผน และแนวทางปฏิบัติของแต่ละหน่วยงาน โดยประสานความร่วมมือในการจัดการมลพิษทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้ประกอบการ และประชาชน

(6) ส่งเสริมให้ภาคประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา โดยรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหา มลพิษ

2.1.5 แผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด

แผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัดเป็นกลไกในการถ่ายทอดแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมของประเทศไปสู่การปฏิบัติในระดับจังหวัดและท้องถิ่น โดยครอบคลุมการดำเนินงานป้องกันแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม ทั้งด้านขยะมูลฝอย น้ำเสียชุมชน การจัดการสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมในเขตเมืองเก่า การจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การดำเนินงานตามแนวทางการจัดการภูมิทัศน์ การจัดการด้านมลพิษ โดยมีการส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเสนอแผนปฏิบัติการฯ ในระดับจังหวัดที่เป็นโครงการ/กิจกรรม ที่สามารถตอบสนองและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่อย่างแท้จริง และมีความต่อเนื่องในการแก้ไขปัญหา รวมทั้งมีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน ที่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และใช้หลักการของผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย โดยมีการบูรณาการการดำเนินงานร่วมกันของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดผลสำเร็จต่อไป

2.1.6 แผนพัฒนาท้องถิ่น

แผนพัฒนาท้องถิ่น (แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา แผนพัฒนาสามปี และแผนการดำเนินงาน) เป็นแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีความสอดคล้องเชื่อมโยงกับวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ และแนวทางในการพัฒนาในระดับต่างๆ และที่สำคัญ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องดำเนินงานเพื่อตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่

2.2 ยุทธศาสตร์และความเชื่อมโยงกับทิศทางการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของพื้นที่

การดำเนินงานด้านการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับพื้นที่ จำเป็นต้องพิจารณาถึงความสอดคล้องและเชื่อมโยงกับนโยบาย ยุทธศาสตร์และทิศทางการพัฒนาในแต่ละระดับที่เกี่ยวข้อง ดังตารางที่ 2-1 ตารางที่ 2-1 ยุทธศาสตร์และความเชื่อมโยงกับทิศทางการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของพื้นที่

นโยบาย ยุทธศาสตร์ และทิศทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง	ความเชื่อมโยงกับทิศทางการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของพื้นที่	ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อมของพื้นที่
ระดับชาติ 1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550	- หมวดที่ 3 สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ม.67 และหมวดที่ 5 กำหนดให้บุคคลมีสิทธิในการมีส่วนร่วมกับภาครัฐ และชุมชนในการอนุรักษ์ บำรุง รักษาและได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพ	- การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของพื้นที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น จากการที่ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม รวมทั้งภาครัฐมีการกำหนดแนวนโยบายพื้นฐานด้านที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นธรรม ซึ่งจะลดความขัดแย้งและก่อให้เกิดความยั่งยืนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2. พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535	- กำหนดให้มีการจัดทำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมและแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด	- พื้นที่มีแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมเป็นกรอบทิศทางการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของจังหวัด ทำให้เกิดการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานกับองค์กรต่างๆ รวมทั้งภาคประชาชน
3. พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542	- กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นซึ่งท้องถิ่นจะมีการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น 3 ปี	- หน่วยงานระดับท้องถิ่นที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนสามารถจัดทำแผนการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ ทำให้การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ

นโยบาย ยุทธศาสตร์ และทิศทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง	ความเชื่อมโยงกับทิศทางการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของพื้นที่	ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อมของพื้นที่
<p>4. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) โดยมีทิศทางการดำเนินงานด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในภาคใต้ ได้แก่</p> <p>4.1 บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน เน้นการอนุรักษ์ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์ในภาคการผลิต ทั้งภาคเกษตร อุตสาหกรรม และบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพและสมดุล รวมทั้งเตรียมการป้องกันและบรรเทาผลกระทบจากภัยธรรมชาติ</p> <p>4.2 สนับสนุนการจัดการพื้นที่เมืองและชุมชน มุ่งสู่การเป็นเมืองที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (ECO-City/ECO Town) เพื่อเอื้อต่อการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างสมดุลและยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดีของคนภาคใต้</p> <p>4.3 เสริมสร้างสภาพแวดล้อมของภาคใต้ให้เอื้ออำนวยต่อการผลิต การค้า และการลงทุน เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจในภูมิภาค และเสริมทางการค้าระหว่างประเทศ</p>	<p>- เป็นแผนพัฒนาประเทศที่มุ่งเน้นให้เกิดการสร้างเศรษฐกิจสร้างสรรค์และเศรษฐกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน ซึ่งจะเป็นตัวกำหนดทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจของจังหวัด ภายใต้แนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งต้องสอดคล้องกัน</p>	<p>สิ่งแวดล้อมในระดับท้องถิ่นมีความชัดเจน</p> <p>- การพัฒนาเศรษฐกิจในแต่ละพื้นที่ต้องคำนึงถึงการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เกิดความสมดุล มีระบบการจัดการที่ดี</p>
<p>ระดับภูมิภาค</p> <p>แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมระดับภาค</p>	<p>แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมระดับภาคเป็นกลไกในการถ่ายทอดนโยบายการจัดการสิ่งแวดล้อมระดับชาติไปสู่มาตรการแนวทางการดำเนินการในระดับจังหวัด ซึ่งสอดคล้องกับสถานการณ์สิ่งแวดล้อมที่มีการวิเคราะห์ในระดับพื้นที่</p>	<p>ทำให้พื้นที่มีข้อมูลสถานการณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ถูกต้อง และนำไปสู่การวางแผนการบริหารจัดการที่เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพปัญหาและศักยภาพของพื้นที่</p>
<p>ระดับจังหวัด</p> <p>1. แผนยุทธศาสตร์จังหวัด/กลุ่มจังหวัด</p>	<p>- ยุทธศาสตร์ที่ 5 ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p>	<p>- การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของจังหวัดได้รับการส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม โดยเฉพาะภาค</p>

นโยบาย ยุทธศาสตร์ และทิศทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง	ความเชื่อมโยงกับทิศทางการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของพื้นที่	ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อมของพื้นที่
		ประชาชน ซึ่งจะก่อให้เกิดความเป็นธรรมและลดปัญหาความขัดแย้งได้มากขึ้น
2. แผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด	- แผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด นำแนวนโยบายตามยุทธศาสตร์ของจังหวัดมาเป็นกรอบในการกำหนดทิศทางของแผน	- จังหวัดมีกรอบแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ชัดเจน
<p>ระดับพื้นที่</p> <p>1. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา</p> <p>2. แผนพัฒนาสามปี</p> <p>3. เทศบัญญัติ</p> <p>4. ข้อบัญญัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น</p>	- จังหวัดมีการกำหนดยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมหน่วยงานระดับท้องถิ่น และประชาชนให้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องดำเนินการในเรื่องนี้	- การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากการกำหนดนโยบายของจังหวัดในทุกระดับ มีการเชื่อมโยงประสานสอดคล้องกัน สามารถระดมทรัพยากรในการบริหารภายในจังหวัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ส่วนที่ 3

สถานการณ์สิ่งแวดล้อมภาคใต้

ส่วนที่ 3 สถานการณ์สิ่งแวดล้อมภาคใต้

3.1 ข้อมูลทั่วไป

3.1.1 สภาพพื้นที่และอาณาเขต

ภาคใต้ตั้งอยู่บนคาบสมุทรมลายู ทางใต้ของประเทศ ขนาบด้วยอ่าวไทยทางฝั่งตะวันออก และทะเลอันดามันทางฝั่งตะวันตก ตั้งอยู่ระหว่างละติจูดที่ 5 ถึง 12 องศาเหนือ และลองติจูดที่ 98 ถึง 103 องศาตะวันออก ประกอบด้วย 14 จังหวัด คือ ชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี พังงา กระบี่ นครศรีธรรมราช พัทลุง ตรัง ภูเก็ต สตูล สงขลา ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส มีเนื้อที่รวมทั้งสิ้น 44,196,992 ไร่ หรือ 70,715.187 ตารางกิโลเมตร หรือคิดเป็นร้อยละ 13.78 ของเนื้อที่ทั้งประเทศ ความยาวจากเหนือจดใต้ ประมาณ 750 กิโลเมตร ทุกจังหวัดของภาคใต้มีพื้นที่ติดชายฝั่งทะเล ยกเว้นจังหวัดยะลาและจังหวัดพัทลุง มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	อำเภอบางสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ประเทศมาเลเซีย
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ทะเลอ่าวไทย และทะเลจีนใต้
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ทะเลอันดามัน และสาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งประเทศไทย

สภาพภูมิประเทศ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบ มีทิวเขาที่สำคัญ เช่น ทิวเขาภูเก็ตและทิวเขานครศรีธรรมราช โดยมีทิวเขาสันกาลาคีรี เป็นพรมแดนกั้นระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซีย ทิวเขาในภาคใต้มีความยาวทั้งสิ้น 1,000 กิโลเมตร มีลักษณะภูมิประเทศเป็นคาบสมุทรที่มีทะเลขนานอยู่ 2 ด้าน คือ ทะเลอ่าวไทยด้านตะวันออกและทะเลอันดามันด้านตะวันตก มีเพียงจังหวัดพัทลุงและจังหวัดยะลาที่ไม่มีพื้นที่ติดต่อกับทะเลภายนอก ชายหาดฝั่งอ่าวไทยเกิดจากการยกตัวสูง มีที่ราบชายฝั่งทะเลยาว เรียบกว้าง และน้ำตื้น ทะเลอันดามันมีชายฝั่งยวบต่ำลง มีที่ราบน้อย ชายหาดเว้าแหว่ง เป็นโขดหิน มีหน้าผาสูงชัน มีแม่น้ำสายสำคัญ ได้แก่ แม่น้ำกระบุรี แม่น้ำหลังสวน แม่น้ำตะกั่วป่า แม่น้ำท่าทอง แม่น้ำพุมดวง แม่น้ำตาปี แม่น้ำปากพนัง แม่น้ำตรัง แม่น้ำสายบุรี แม่น้ำปัตตานี และแม่น้ำโก-ลก

สภาพภูมิอากาศ ภาคใต้มีภูมิอากาศแบบมรสุมเมืองร้อน เนื่องจากภูมิประเทศมีลักษณะเป็นคาบสมุทรยาวแหลม มีพื้นน้ำขนานอยู่ทั้งทางด้านตะวันตกและตะวันออก จึงทำให้มีฝนตกตลอดปีและเป็นภูมิภาคที่มีฝนตกมากที่สุดเนื่องจากอิทธิพลของลมมรสุม ส่งผลให้ภาคใต้มีฝนตกชุกและกระจายสม่ำเสมอเกือบตลอดทั้งปี ตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนมกราคม และมีฝนตกบ้างในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน ภาคใต้มีอุณหภูมิสูงสุด 39.7 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิต่ำสุด 12.12 องศาเซลเซียส

ประชากร ในปี 2555 ภาคใต้มีประชากรประมาณ 9.08 ล้านคน โดยจังหวัดที่มีประชากรมากที่สุด คือ จังหวัดนครศรีธรรมราช ประมาณ 1.5 ล้านคน รองลงมา คือ จังหวัดสงขลา ประมาณ 1.3 ล้านคน และน้อยที่สุด คือ จังหวัดระนอง ประมาณ 0.2 ล้านคน

3.2. สถานการณ์สิ่งแวดล้อม

3.2.1 สถานการณ์คุณภาพน้ำ

(1) คุณภาพน้ำผิวดิน

แหล่งน้ำสำคัญของภาคใต้ มีจำนวน 14 แหล่งน้ำ แบ่งเป็นแม่น้ำ 13 สายและแหล่งน้ำนิ่ง 1 แห่ง คือ ทะเลสาบสงขลา จากการตรวจประเมินคุณภาพน้ำจากดัชนีคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดิน¹ ในปี 2555 พบว่ามีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดี ร้อยละ 43 และพอใช้ ร้อยละ 57 ดังตารางที่ 3-1

ตารางที่ 3-1 คุณภาพน้ำโดยรวมของแหล่งน้ำภาคใต้ 14 แหล่งน้ำ ปี 2555

เกณฑ์คุณภาพน้ำ	ลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันตก	ลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันออก	ร้อยละของแหล่งน้ำ
 ดีมาก	-	-	-
 ดี	ตรง	หลังสวนตอนบน ตาปีตอนบน ทะเลหลวง ⁽⁺⁾ ปัตตานีตอนบน ⁽⁺⁾ สายบุรี	43
 พอใช้	-	ชุมพร หลังสวนตอนล่าง ตาปีตอนล่าง พุมดวง ⁽⁻⁾ ปากพนัง ทะเลน้อย ทะเลสาบสงขลา ปัตตานีตอนล่าง	57
 เสื่อมโทรม	-	-	-
 เสื่อมโทรมมาก	-	-	-

หมายเหตุ: (+) คือ แหล่งน้ำที่มีคุณภาพน้ำดีขึ้น 1 ระดับ เมื่อเทียบกับปี 2554

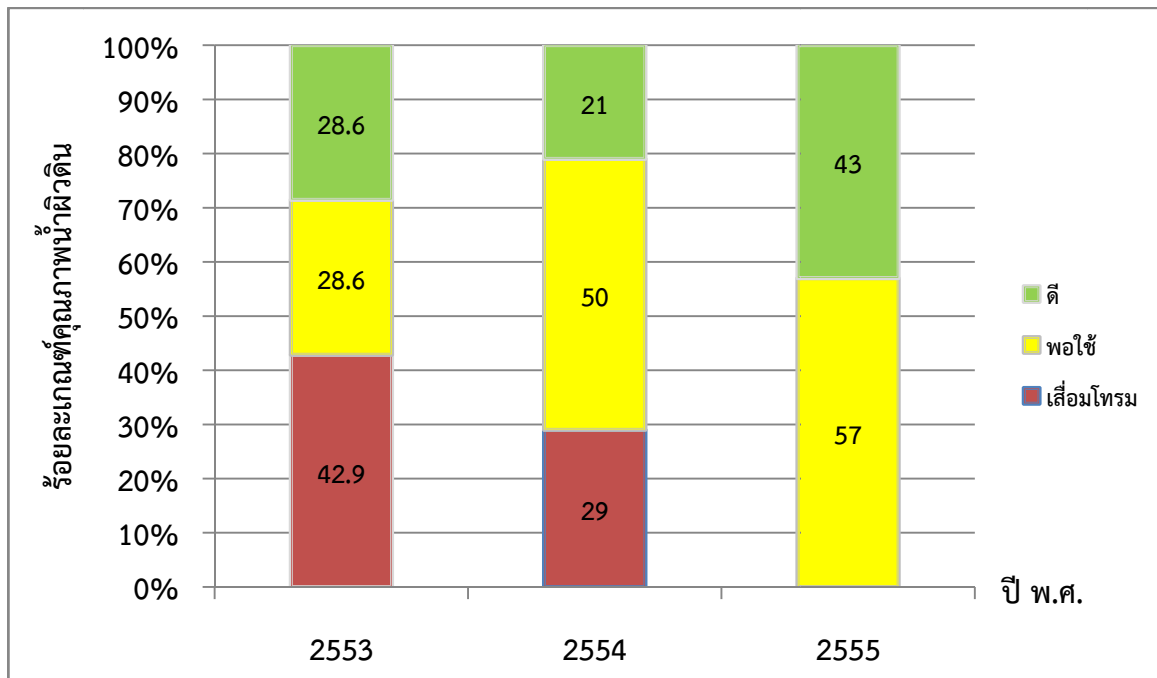
(-) คือ แหล่งน้ำที่มีคุณภาพน้ำลดลง 1 ระดับ เมื่อเทียบกับปี 2554

¹ ดัชนีคุณภาพน้ำแหล่งน้ำผิวดิน (Water Quality Index : WQI) แสดงถึงสถานการณ์ของคุณภาพน้ำในภาพรวม โดยพิจารณาจากค่าคุณภาพน้ำ 5 พารามิเตอร์ ได้แก่ ออกซิเจนละลาย ความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ แบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด แบคทีเรียกลุ่มฟิคอลโคลิฟอร์ม แอมโมเนีย - ไนโตรเจน มีค่าอยู่ระหว่าง 0 - 100 โดยจัดเกณฑ์คุณภาพน้ำเป็นดีมาก (91 - 100) ดี (71-90) พอใช้ (61 - 70) เสื่อมโทรม (31 - 60) และเสื่อมโทรมมาก (0 - 30)

การเปลี่ยนแปลงคุณภาพน้ำในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา ตั้งแต่ปี 2553-2555 พบว่าแหล่งน้ำมีคุณภาพน้ำดีขึ้น กล่าวคือแหล่งน้ำที่อยู่ในเกณฑ์ดีเพิ่มขึ้นและแหล่งน้ำที่อยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมมีแนวโน้มลดลง และในปี 2555 พบว่าแหล่งน้ำในพื้นที่ภาคใต้มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ดีและพอใช้เพิ่มขึ้นดังรูปที่ 3-1

รูปที่ 3-1 แผนภูมิแสดงสถานการณ์คุณภาพน้ำผิวดิน ปี 2553-2555

พารามิเตอร์ที่บ่งชี้ปัญหาคุณภาพน้ำ คือ แบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม (FCB) และแบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด (TCB) ในบริเวณแม่น้ำชุมพร อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร แม่น้ำปากพอง ตำบลท่าเสม็ด อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช แม่น้ำตรัง ปากแม่น้ำ อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง ทะเลสาบสงขลาและปากคลองสำโรง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ซึ่งการปนเปื้อนของแหล่งน้ำทั้งจากแบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม (FCB) แบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด (TCB) และแอมโมเนีย-ไนโตรเจน (NH₃-N) บ่งชี้ว่า แหล่งน้ำได้รับน้ำเสียจากการระบายน้ำทิ้งจากชุมชน เกษตรกรรม และการปศุสัตว์

- DO คือ ปริมาณออกซิเจนละลาย (Dissolved Oxygen) เป็นค่าที่แสดงถึง แหล่งน้ำนั้นมีความเหมาะสมเพียงใดต่อการดำรงชีวิตของสิ่งมีชีวิตในน้ำ
- BOD คือ ความสกปรกในรูปสารอินทรีย์ (Biochemical Oxygen Demand) เป็นค่าที่แสดงถึงปริมาณออกซิเจนที่จุลินทรีย์ใช้ในการย่อยสลายสารอินทรีย์ในแหล่งน้ำ แหล่งน้ำที่มีค่าบีโอดีมากย่อมแสดงว่ามีความสกปรกมาก
- TCB คือ การปนเปื้อนแบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด (Total Coliform Bacteria) เป็นค่าที่แสดงถึง แหล่งน้ำมีการปนเปื้อนสิ่งสกปรกที่มาจากกิจกรรมของมนุษย์ และสิ่งแวดล้อมทั่วไป
- FCB คือ การปนเปื้อนแบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม (Fecal Coliform Bacteria) เป็นค่าที่แสดงถึง แหล่งน้ำมีการปนเปื้อนสิ่งสกปรกหรือสิ่งปฏิกูลจากมนุษย์และสัตว์เลื้อยคืบ ไม่เหมาะที่จะนำน้ำจากแหล่งน้ำนั้นไปใช้สำหรับอุปโภคบริโภค ยกเว้นได้ทำการปรับปรุงคุณภาพน้ำแล้ว
- NH₃-N คือ แอมโมเนีย-ไนโตรเจน เป็นค่าที่แสดงถึง ความเป็นพิษต่อสิ่งมีชีวิตในน้ำ

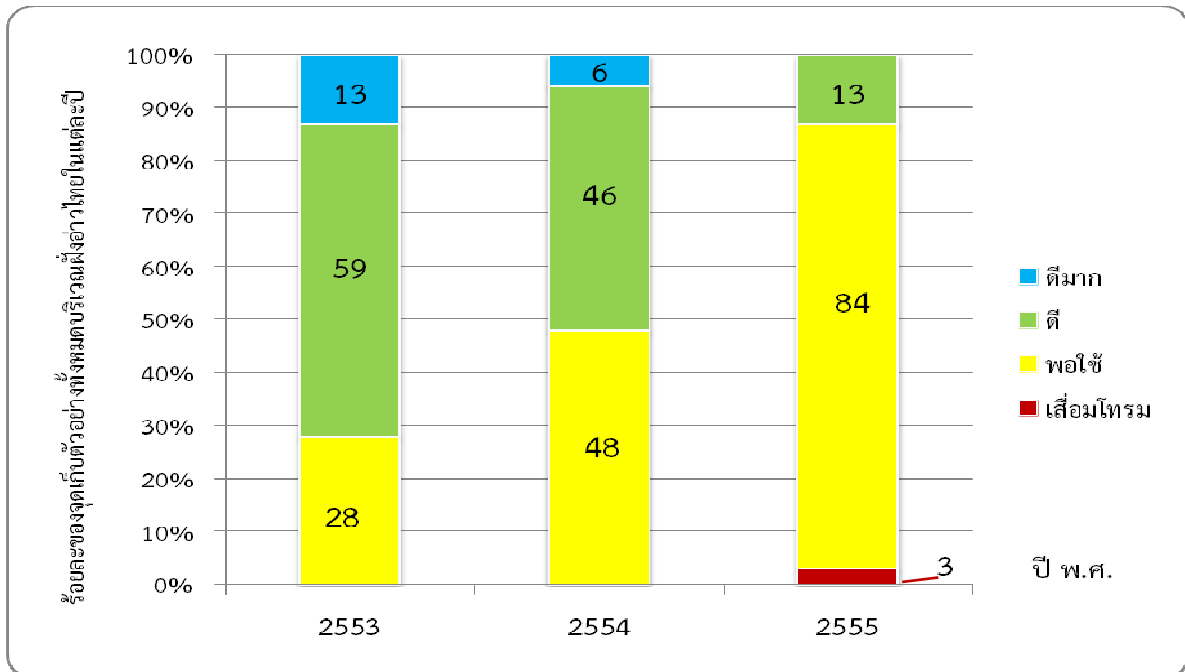

(2) คุณภาพน้ำทะเลชายฝั่ง

จากการตรวจประเมินคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งภาคใต้โดยดัชนีคุณภาพน้ำทะเล² จำนวน 2 ครั้ง (ครั้งที่ 1 ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์-มีนาคม 2555 และครั้งที่ 2 ระหว่างเดือนมิถุนายน-สิงหาคม 2555) พบว่า มีคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่ง ดังนี้

(2.1) คุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งอ่าวไทย (ชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช สงขลา) มีคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งอยู่ในเกณฑ์ดี ร้อยละ 13 พอใช้ ร้อยละ 84 และเสื่อมโทรม ร้อยละ 3 (บริเวณปากคลองดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี) การเปลี่ยนแปลงคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งอ่าวไทย ในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา (ปี 2553-2555) มีแนวโน้มคุณภาพเสื่อมโทรมลง ดังรูปที่ 3-2

รูปที่ 3-2 แผนภูมิแสดงสถานการณ์คุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งอ่าวไทย ปี 2553-2555

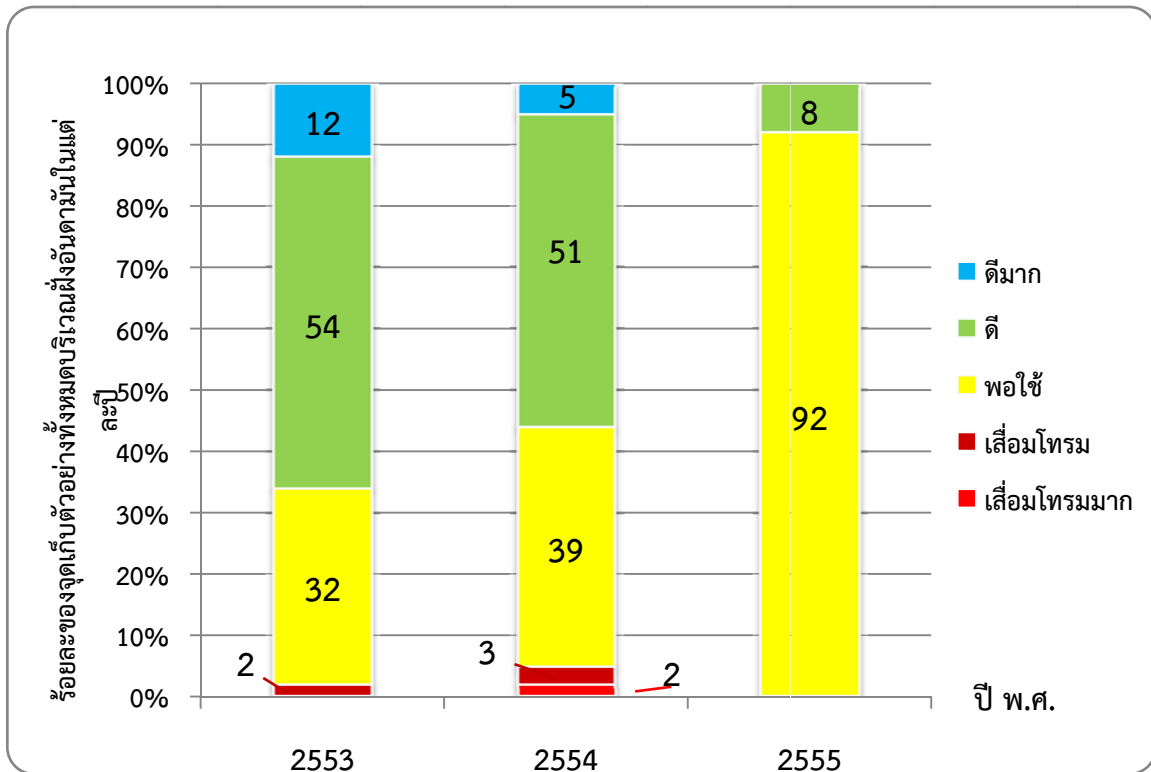
- หมายเหตุ : - จุดเก็บตัวอย่างน้ำทะเลชายฝั่งอ่าวไทย ปี 2553 จำนวน 53 สถานี
 - จุดเก็บตัวอย่างน้ำทะเลชายฝั่งอ่าวไทย ปี 2554 จำนวน 54 สถานี
 - จุดเก็บตัวอย่างน้ำทะเลชายฝั่งอ่าวไทย ปี 2555 จำนวน 37 สถานี

² ดัชนีคุณภาพน้ำทะเล (Marine Water Quality Index : MWQI) เป็นเครื่องมือที่กรมควบคุมมลพิษพัฒนาขึ้นเพื่อใช้ประเมินสถานการณ์คุณภาพน้ำทะเลโดยรวม มีค่าอยู่ระหว่าง 0-100 โดยคำนวณจากข้อมูลคุณภาพน้ำทะเล 8 พารามิเตอร์ ได้แก่ ออกซิเจนละลาย (DO) แบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด (TCB) ฟอสเฟต - ฟอสฟอรัส ($PO_4^{3-}P$) ไนเตรต- ไนโตรเจน (NO_3^-N) อุณหภูมิ (Temp) สารแขวนลอย (SS) ความเป็นกรด - ด่าง (pH) แอมโมเนีย - ไนโตรเจน (NH_3-N) อย่างไรก็ตามหากคุณภาพน้ำทะเลมีปริมาณสารกำจัดศัตรูพืชและสัตว์และสารเป็นพิษ (Toxic elements) เช่นปรอท (Hg) แคดเมียม (Cd) โครเมียมรวม (Total Cr) โครเมียมเฮกซะวาเลนต์ (Cr^{6+}) ตะกั่ว (Pb) ทองแดง (Cu) ไซยาไนต์ (CN^-) และพีซีบี (PCBs) เกินมาตรฐานคุณภาพน้ำทะเล ดัชนีคุณภาพน้ำทะเลจะมีค่าเป็น "0" โดยทันที

(2.2) คุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งอันดามัน (ระนอง ภูเก็ต พังงา กระบี่ ตรัง สตูล) มีคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งอยู่ในเกณฑ์ดี ร้อยละ 8 และพอใช้ ร้อยละ 92 การเปลี่ยนแปลงคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งอันดามัน ในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา (ปี 2553-2555) มีแนวโน้มคุณภาพเสื่อมโทรมลง ดังรูปที่ 3-3

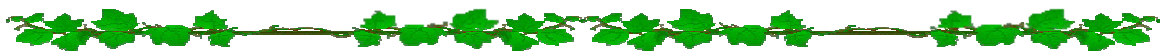

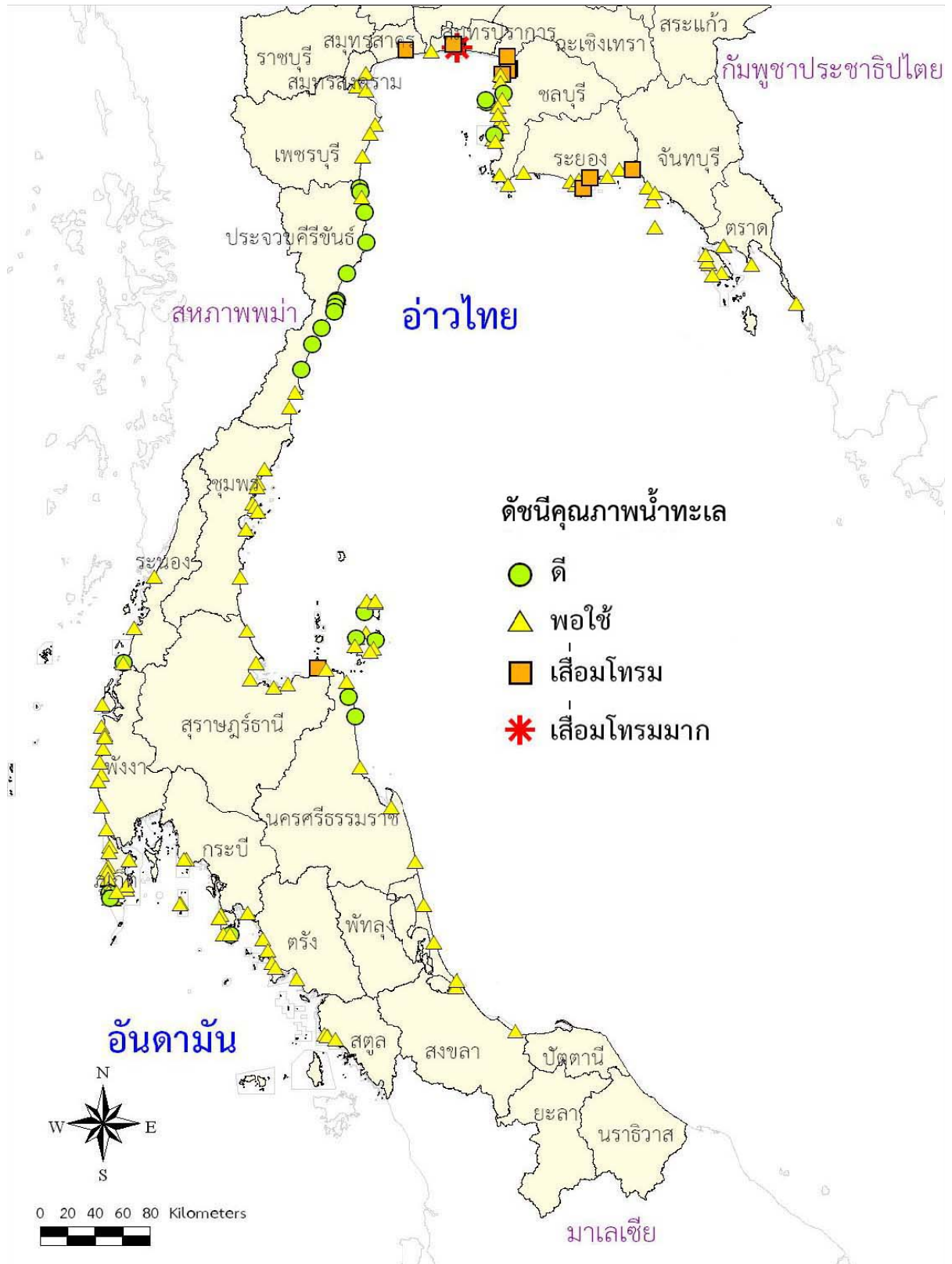
รูปที่ 3-3 แผนภูมิแสดงสถานการณ์คุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งอันดามัน ปี 2553-2555

หมายเหตุ : - จุดเก็บตัวอย่างน้ำทะเลและชายฝั่งอันดามัน ปี 2553 จำนวน 65 สถานี
 - จุดเก็บตัวอย่างน้ำทะเลและชายฝั่งอันดามัน ปี 2554 จำนวน 64 สถานี
 - จุดเก็บตัวอย่างน้ำทะเลและชายฝั่งอันดามัน ปี 2555 จำนวน 53 สถานี

เมื่อพิจารณาคุณภาพน้ำทะเลรายพารามิเตอร์เปรียบเทียบกับมาตรฐานคุณภาพน้ำทะเล³ พบว่าพารามิเตอร์ที่เป็นปัญหา คือ ออกซิเจนละลาย ไนโตรเจน-ไนโตรเจน แบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด แบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม แบคทีเรียเอ็นเทอโรคอกโค⁴ และโลหะหนัก (ตะกั่ว โครเมียม สังกะสี) นอกจากนี้ ยังพบสารแขวนลอย ขยะและคราบน้ำมันลอยอยู่บนผิวน้ำในบริเวณชายหาดท่องเที่ยว ปากคลอง ปากแม่น้ำ ทำเทียบเรือ โดยเฉพาะในช่วงเดือนกรกฎาคม-สิงหาคม บริเวณที่คุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งเสื่อมโทรมส่วนใหญ่คือ บริเวณปากแม่น้ำและปากคลอง ซึ่งเป็นแหล่งที่มาของน้ำเสียจากบ้านเรือน และชุมชน การประกอบธุรกิจท่องเที่ยว รวมทั้ง การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง การแก้ไขปัญหาคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่ง จึงต้องบูรณาการการจัดการเรื่องน้ำทิ้งจากแหล่งกำเนิดโดยเฉพาะน้ำเสียจากชุมชน และส่งเสริมการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำให้มีการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ

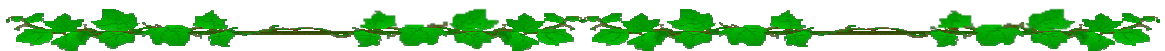
³ มาตรฐานคุณภาพน้ำทะเล ลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศและงานทั่วไป เล่ม 124 ตอนที่ 11 ง วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2550
⁴ แบคทีเรียกลุ่มเอ็นเทอโรคอกโคเป็นแบคทีเรียแกรมบวก รูปร่างกลม เจริญได้ทั้งในสภาพที่มีและไม่มีออกซิเจน เซลล์เรียงกันเป็นคู่หรือเป็นสาย ทนต่อการเปลี่ยนแปลงสภาวะแวดล้อมได้ดี เช่น ทนต่อความร้อนได้พอสมควร สามารถเจริญได้ที่อุณหภูมิ 45 องศาเซลเซียส ทนต่อสภาวะความเป็นด่างได้สูงถึง pH 9.6 และสามารถทนต่อปริมาณเกลือได้ถึงร้อยละ 6.5 แบคทีเรียกลุ่มนี้มีกักอาศัยอยู่ในลำไส้ของคนและสัตว์ เลือดคนชนิดที่สำคัญคือ *Streptococcus faecalis* และ *S. faecium* ซึ่งทำให้เกิดการติดเชื้อในทางเดินปัสสาวะ เยื่อหูหัวใจอักเสบ แบคทีเรียกลุ่มนี้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในน้ำและดินตะกอนได้เป็นเวลานานมากกว่าแบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม

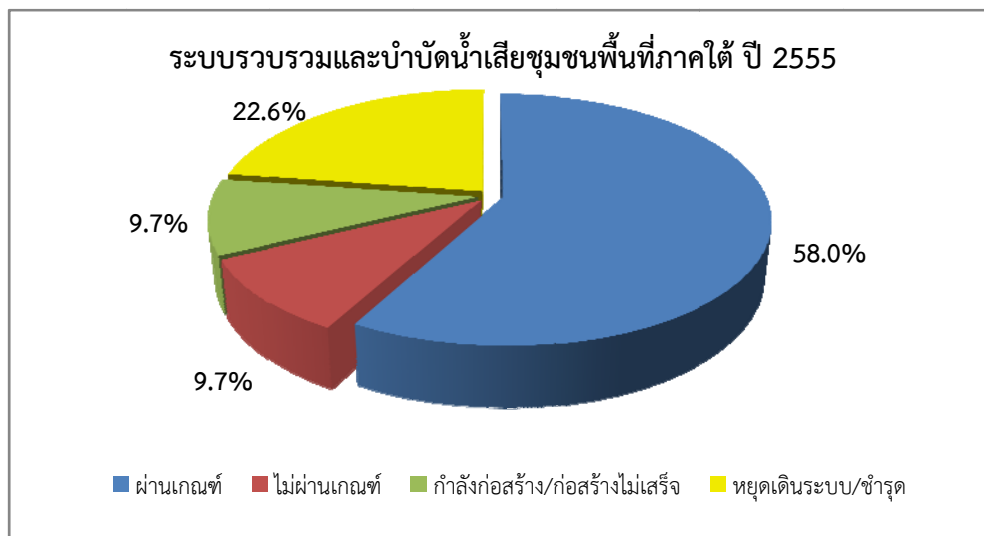
รูปที่ 3-4 ผลการประเมินดัชนีคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่ง ปี 2555

ที่มา : (ร่าง) รายงานสถานการณ์มลพิษประเทศไทย ปี 2555, กรมควบคุมมลพิษ

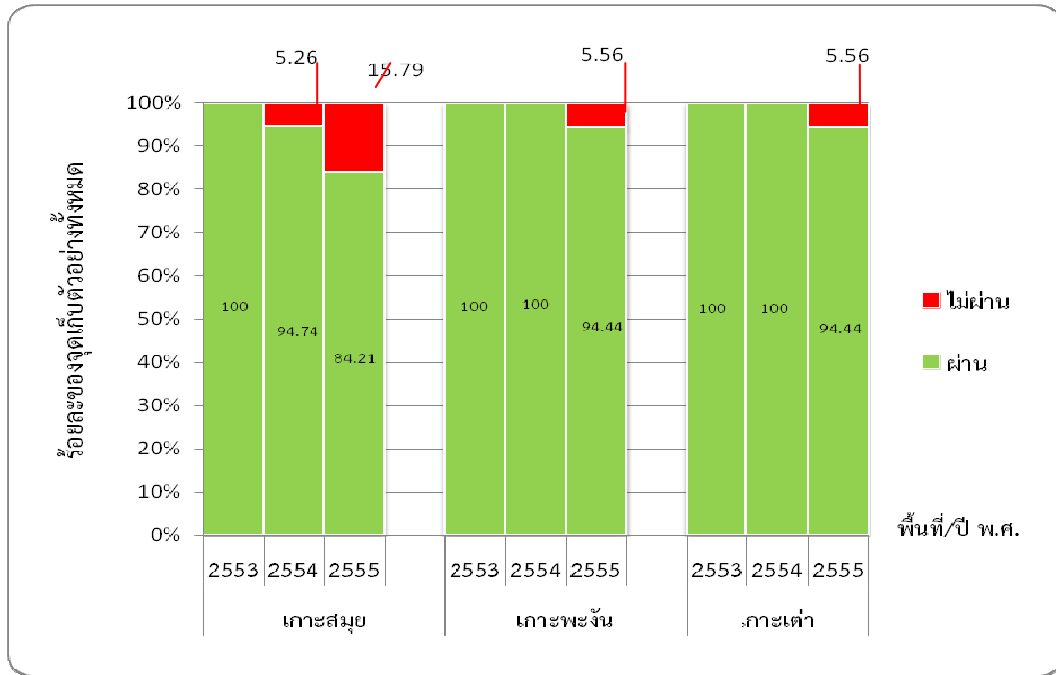
จากการประเมินประสิทธิภาพการทำงานของระบบรวบรวมและระบบบำบัดน้ำเสียชุมชนในพื้นที่ภาคใต้ จำนวน 31 แห่ง พบว่าระบบบำบัดน้ำเสียมีประสิทธิภาพการทำงานผ่านเกณฑ์มาตรฐานจำนวน 18 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 58 ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน จำนวน 3 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 9.7 นอกจากนี้ยังมีระบบรวบรวมและระบบบำบัดน้ำเสียชุมชนที่หยุดเดินระบบหรือชำรุด จำนวน 7 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 22.6 และอยู่ระหว่างดำเนินการก่อสร้าง/ก่อสร้างไม่เสร็จ จำนวน 3 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 9.7 ดังรูปที่ 3-5 โดยในปี 2555 มีปริมาณน้ำเสียที่เกิดขึ้นในเขตเทศบาลในพื้นที่ภาคใต้ จำนวน 381,322 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน (คำนวณจากจำนวนประชากรในเขตเทศบาล ในอัตราการผลิตน้ำเสีย 150 ลิตรต่อคนต่อวัน) รวบรวมเข้าสู่ระบบบำบัดน้ำเสียเพียง 131,017 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 34.4 ของปริมาณน้ำเสียที่เกิดขึ้นทั้งหมด (ภาคผนวก ก)

รูปที่ 3-5 แผนภูมิแสดงสถานภาพของระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียชุมชนในพื้นที่ภาคใต้ ปี 2555

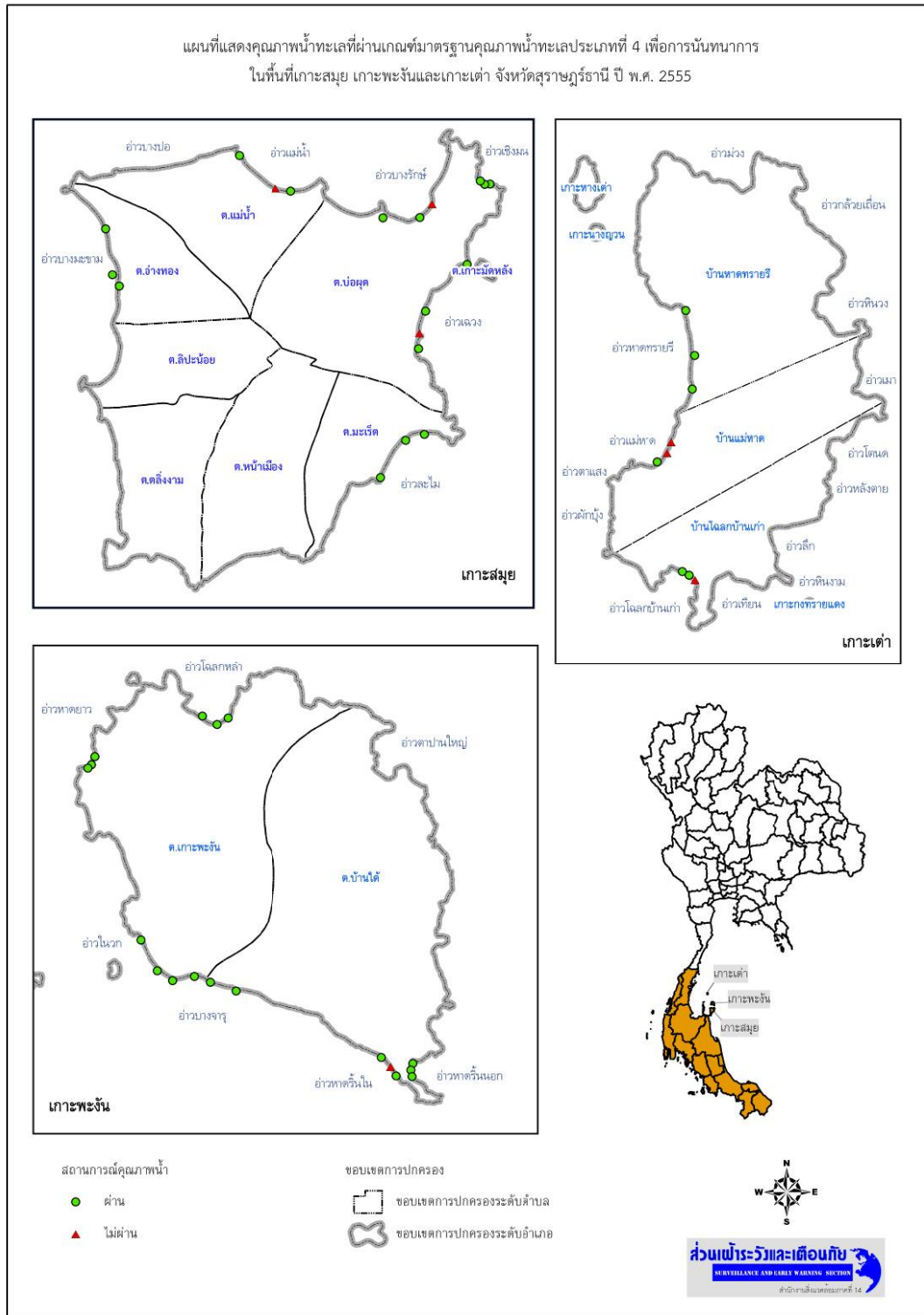
สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 14 ได้ดำเนินการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำทะเลบริเวณชายหาดท่องเที่ยว ในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา (ปี 2553-2555) บริเวณเกาะสมุย เกาะพะงัน และเกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่าส่วนใหญ่คุณภาพน้ำผ่านเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำทะเล ประเภทที่ 4 เพื่อการนันทนาการ ได้แก่ แหล่งน้ำทะเลซึ่งมีประกาศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดให้เป็นเขตเพื่อการว่ายน้ำหรือใช้ประโยชน์เพื่อการนันทนาการทางน้ำ แต่บางแห่งมีคุณภาพน้ำเสื่อมโทรมและมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นทุกเกาะ โดยพื้นที่ที่ตรวจพบคุณภาพน้ำไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำทะเล ประเภทที่ 4 เพื่อการนันทนาการ ในพื้นที่เกาะสมุย ได้แก่ หาดเฉวง หาดบางรักษ์จุดท่าเรือซีทราน และหาดแม่ น้ำจืดวัดศาลเจ้าแม่ น้ำ พื้นที่เกาะพะงัน ได้แก่ หาดรีนโน และพื้นที่เกาะเต่า ได้แก่ หาดโหนดบ้านเก่า หาดแม่หาดจุดท่าเรือลมพระยา และจุดท่าเรือซีทราน สาเหตุอาจเนื่องมาจากบริเวณดังกล่าวเป็นสถานที่ท่องเที่ยวและมีการใช้ประโยชน์พื้นที่ต่างๆ มากมาย รวมไปถึงมีการระบายของเสียหรือน้ำเสียลงแหล่งน้ำโดยไม่มี การบำบัด ผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำทะเลแสดงดังรูปที่ 3-6 และ 3-7

รูปที่ 3-6 แผนภูมิแสดงร้อยละคุณภาพน้ำชายหาดท่องเที่ยวเมื่อเทียบกับมาตรฐานคุณภาพน้ำทะเลประเภทที่ 4 เพื่อการนันทนาการ บริเวณเกาะสมุย เกาะพะงัน และเกาะเต่า ระหว่างปี 2553-2555

รูปที่ 3-7 แผนที่แสดงคุณภาพน้ำทะเลที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำทะเลประเภทที่ 4 เพื่อการนันทนาการ ในพื้นที่เกาะสมุย เกาะพะงัน และเกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปี 2555

3.2.2 คุณภาพอากาศและระดับเสียง

(1) คุณภาพอากาศ

คุณภาพอากาศในภาคใต้โดยรวมมีอากาศดี หากแต่การขยายตัวของเมือง การจราจรที่หนาแน่นในเมืองใหญ่ การประกอบอุตสาหกรรมบางประเภท เช่น โรงโม่ เหมืองหิน ที่ส่งผลให้เมืองใหญ่ประสบปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก จึงได้มีการติดตั้งสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศ 5 แห่ง ได้แก่ ที่ว่าการอำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี เทศบาลนครภูเก็ต เทศบาลนครหาดใหญ่ ศาลากลางจังหวัดนราธิวาส และเทศบาลนครยะลา

และจากการตรวจวัดสารมลพิษทางอากาศหลัก 5 ชนิด ได้แก่ ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ ก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์ ก๊าซคาร์บอนมอนนอกไซด์ ฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 10 ไมครอน และก๊าซโอโซน ในปี 2555 พบว่าสารมลพิษทางอากาศของภาคใต้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน

ผลกระทบทางสุขภาพของสารมลพิษทางอากาศ

ฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 10 ไมครอน (PM₁₀) สามารถเข้าสู่ระบบทางเดินหายใจ เป็นอันตรายมากที่สุดสำหรับผู้ที่เป็นโรคทางเดินหายใจ หรือโรคหัวใจและหลอดเลือด ผู้สูงอายุ และเด็ก โดยทำให้อาการของโรคประจำตัวรุนแรงขึ้นอย่างเฉียบพลัน สำหรับบุคคลทั่วไปอาจทำให้เกิดอาการของโรคปอด หรือโรคหัวใจเมื่อได้รับในปริมาณมาก

ก๊าซโอโซน (O₃) เป็นอันตรายต่อปอด โดยเฉพาะผู้ที่เป็นโรคทางเดินหายใจอยู่แล้ว เช่น หอบหืด โรคถุงลมโป่งพอง โรคหลอดเลือดสมอง มีโอกาสอาการกำเริบเฉียบพลันได้ สำหรับผู้ที่ได้รับปริมาณมากเป็นเวลานาน อาจเป็นสาเหตุของโรคปอดได้

ก๊าซคาร์บอนมอนนอกไซด์ (CO) ชัดขวางไม่ให้ออกซิเจนไปเลี้ยงอวัยวะสำคัญในร่างกาย เช่น หัวใจและสมอง อันตรายที่สุดสำหรับผู้ที่เป็นโรคหัวใจ อาจมีอาการเจ็บปวดบริเวณหน้าอก หรือเกิดอาการของโรคหัวใจกำเริบได้

ก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์ (NO₂) มีปริมาณมากบริเวณริมถนนที่มีการจราจรคับคั่ง เป็นอันตรายมากที่สุดสำหรับผู้ที่เป็นโรคทางเดินหายใจ เช่น โรคหอบหืด ทำให้หายใจติดขัด อาการโรคปอดกำเริบ บุคคลทั่วไปอาจเกิดอาการระคายเคืองในปอด และเป็นโรคปอดติดเชื้อได้

ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (SO₂) ตรวจวัดเพื่อเป็นตัวแทนของกลุ่มออกไซด์ของซัลเฟอร์ โดยสารกลุ่มนี้เป็นอันตรายมากที่สุดสำหรับผู้ที่เป็นโรคหัวใจ หรือเป็นโรคทางเดินหายใจ เช่น หอบหืด โรคถุงลมโป่งพอง โรคหลอดเลือดสมอง โดยทำให้อาการของโรคประจำตัวรุนแรงขึ้นอย่างเฉียบพลัน บุคคลทั่วไป โดยเฉพาะเด็กและผู้สูงอายุ อาจมีอาการของโรคปอด หรือโรคหัวใจ เมื่อได้รับในปริมาณมาก

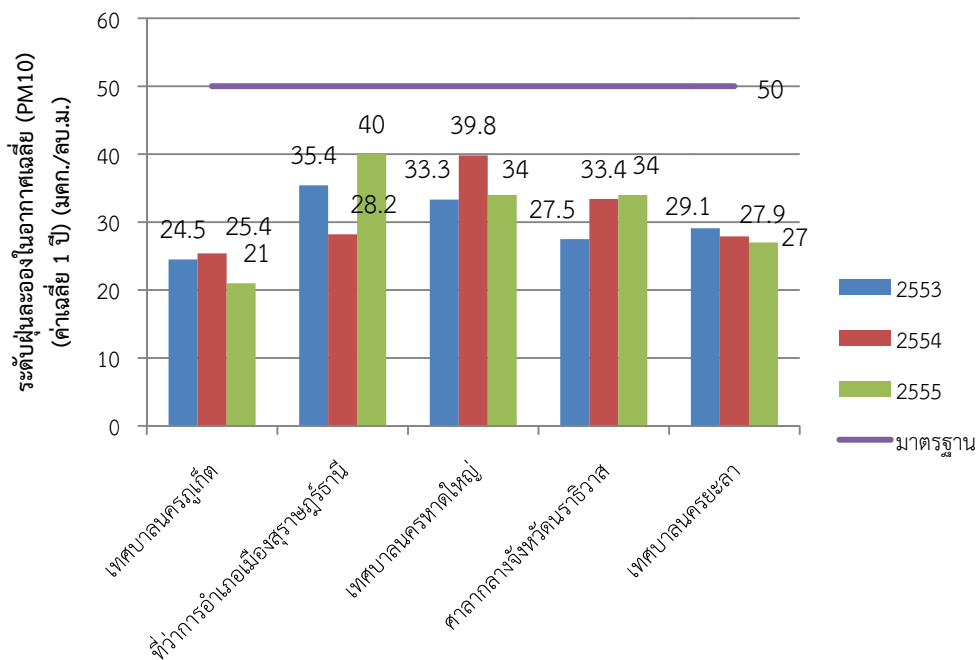

คุณภาพอากาศพื้นที่ภาคใต้ปี 2555 ตามเกณฑ์ฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 10 ไมครอน (PM₁₀) ของสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศทุกสถานีอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพอากาศ (PM₁₀) เฉลี่ย 24 ชั่วโมงเฉลี่ยรายปี โดยมีแนวโน้มคุณภาพอากาศเพิ่มสูงขึ้นทุกสถานีตรวจวัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่จังหวัด สุราษฎร์ธานีและจังหวัดนราธิวาส ดังตารางที่ 3-2 และรูปที่ 3-8 และ 3-9

ตารางที่ 3-2 ปริมาณฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 10 ไมครอนของสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศ ในพื้นที่ภาคใต้ ปี 2555

สถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศ	ค่าเฉลี่ยรายปี (มคก./ลบ.ม.)	ค่าเฉลี่ยรายวันสูงสุด (มคก./ลบ.ม.)
เทศบาลนครภูเก็ต	21.1	75.5
ที่ว่าการอำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี	37.8	68.1
เทศบาลนครหาดใหญ่	33.6	113.2
ศาลากลางจังหวัดนราธิวาส	33.2	88.1
เทศบาลนครยะลา	26.4	82.0
มาตรฐาน	50	120 (ค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมง)

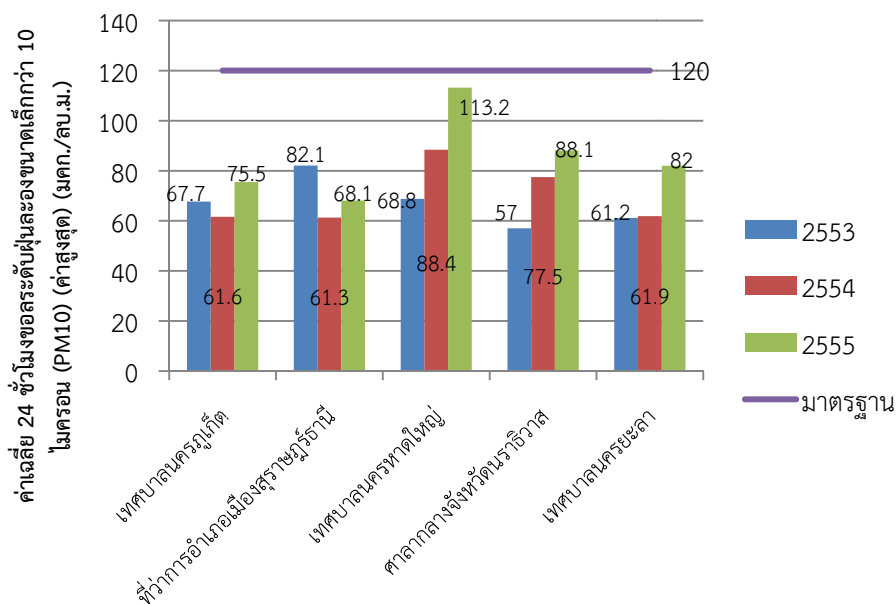

รูปที่ 3-8 แผนภูมิแสดงระดับฝุ่นละอองในอากาศ (PM₁₀) ค่าเฉลี่ยรายปี ในพื้นที่ภาคใต้ ปี 2553-2555

ประเทศไทยกำหนดค่ามาตรฐานคุณภาพอากาศในบรรยากาศสำหรับฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 10 ไมครอน 2 ค่า คือ

- 1) ค่ามาตรฐานรายปีไม่ควรเกิน 50 มคก./ลบ.ม. กำหนดไว้เพื่อปกป้องประชาชนจากผลกระทบทางสุขภาพระยะยาวที่เกิดจากการได้รับฝุ่นละอองเข้าไปในปอด ต่อเนื่องเป็นระยะเวลานาน
- 2) ค่ามาตรฐาน 24 ชั่วโมง ไม่ควรเกิน 120 มคก./ลบ.ม. กำหนดไว้เพื่อปกป้องประชาชนจากผลกระทบทางสุขภาพระยะเฉียบพลัน โดยเฉพาะผู้ที่ป่วยเป็นโรคทางเดินหายใจ และโรคหัวใจและหลอดเลือดอยู่แล้ว อาจเกิดอาการกำเริบเฉียบพลัน

รูปที่ 3-9 แผนภูมิแสดงค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมงของระดับฝุ่นละอองในอากาศ (PM₁₀) (ค่าสูงสุด) ในพื้นที่ภาคใต้ ปี 2553-2555

ปัญหาคุณภาพอากาศในพื้นที่ภาคใต้เช่นเดียวกับพื้นที่อื่นๆ คือ การเกิดไฟไหม้ป่า และการเผาในที่เกษตรกรรม ซึ่งในปี 2555 ได้เกิดปัญหาไฟไหม้ป่าพรุควนเคร็ง ในช่วงเดือนกรกฎาคม-กันยายน เนื่องจากฝนทิ้งช่วง ประกอบกับการบุกรุกเผาเพื่อใช้พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันและยางพารา จากการตรวจวัดโดยรถตรวจวัดมลพิษทางอากาศเคลื่อนที่ของกรมควบคุมมลพิษ ระหว่างวันที่ 17 สิงหาคม - 13 กันยายน 2555 พบว่า ค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมงของฝุ่นขนาดเล็กกว่า 10 ไมครอน (PM₁₀) มีค่าอยู่ในช่วง 10.8-82.1 ไมโครกรัม/ลูกบาศก์เมตร และอีกปัญหาหนึ่งซึ่งแตกต่างจากพื้นที่อื่น คือ ปัญหาหมอกควันข้ามแดนที่เกิดจากไฟไหม้ป่าและการเผาในที่เกษตรกรรมในบริเวณเกาะสุมาตราและเกาะกาลิมันตัน ประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งส่งผลกระทบต่อพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง จากการติดตามสถานการณ์ฯ จากข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียม และ Hotspot Map ของศูนย์เชี่ยวชาญด้านอุตุนิยมวิทยาแห่งอาเซียน ประเทศสิงคโปร์ (ASEAN Specialised Meteorological Centre : ASMC) และการติดตามตรวจสอบคุณภาพอากาศจากสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศของกรมควบคุมมลพิษ พบว่า ในปี 2555 พื้นที่ภาคใต้ตอนล่างฝั่งตะวันออกเกิดปัญหาหมอกควันในช่วงเดือนกรกฎาคม-กันยายน ซึ่งสอดคล้องกับผลการตรวจวัดคุณภาพอากาศของสถานีตรวจวัดในพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาและอำเภอเมือง จังหวัดยะลา พบค่า PM₁₀ เฉลี่ยรายเดือนสูงขึ้นในเดือนมิถุนายน-กันยายน และมีค่าสูงสุดในเดือนสิงหาคม (113.2 ไมโครกรัม/ลูกบาศก์เมตร) ดังภาคผนวก ข

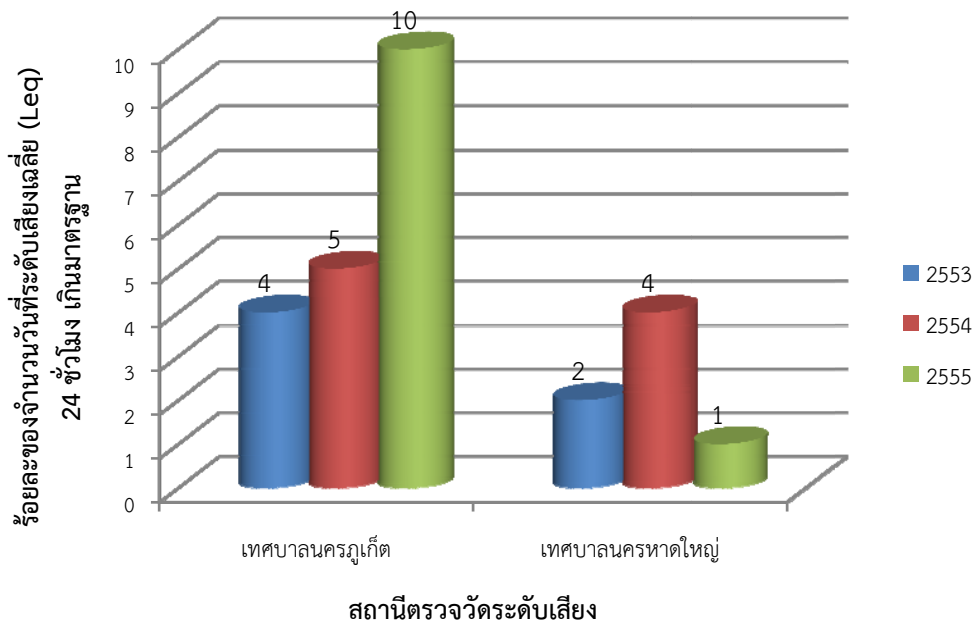

(2) ระดับเสียง

จากการตรวจวัดระดับเสียงอย่างต่อเนื่องในพื้นที่ภาคใต้ พบว่า มีค่าอยู่ในช่วง 52.2-86.3 เดซิเบลเอ (dBA) ซึ่งเกินมาตรฐานระดับเสียงเฉลี่ย (Leq) 24 ชั่วโมง⁵ และระดับเสียงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในเขตเทศบาลนครภูเก็ต มีร้อยละของจำนวนวันที่ระดับเสียงเกินมาตรฐานเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 5 ในปี 2554 เป็นร้อยละ 10 ในปี 2555 ดังรูปที่ 3-10 สำหรับค่าเฉลี่ยระดับเสียงในเขตชุมชนของจังหวัดต่างๆ มีค่าระหว่าง 56.5-64 เดซิเบลเอ (dBA)

มลพิษทางเสียงที่สำคัญในพื้นที่ภาคใต้ส่วนใหญ่เกิดจากยานพาหนะในเขตชุมชนเมืองที่มีการจราจรหนาแน่นและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากปริมาณการเพิ่มขึ้นของยานพาหนะ นอกจากนี้สาเหตุสำคัญที่ทำให้ระดับเสียงในเขตเทศบาลนครภูเก็ตมีแนวโน้มสูงขึ้น เกิดจากกิจกรรมสันทนาการและกิจกรรมที่อยู่ใกล้เคียง และจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการผลิตยานพาหนะที่มีระบบลดเสียงจากเครื่องยนต์และท่อไอเสีย การปรับเปลี่ยนรถจักรยานยนต์จากเครื่องยนต์ 2 จังหวะ เป็น 4 จังหวะ ซึ่งสอดคล้องกับการกำหนดและปรับปรุงมาตรฐานระดับเสียงของยานพาหนะที่มีความเข้มงวดมากขึ้น ทำให้ระดับเสียงในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ลดลง

รูปที่ 3-10 แผนภูมิแสดงร้อยละของจำนวนวันที่ระดับเสียงเฉลี่ย (Leq) 24 ชั่วโมงเกินมาตรฐานในพื้นที่ภาคใต้ ปี 2553-2555

⁵ มาตรฐาน : ระดับเสียงเฉลี่ย 24 ชั่วโมง ไม่เกิน 70 เดซิเบลเอ (dBA)

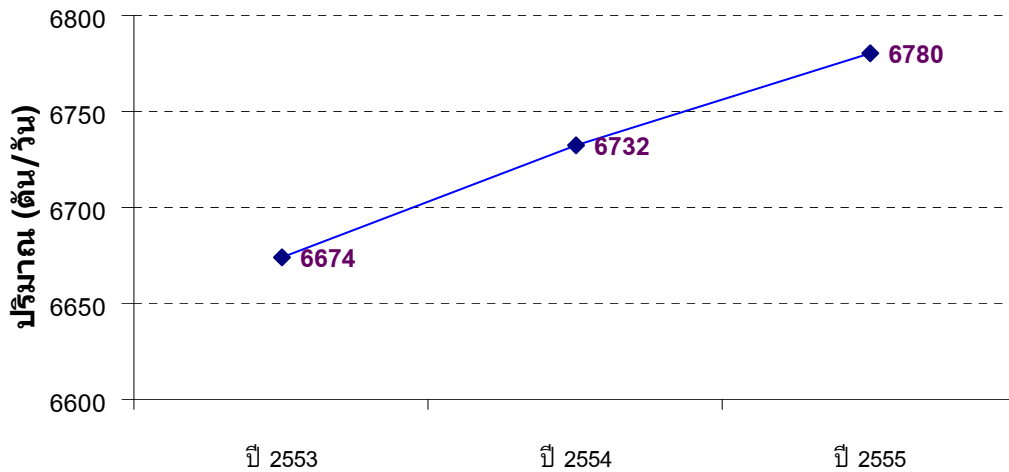

3.2.3 สถานการณ์ขยะมูลฝอยชุมชน ของเสียอันตรายชุมชน และมูลฝอยติดเชื้อ

(1) ขยะมูลฝอยชุมชน

จากการประเมินสถานการณ์การจัดการขยะมูลฝอยภาคใต้ในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา (ปี 2553-2555) พบว่าปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยอัตราการเพิ่มขึ้นของปริมาณขยะมูลฝอยในปี 2554 เมื่อเทียบกับปี 2553 คิดเป็นร้อยละ 0.9 และอัตราการเพิ่มขึ้นในปี 2555 เทียบกับปี 2554 คิดเป็นร้อยละ 0.7 ดังรูปที่ 3-11

รูปที่ 3-11 กราฟแสดงแนวโน้มของปริมาณขยะมูลฝอย ปี 2553-2555

ในปี 2555 ภาคใต้มีปริมาณขยะมูลฝอยเกิดขึ้นรวม 2.475 ล้านตัน เฉลี่ย 6,780 ตัน/วัน⁶ จังหวัดที่มีปริมาณขยะมูลฝอยมากที่สุด ได้แก่ จังหวัดนครศรีธรรมราช 1,136 ตัน/วัน จังหวัดสงขลา 1,013 ตัน/วัน และจังหวัดสุราษฎร์ธานี 898 ตัน/วัน ตามลำดับ (รายละเอียดในภาคผนวก ค) โดยแบ่งกลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ 4 กลุ่ม ตามปริมาณขยะที่เกิดขึ้น ดังนี้

กลุ่มที่ 1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีปริมาณขยะเฉลี่ยมากกว่า 100 ตัน/วัน ได้แก่ เทศบาลนครนครศรีธรรมราช เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี เทศบาลนครเกาะสมุย เทศบาลนครภูเก็ต เทศบาลนครหาดใหญ่ เทศบาลนครสงขลา และเทศบาลเมืองปาดอง

กลุ่มที่ 2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีปริมาณขยะเฉลี่ย 50-100 ตัน/วัน ได้แก่ เทศบาลนครตรัง เทศบาลนครยะลา เทศบาลตำบลรัชฎา และเทศบาลตำบลวิเชียร

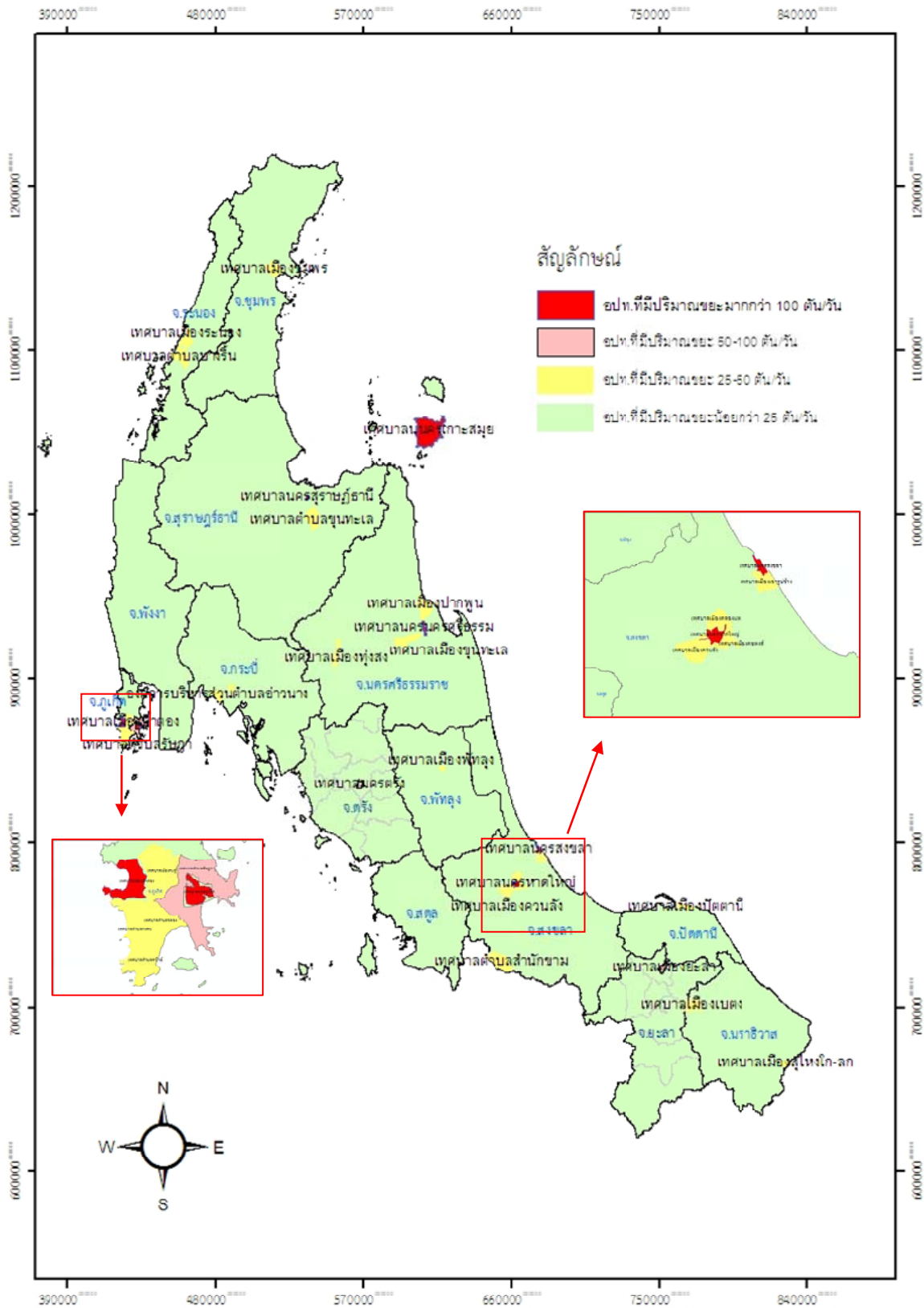
กลุ่มที่ 3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีปริมาณขยะเฉลี่ย 25-50 ตัน/วัน ได้แก่ เทศบาลเมืองทุ่งสง เทศบาลเมืองปากพูน เทศบาลเมืองชุมพร เทศบาลตำบลขุนทะเล เทศบาลเมืองนาสาร เทศบาลเมืองระนอง เทศบาลตำบลบางรี เทศบาลเมืองกระบี่ เทศบาลเมืองกะทู้ เทศบาลตำบลกะรน เทศบาลตำบลราไวย์ เทศบาลตำบลฉลอง เทศบาลเมืองพัทลุง เทศบาลเมืองเขารูปช้าง เทศบาลเมืองคลองแห เทศบาลเมืองควนลัง เทศบาลเมืองคอหงส์ เทศบาลตำบลสำนักขาม เทศบาลเมืองปัตตานี เทศบาลเมืองเบตง เทศบาลเมืองนราธิวาส เทศบาลเมืองสุไหงโก-ลก และองค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง

⁶ ข้อมูลจากปริมาณขยะที่ส่งกำจัด ณ สถานที่กำจัดอย่างถูกหลักสุขาภิบาลและจากการคำนวณภายใต้ฐานข้อมูลประชากรปี 2555

กลุ่มที่ 4 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีปริมาณขยะเฉลี่ยน้อยกว่า 25 ตัน/วัน ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ

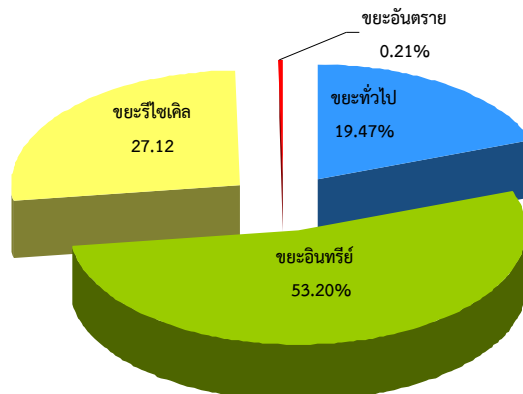
รูปที่ 3-12 แผนที่แสดงกลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำแนกตามปริมาณขยะที่เกิดขึ้น

องค์ประกอบขยะมูลฝอยชุมชน

จากการศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบขยะมูลฝอยในสถานที่กำจัดขยะที่ถูกหลักสุขาภิบาลในพื้นที่ภาคใต้ พบว่า สัดส่วนขององค์ประกอบขยะมูลฝอย ส่วนใหญ่มีปริมาณขยะอินทรีย์มากที่สุด รองลงมาคือขยะรีไซเคิล ขยะทั่วไป และขยะอันตราย คิดเป็นร้อยละ 53.20, 27.12, 19.4 และ 0.21 ตามลำดับ ดังรูปที่ 3-13

รูปที่ 3-13 แผนภูมิแสดงองค์ประกอบขยะ

ที่มา : การศึกษาขององค์ประกอบขยะมูลฝอยในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกหลักสุขาภิบาลของภาคใต้ ปี 2554

การนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์

จากการประเมินการนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ในพื้นที่ภาคใต้ของกรมควบคุมมลพิษ พบว่า ในปี 2555 ภาคใต้มีปริมาณขยะที่นำกลับมาใช้ประโยชน์ ประมาณ 211 ตัน/วัน คิดเป็นร้อยละ 18 ของปริมาณขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลนครและเทศบาลเมืองของภาคใต้⁷ โดยปัจจุบันหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ท้องถิ่น และประชาชนเข้ามามีบทบาทในการคัดแยก และนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์เพิ่มมากขึ้น

การกำจัดขยะมูลฝอย

ในพื้นที่ภาคใต้มีสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกหลักสุขาภิบาล จำนวน 27 แห่ง ประกอบด้วย

- ระบบกำจัดแบบฝังกลบ (Landfill System) จำนวน 23 แห่ง มีการเดินระบบ จำนวน 21 แห่ง ได้แก่ ระบบกำจัดของมูลฝอยของเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี เทศบาลเมืองชุมพร เทศบาลเมืองหลังสวน เทศบาลนครนครศรีธรรมราช เทศบาลเมืองปากพั่น เทศบาลเมืองทุ่งสง เทศบาลนครตรัง เทศบาลเมืองกันตัง เทศบาลเมืองกระบี่ เทศบาลเมืองพังงา เทศบาลเมืองตะกั่วป่า เทศบาลเมืองสตูล เทศบาลนครสงขลา เทศบาลนครหาดใหญ่ เทศบาลเมืองสะเดา เทศบาลเมืองบ้านพรุ เทศบาลเมืองนราธิวาส เทศบาลนครยะลา เทศบาลเมืองเบตง เทศบาลเมืองปัตตานี และเทศบาลเมืองพัทลุง และระบบกำจัดที่หยุดเดินระบบจำนวน 2 แห่ง ได้แก่ เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี และเทศบาลเมืองทุ่งสง

⁷ ที่มา : โครงการลด คัดแยก และนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ ปี 2555, กรมควบคุมมลพิษ

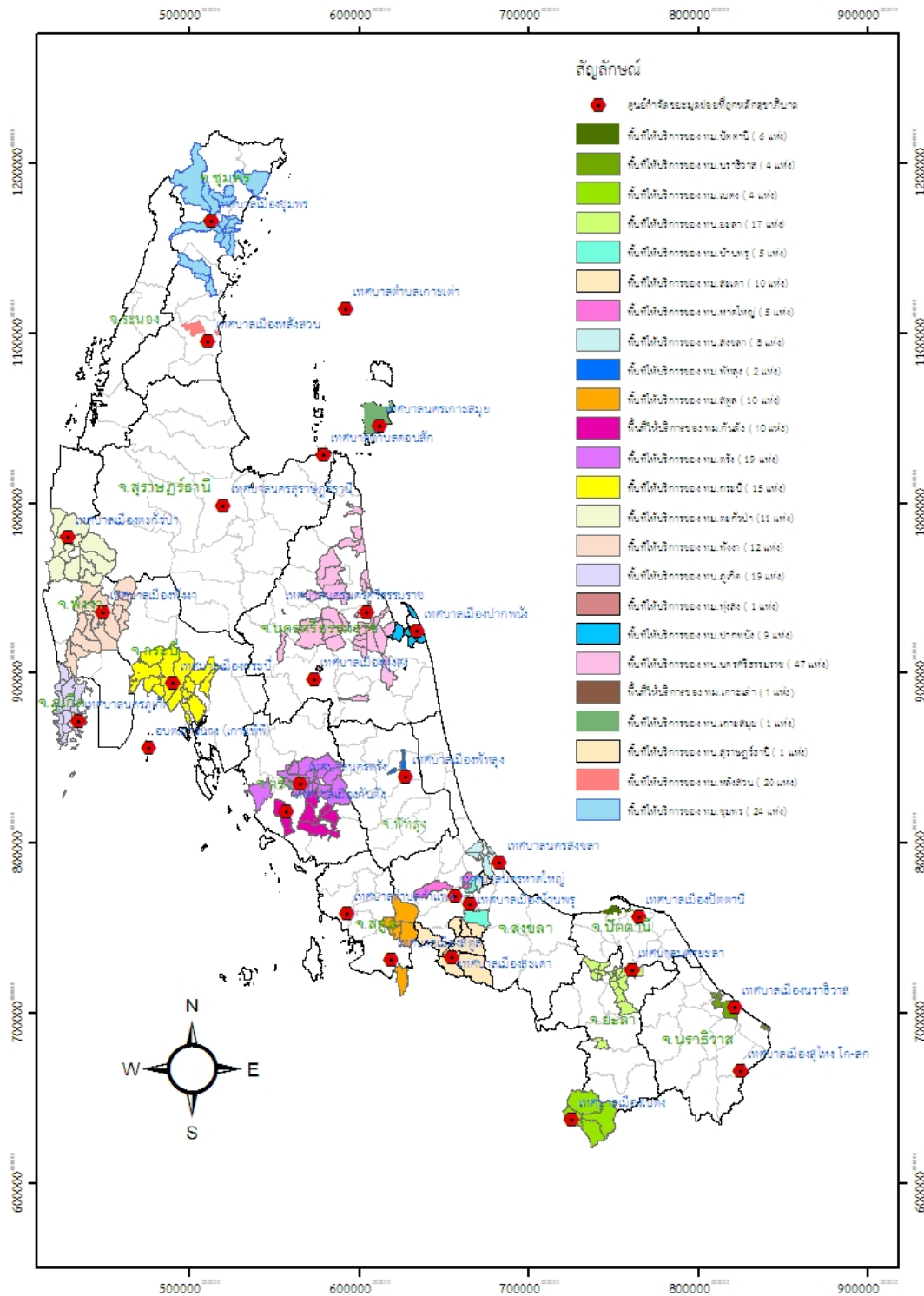
- ระบบเตาเผา (Incinerator System) จำนวน 4 แห่ง มีการเดินระบบ 3 แห่ง ได้แก่ เตาเผามูลฝอยของเทศบาลนครภูเก็ต เทศบาลนครเกาะสมุย เทศบาลตำบลเกาะเต่า และหยุดเดินระบบ 1 แห่ง ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง (เกาะพีพี)

ทั้งนี้ มีสถานที่กำจัดที่อยู่ระหว่างก่อสร้างจำนวน 2 แห่ง คือ เทศบาลเมืองสุโขทัย จังหวัดนครราชสีมา คาดว่าจะเริ่มเดินระบบในเดือนสิงหาคม 2556 และเทศบาลตำบลกำแพง จังหวัดสตูล คาดว่าจะก่อสร้างแล้วเสร็จ ในปี 2559 ดังรูปที่ 3-14

จากสถานการณ์การจัดการขยะมูลฝอยที่ผ่านมา พบว่า การเพิ่มขึ้นของประชากร การขยายตัวของเศรษฐกิจ และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการใช้บริโภคผลิตภัณฑ์ที่ย่อยสลายยาก ส่งผลให้ปริมาณขยะมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ประกอบกับ ระบบกำจัดขยะที่มีอยู่ไม่เพียงพอกับปริมาณขยะที่เกิดขึ้น โดยภาคใต้มีปริมาณขยะมูลฝอยเกิดขึ้น เฉลี่ย 6,780 ตัน/วัน ในขณะที่สามารถนำไปกำจัดอย่างถูกหลักสุขาภิบาล เฉลี่ย 2,266 ตัน/วัน คิดเป็นร้อยละ 33 ที่เหลือเป็นขยะที่กำจัดอย่างไม่ถูกหลักวิชาการ โดยการเผากลางแจ้ง การเทกองในพื้นที่ และการลักลอบทิ้งในพื้นที่รกร้าง โดยเฉพาะท้องถิ่นขนาดเล็กและพื้นที่ห่างไกล ที่มีระบบการเก็บรวบรวมไม่ครอบคลุมพื้นที่และกำจัดไม่ถูกหลักวิชาการ นอกจากนี้ พบว่าระบบกำจัดขยะมูลฝอยที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาลส่วนใหญ่มประสบปัญหาการบริหารจัดการ เนื่องจากขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในการเดินระบบ ขาดงบประมาณสนับสนุนในการดูแลและบำรุงรักษา ทำให้ระบบกำจัดขยะที่ก่อสร้างไว้ขาดประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ ภาคใต้มีพื้นที่เกาะจำนวนมากทำให้ประสบปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่เกาะท่องเที่ยวที่สำคัญ เช่น เกาะพยาม จังหวัดระนอง เกาะเต่า เกาะสมุย เกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เกาะราชา จังหวัดภูเก็ต เกาะยาวน้อย เกาะยาวใหญ่ จังหวัดพังงา เกาะลันตา จังหวัดกระบี่ เกาะมุกต์ เกาะลิบง จังหวัดตรัง และเกาะหลีเป๊ะ จังหวัดสตูล เนื่องจากมีข้อจำกัดของสถานที่กำจัดขยะและการขนส่งเพื่อกำจัดบนฝั่งซึ่งมีค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง

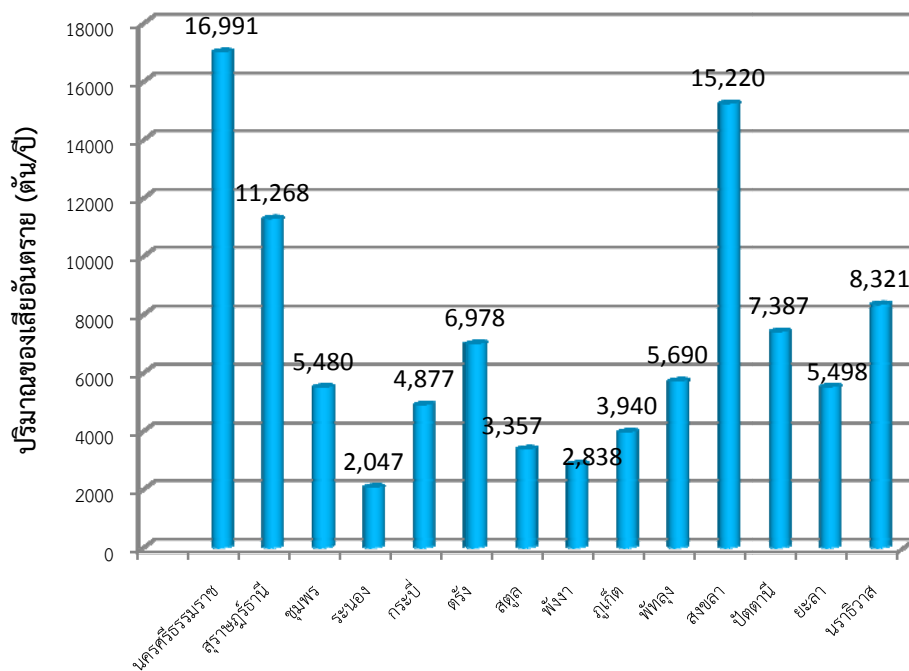
รูปที่ 3-14 แผนที่แสดงสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาลของภาคใต้

(2) ของเสียอันตรายชุมชน

จากการประมาณการอัตราการเกิดของเสียอันตรายชุมชนในพื้นที่ภาคใต้ โดยคำนวณจากอัตราการผลิตของเสียอันตรายตามจำนวนประชากรในแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ปริมาณของเสียอันตรายในพื้นที่ภาคใต้ในปี 2555 มีประมาณ 99,892 ตันต่อปี หรือประมาณ 274 ตันต่อวัน โดยจังหวัดที่มีปริมาณของเสียอันตรายมากที่สุด คือ จังหวัดสงขลา รองลงมาคือ จังหวัดนครศรีธรรมราช และจังหวัดสุราษฎร์ธานี อย่างไรก็ตาม ประชาชนในพื้นที่ที่ยังไม่มีการคัดแยกของเสียอันตรายชุมชนออกจากขยะมูลฝอยทั่วไป เนื่องจากยังขาดความรู้ ความเข้าใจ และความร่วมมือในการคัดแยกของเสียอันตรายออกจากขยะมูลฝอยทั่วไป รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่มีระบบการจัดการของเสียอันตรายจากชุมชนตั้งแต่การคัดแยก การเก็บรวบรวม และการขนส่งของเสียอันตรายไปกำจัดและสถานที่กำจัดของเสียอันตรายชุมชนส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ภาคกลาง และเป็นของเอกชน ทำให้มีข้อจำกัดในการรวบรวมและการขนส่งไปกำจัด

รูปที่ 3-15 แผนภูมิแสดงการประมาณปริมาณของเสียอันตรายในพื้นที่ภาคใต้ (ตัน/ปี)

ที่มา : กรมควบคุมมลพิษ

หมายเหตุ : อัตราการเกิดของเสียอันตรายจากชุมชน 11.13 กิโลกรัมต่อคนต่อปี

การจัดการของเสียอันตรายชุมชนในพื้นที่ภาคใต้ กรมควบคุมมลพิษ โดยสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 14-16 ได้ดำเนินโครงการสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการของเสียอันตรายจากชุมชน โดยการอบรมเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนในพื้นที่เกี่ยวกับการจัดการของเสียอันตรายจากชุมชน จัดกิจกรรมรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้มีการคัดแยกของเสียอันตรายจากชุมชน และสนับสนุนภาชนะรวบรวมของเสียอันตรายจากชุมชน (หลอดไฟ แบตเตอรี่ ภาชนะบรรจุสารเคมี) โดยมีพื้นที่เป้าหมาย 5 แห่ง ได้แก่ เทศบาลนครภูเก็ต เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี เทศบาลเมืองทุ่งสง เทศบาลนครสงขลา และเทศบาลนครหาดใหญ่ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการจัดการของเสียอันตรายอย่างถูกหลักสุขาภิบาล อย่างไรก็ตาม การดำเนินการดังกล่าวยังไม่ครอบคลุมพื้นที่ภาคใต้ทั้งหมด และการจัดการของเสียอันตรายชุมชนในพื้นที่ภาคใต้ส่วนใหญ่ ยังคงเป็นการทิ้งรวมไปกับ

มูลฝอยทั่วไปโดยไม่มีกากแยก จึงควรมีหน่วยงานกลาง เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นผู้ประสาน การรวบรวมของเสียอันตรายชุมชนในแต่ละองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อขนส่งไปกำจัด

(3) มูลฝอยติดเชื้อ

จากการประมาณปริมาณมูลฝอยติดเชื้อจากสถานพยาบาลทั้งภาครัฐและเอกชน ในปี 2555⁸ พื้นที่ภาคใต้มีปริมาณมูลฝอยติดเชื้อ 7,500 ตัน/ปี โดยมีการดำเนินการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อจาก โรงพยาบาลด้วยวิธีต่างๆ ดังนี้

(3.1) ส่งกำจัด ณ เตಾಮูลฝอยติดเชื้อขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งในพื้นที่มี 3 แห่ง ได้แก่ 1) เตಾಮูลฝอยติดเชื้อของเทศบาลนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา แต่ปัจจุบันได้หยุดเดินระบบ เนื่องจากเตาเผาชำรุด 2) เตಾಮูลฝอยติดเชื้อเทศบาลนครยะลา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา และ 3) เตಾಮูลฝอยเทศบาลนครภูเก็ต อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต

(3.2) กำจัด ณ เตಾಮูลฝอยติดเชื้อของโรงพยาบาล ซึ่งในพื้นที่ภาคใต้มีเตาเผาของ โรงพยาบาลที่ยังเดินระบบหลายแห่ง เช่น โรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี โรงพยาบาลนครศรีธรรมราช โรงพยาบาลชุมพร และโรงพยาบาลพัทลุง เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามแนวโน้มของการใช้งานเตาเผาดังกล่าว เริ่มลดลง เนื่องจากเตาเผาเริ่มชำรุด และตามประกาศของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กำหนดให้เตามูลฝอยติดเชื้อเป็นแหล่งกำเนิดมลพิษที่จะต้องถูกควบคุมการปล่อยทิ้งอากาศเสียออกสู่ บรรยากาศ

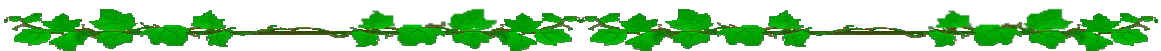
(3.3) ส่งไปกำจัด ณ เตาเผาของเอกชน มูลฝอยติดเชื้อที่เกิดขึ้นบางส่วนมีการส่งกำจัด ณ เตามูลฝอยติดเชื้อทั้งในและนอกพื้นที่

สภาพปัญหาการจัดการมูลฝอยติดเชื้อในพื้นที่ภาคใต้ มีดังนี้

- เตามูลฝอยติดเชื้อแบบศูนย์รวมไม่ครอบคลุมทั้งพื้นที่ และเตาเผาเดิมบางแห่งชำรุด
- ปัจจุบันสถานสถานพยาบาลทั่วประเทศมีแนวโน้มเลือกใช้บริการเก็บ ขน และกำจัดมูลฝอย ติดเชื้อจากเอกชนมากขึ้น กอปรกับการแข่งขันด้านราคาของเอกชนกันเอง ทำให้สถานพยาบาลหลายแห่ง ที่ไม่ทราบหรือไม่มีการตรวจสอบการเก็บ ขน และกำจัดว่าถูกต้องและเป็นไปตามพระราชบัญญัติการ สาธารณสุข พ.ศ.2535 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม 2550 และกฎกระทรวงว่าด้วยการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ พ.ศ.2545

- ช่องว่างของกฎหมาย เนื่องจากปัจจุบันยังไม่มีระบบติดตามตรวจสอบการดำเนินการเก็บ ขน และกำจัดมูลฝอยติดเชื้อของเอกชนว่าดำเนินการถูกต้องและเป็นไปตามกฎกระทรวงฯ ทำให้เอกชนบางราย ลักลอบทิ้งมูลฝอยติดเชื้อในที่สาธารณะหรือนำไปเก็บ ขน และกำจัดอย่างไม่ถูกต้อง

⁸ ที่มา : (ร่าง) รายงานสถานการณ์มลพิษประเทศไทย ปี 2555, กรมควบคุมมลพิษ

ในปี 2554 กรมควบคุมมลพิษ ดำเนินโครงการมูลฝอยติดเชื้อแบบศูนย์รวมที่มีประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยแบ่งกลุ่มพื้นที่ของภาคใต้เป็น 5 กลุ่ม ซึ่งในพื้นที่ที่มีกลุ่มพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีระบบจัดการมูลฝอยติดเชื้อแล้ว 3 กลุ่ม ได้แก่ (1) กลุ่มจังหวัดภูเก็ต พังงา กระบี่ (2) กลุ่มจังหวัดสงขลา สตูล และ (3) กลุ่มจังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส โดยมีจังหวัดภูเก็ต สงขลา และยะลา เป็นศูนย์กลาง และกลุ่มพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ยังไม่มีระบบจัดการมูลฝอยติดเชื้อ 2 กลุ่ม ได้แก่ (1) กลุ่มจังหวัดสุราษฎร์ธานี ชุมพร ระนอง (2) กลุ่มจังหวัดนครศรีธรรมราช ตรัง พัทลุงซึ่งปัจจุบันอยู่ระหว่างการหารือการแบ่งกลุ่มพื้นที่กำจัดมูลฝอยติดเชื้อให้สอดคล้องกับสถานการณ์มูลฝอยติดเชื้อในพื้นที่

3.2.4 สิ่งแวดล้อมเมืองและพื้นที่เฉพาะ

(1) พื้นที่สีเขียว

ในอดีตเมืองส่วนใหญ่เป็นเพียงชุมชนเล็กๆ วิถีชีวิตของชุมชนมีความใกล้ชิดกับธรรมชาติ แต่ต่อมาเมืองได้มีการพัฒนาและขยายตัวมากขึ้น เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของประชากร และการเติบโตทางเศรษฐกิจ ความต้องการที่ดินเพื่อการก่อสร้างมีมากขึ้น ที่ว่างในเมืองลดน้อยลง ทำให้สมดุลด้านสิ่งแวดล้อมต้องสูญเสียไป เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมต่างๆ เช่น ปัญหามลพิษทางอากาศ และการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิ มีผลต่อคุณภาพชีวิตและสุขภาพของประชาชนในเขตชุมชนเมือง การเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตชุมชนเมืองเป็นวิธีการปรับปรุงสมดุลของสภาพแวดล้อมในเขตเมือง เนื่องจากพื้นที่สีเขียวก่อให้เกิดสุนทรียภาพ และความรื่นรมย์แก่เมือง

จากการสำรวจสัดส่วนของเทศบาลที่มีพื้นที่สีเขียวของชุมชนเมือง (เฉพาะพื้นที่สวนสาธารณะ) ในปี 2555 จำนวน 50 แห่ง พบว่าผ่านเกณฑ์พื้นที่สีเขียวชุมชนตามตัวชี้วัดของแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2555-2559 เพียงร้อยละ 42.0 โดยเฉพาะเทศบาลเมือง เทศบาลตำบล มีพื้นที่สีเขียวต่ำกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60.0 และ 67.9 ตามลำดับ ดังตารางที่ 3-3

ตารางที่ 3-3 ผลการสำรวจสัดส่วนพื้นที่สีเขียว (สวนสาธารณะ) ต่อจำนวนประชากรในเขตเทศบาล ปี 2555

ชื่อเทศบาล	จำนวนเทศบาลที่สำรวจ (แห่ง)	ผ่านเกณฑ์ (แห่ง)	ร้อยละที่ผ่านเกณฑ์	ไม่ผ่านเกณฑ์ (แห่ง)	ร้อยละที่ไม่ผ่านเกณฑ์
เทศบาลเมือง	7	6	85.7	1	14.3
เทศบาลเมือง	15	6	40.0	9	60.0
เทศบาลตำบล	28	9	32.1	19	67.9
รวม	50	21	42.0	29	58.0

ที่มา : การประเมินของสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 14-16

หมายเหตุ : เกณฑ์ตามตัวชี้วัดของแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2555-2559 คือสัดส่วนของเทศบาลที่มีพื้นที่สีเขียวของชุมชนเมือง ไม่น้อยกว่า 5 ตารางเมตรต่อคน

(2) พื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม

พื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม หมายถึง พื้นที่ใดก็ตามที่มีลักษณะเป็นพื้นที่ต้นน้ำ ลำธาร หรือมีระบบนิเวศตามธรรมชาติที่แตกต่างจากพื้นที่อื่นโดยทั่วไป หรือมีระบบนิเวศตามธรรมชาติที่อาจถูกทำลายหรืออาจได้รับความกระทบกระเทือนจากกิจกรรมต่างๆ ของมนุษย์ได้โดยง่ายหรือเป็นพื้นที่ที่มีคุณค่าทางธรรมชาติ หรือสมบัติอันควรแก่การอนุรักษ์ และตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 มาตรา 44 ได้กำหนดกำหนดมาตรการคุ้มครองพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม ดังนี้

(2.1) กำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อรักษาสภาพธรรมชาติหรือมิให้กระทบกระเทือนต่อระบบนิเวศตามธรรมชาติหรือคุณค่าของสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม

(2.2) ห้ามการกระทำหรือกิจกรรมใดๆ ที่อาจเป็นอันตรายหรือก่อให้เกิดผลกระทบในทางเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศของพื้นที่นั้นจากลักษณะตามธรรมชาติหรือเกิดผลกระทบต่อคุณค่าของสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม

(2.3) กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการของส่วนราชการรัฐวิสาหกิจหรือเอกชนที่จะทำการก่อสร้างหรือดำเนินการในพื้นที่นั้น ให้มีหน้าที่ต้องเสนอรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

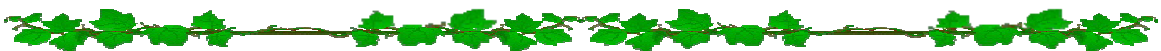
(2.4) กำหนดวิธีจัดการโดยเฉพาะสำหรับพื้นที่นั้นรวมทั้งการกำหนดขอบเขตหน้าที่และความรับผิดชอบของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อประโยชน์ในการร่วมมือและประสานงานให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน เพื่อรักษาสภาพธรรมชาติหรือระบบนิเวศตามธรรมชาติหรือคุณค่าของสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมในพื้นที่นั้น

(2.5) กำหนดมาตรการคุ้มครองอื่นๆ ตามที่เห็นสมควรและเหมาะสมแก่สภาพของพื้นที่นั้น ภาคใต้มีพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม จำนวน 4 แห่ง ดังนี้

- จังหวัดภูเก็ต รวมทั้งเกาะต่างๆ และน่านน้ำโดยรอบ
- บริเวณท้องที่อำเภอกระบุรี อำเภอตะกั่วป่า อำเภอยายะโฮรัมย์ อำเภอทับปุด อำเภอเมืองพังงา อำเภอตะกั่วทุ่ง และอำเภอเกาะยาว จังหวัดพังงา
- บริเวณท้องที่อำเภออ่าวลึก อำเภอเมือง อำเภอเหนือคลอง อำเภอกลองท่อม และอำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่
- หมู่เกาะพีพีและน่านน้ำโดยรอบ รวมทั้งพื้นที่บางส่วนของฝั่งของตำบลอ่าวนาง ตำบลไสไทย ตำบลหนองทะเล และตำบลปากน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่

(3) เขตควบคุมมลพิษ

เขตควบคุมมลพิษเกิดจากบทบัญญัติตามมาตรา 59 ของพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ซึ่งกำหนดว่าในกรณีที่น่าจะปรากฏว่าท้องที่ใดมีปัญหามลพิษซึ่งมีแนวโน้มที่จะร้ายแรงถึงขนาดเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน หรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบเสียหายต่อสุขภาพสิ่งแวดล้อมให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ มีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดให้ท้องที่นั้นเป็นเขตควบคุมมลพิษเพื่อดำเนินการควบคุม ลด และขจัดมลพิษได้ ทั้งนี้ เขตควบคุมมลพิษในพื้นที่ภาคใต้ ได้แก่ อำเภอหาดใหญ่ และอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา หมู่เกาะพีพี ตำบลอ่าวนาง อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ และทุกพื้นที่ในเขตจังหวัดภูเก็ต

3.2.5 การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศส่งผลกระทบในหลายด้าน ได้แก่ การเพิ่มขึ้นของระดับน้ำทะเล การทรุดตัวของแผ่นดิน การกัดเซาะชายฝั่ง ระบบนิเวศป่าไม้ ผลผลิตภาคการเกษตร การรุกรานของโรคและแมลง และสุขภาพอนามัย พื้นที่ภาคใต้ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่เด่นชัดคือปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งซึ่งมีแนวโน้มรุนแรงมากขึ้น โดยมีอัตราการกัดเซาะรุนแรงเฉลี่ยมากกว่า 5 เมตรต่อปี ในพื้นที่ชายฝั่งของ 5 จังหวัดชายฝั่งอ่าวไทย ซึ่งถือว่าเป็นพื้นที่วิกฤต ได้แก่ สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช สงขลา ปัตตานี และนราธิวาส สำหรับด้านชายฝั่งทะเลอันดามันนั้นปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งไม่รุนแรงเท่าฝั่งอ่าวไทย พื้นที่วิกฤตมีอยู่ใน 5 จังหวัด คือ ระนอง ภูเก็ต กระบี่ ตรัง และสตูล ระยะทางรวม 23 กิโลเมตร หรือประมาณร้อยละ 9.5 ของแนวชายฝั่งทะเลอันดามันทั้งหมด โดยมักเกิดขึ้นในพื้นที่หาดทรายมากกว่าที่ราบน้ำขึ้นถึงต่อเนื่องกับป่าชายเลน⁹

นอกจากนี้กิจกรรมการท่องเที่ยวยังได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น จากการเปลี่ยนแปลงของปริมาณและความถี่ของฝน อุณหภูมิ พายุ คลื่นลม และระดับน้ำทะเล และไฟป่า การเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ โรคระบาดและสุขภาพของนักท่องเที่ยวและบุคลากรในภาคการท่องเที่ยว เป็นต้น ผลกระทบเหล่านี้ถ้าไม่มีการเตรียมการเพื่อรับมือและปรับตัวอย่างเหมาะสมไว้ล่วงหน้าแต่เนิ่นๆ อาจจะไปสู่การสูญเสียศักยภาพการแข่งขันและการสูญเสียรายได้ที่พึงมีในอนาคต

⁹ ที่มา : (ร่าง) แผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2555-2593, สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ส่วนที่ 4

การวิเคราะห์ศักยภาพการจัดการ
คุณภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่

ส่วนที่ 4 การวิเคราะห์ศักยภาพการจัดการ คุณภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่

การจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ภาคใต้ มีทั้งปัจจัยที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพเศรษฐกิจและสังคมในระดับโลก ระดับประเทศ และระดับพื้นที่ ที่ส่งผลต่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมพื้นที่ภาคใต้ ในช่วงระยะ 5 ปีข้างหน้า ดังนี้

4.1 ปัจจัยภายนอกที่อาจส่งผลต่อการจัดการสิ่งแวดล้อม

4.1.1 ทิศทางการพัฒนาประเทศและนโยบายของรัฐ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ได้กำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศในการสร้างภูมิคุ้มกันในมิติต่างๆ เพื่อให้การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน โดยนำทุนของประเทศที่มีศักยภาพมาใช้ประโยชน์อย่างบูรณาการและเกื้อกูลกัน พร้อมทั้งเสริมสร้างให้แข็งแกร่งเพื่อเป็นรากฐานการพัฒนาประเทศที่สำคัญ มุ่งพัฒนาเศรษฐกิจภายในประเทศให้เข้มแข็งและการเสริมสร้างทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยให้ความสำคัญกับการสร้างความมั่นคงด้านอาหาร การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เป็นฐานการผลิตภาคเกษตร มุ่งสู่การเป็นเศรษฐกิจและสังคมคาร์บอนต่ำและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การเตรียมความพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ และภัยพิบัติทางธรรมชาติ รวมทั้งการสร้างภูมิคุ้มกันด้านการค้าจากเงื่อนไขด้านสิ่งแวดล้อม ควบคู่ไปกับการเพิ่มบทบาทไทยในเวทีประชาคมโลก

ยุทธศาสตร์ประเทศ (Country Strategy) กำหนดให้ยุทธศาสตร์การเติบโตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green Growth) พ.ศ.2556-2561 เป็นยุทธศาสตร์หนึ่งในการบูรณาการเพื่อเป็นกรอบการพัฒนาประเทศ โดยยุทธศาสตร์การเติบโตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green Growth) เป็นการบูรณาการแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2555-2559 ผลลัพธ์ของการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน (Rio+20) รวมถึงแผนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น แผนจัดการมลพิษ พ.ศ.2555-2559 แผนแม่บทเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ.2555-2593 แผนภัยพิบัติแห่งชาติ พ.ศ.2553-2557 เป็นต้น โดยประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ (1) การปรับฐานการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (2) การใช้มาตรการทางเศรษฐศาสตร์และกฎหมายในการจัดการสิ่งแวดล้อม (3) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยธรรมชาติ (4) การสร้างคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีให้กับประชาชน (5) การบริหารจัดการฐานทรัพยากรธรรมชาติและใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน และ (6) การสร้างสังคมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ดังนั้น กรอบทิศทางการพัฒนาประเทศที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม ควบคู่ไปกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงต้องอาศัยการแปลงนโยบายและแผนฯ ไปสู่การปฏิบัติจริงในพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม และต้องอาศัยกลไกความร่วมมือจากภาคีเครือข่าย ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในการขับเคลื่อนต่อไป

4.1.2 การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและรูปแบบการบริโภค

การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและการบริโภคของสังคมโลกมีแนวโน้มที่จะหันมาให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์ธรรมชาติ และนิยมสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น เน้นการรักษาสุขภาพและนิยมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและการบริโภคของคนไทยที่นิยมตามแบบวัฒนธรรมและกระแสนิยมของสังคมโลก จึงเป็นการสร้างโอกาสให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

จากโครงสร้างของสังคมไทยที่มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้ก้าวทันกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคโลกาภิวัตน์ ทำให้วัฒนธรรมตะวันตกเข้ามามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและการดำรงชีวิตของคนไทย ทั้งในสังคมเมืองและสังคมชนบท ทำให้คนไทยมีค่านิยมและพฤติกรรมที่เน้นวัตถุนิยมและบริโภคนิยมมากขึ้น โดยเฉพาะการใช้ถุงพลาสติกอย่างฟุ่มเฟือย ส่งผลให้ปริมาณขยะประเภทพลาสติกมีจำนวนมากและยากแก่การจัดการและกำจัด และการบริโภคเทคโนโลยีสื่อสาร ทั้งคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ตและโทรศัพท์มือถือ ซึ่งเมื่อสินค้าเหล่านี้หมดอายุการใช้งานก็จะสร้างภาระต่อสิ่งแวดล้อมในรูปขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่มีต้นทุนในการกำจัดสูง บางชนิดก็มีสารประกอบที่เป็นอันตราย ซึ่งหากไม่มีวิธีการจัดการขยะเหล่านี้อย่างถูกวิธี ก็จะก่อให้เกิดการปนเปื้อนของของเสียอันตรายสู่สิ่งแวดล้อมได้

4.1.3 การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี

การพัฒนาเทคโนโลยีมีความก้าวหน้าและเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลกระทบต่ออย่างกว้างขวางต่อระบบเศรษฐกิจและวิถีชีวิตของประชาชน อุตสาหกรรมบางประเภทมีการใช้สารอันตรายบางชนิดเป็นองค์ประกอบในผลิตภัณฑ์ ซึ่งหากขาดการจัดการที่ดีก็จะกลายเป็นแหล่งสะสมซากอุตสาหกรรมที่มีมลพิษสูง ส่งผลกระทบต่อชุมชน สังคม ประเทศ และคุกคามต่อทรัพยากรและความสมดุลของระบบนิเวศ

จากการที่สังคมโลกตระหนักถึงความสำคัญและผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม จึงได้มีการกระตุ้นให้เกิดการผลิตสินค้าและการออกแบบที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ซึ่งช่วยลดการใช้ทรัพยากรปริมาณของเสียและมลพิษได้มากขึ้น

4.1.4 ช่องว่างของกฎหมายที่เกี่ยวกับการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม

ประเทศไทยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหลายฉบับ และมีหน่วยงานซึ่งมีภารกิจด้านสิ่งแวดล้อมมากมาย แต่กฎหมายต่างๆ ยังไม่สามารถจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนหนึ่งมีสาเหตุมาจากขาดการบังคับใช้กฎหมายและช่องว่างในตัวบทกฎหมายเอง เนื่องจากความซ้ำซ้อนของกฎหมายที่กระจายอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของหลายหน่วยงาน ทำให้ขาดการประสานงานและความเป็นเอกภาพในการใช้กฎหมายเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม

4.1.5 แนวคิดด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม

แนวคิดด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมที่เข้ามามีบทบาทในเชิงวิชาการในการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม เช่น การบริหารจัดการเชิงระบบนิเวศ (Ecosystem Approach) การจัดการมลพิษในระดับพื้นที่ตามลำดับความสำคัญ ความเป็นหุ้นส่วนของรัฐ-เอกชน (Public-Private Partnership) การระมัดระวังไว้ก่อน (Precautionary Principle) ธรรมาภิบาล (Good Governance) ผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย (Polluters Pay Principle : PPP) กลไกการตอบแทนคุณระบบนิเวศ (Payment for Ecosystem Services : PES) การประเมินคุณประโยชน์ของระบบนิเวศที่มีต่อความอยู่ดีมีสุขภายใต้กรอบ PEI (The Poverty and

Environment Initiation) การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) อย่างไรก็ดี แนวคิดด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมเหล่านี้ยังเป็นแนวคิดในเชิงทฤษฎี (Theoretical Approach) ที่เป็นเพียงหลักการ การศึกษาวิจัย และกรณีศึกษาเฉพาะในบางพื้นที่ แต่ยังขาดการผลักดันเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติจริงอย่างต่อเนื่อง

4.1.6 ภาวะโลกร้อน

ภาวะโลกร้อนส่งผลให้เกิดการแปรปรวนของสภาพภูมิอากาศ และส่งผลกระทบต่อวงกว้าง ในรูปแบบต่างๆ อาทิ ภาวะภัยแล้ง อุทกภัย ฤดูกาลเปลี่ยนแปลง และภัยธรรมชาติต่างๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นภัยที่ยากต่อการคาดเดา ดังนั้น ภาวะโลกร้อนจึงเป็นโอกาสที่จะกระตุ้นให้เกิดความตระหนักถึงภัยในอนาคต และหันมาให้ความสนใจการใช้ทรัพยากรอย่างรู้ค่าและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

4.1.7 เทคโนโลยีสารสนเทศ

ระบบสารสนเทศที่ทันสมัย เช่น อินเทอร์เน็ต Social Network ได้มีการใช้กันอย่างแพร่หลาย จึงเป็นโอกาสที่สามารถนำมาใช้เพื่อการถ่ายทอดความรู้แก่ประชาชนได้อย่างกว้างขวางและรวดเร็ว

4.1.8 ข้อกำหนดด้านสิ่งแวดล้อมในการค้าระหว่างประเทศ

ประเทศที่พัฒนาแล้วได้ออกระเบียบและเงื่อนไขเกี่ยวกับสินค้าที่จะนำเข้าในเรื่องคุณภาพและความปลอดภัยจากสารเคมีตกค้าง รวมทั้งการผลิตสินค้าต้องมีการจัดการสิ่งแวดล้อมให้ได้มาตรฐาน จึงเป็นโอกาสที่ต้องผลักดันให้ผู้ผลิตและผู้ประกอบการต้องเตรียมพร้อมให้สามารถแข่งขันได้ภายใต้เงื่อนไขดังกล่าว โดยผู้ผลิตและผู้ประกอบการไทยต้องปรับปรุง เปลี่ยนแปลงกระบวนการและวิธีการผลิตให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากลมากขึ้น อันจะส่งผลดีต่อผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อมภายในประเทศ

4.2 ปัจจัยภายในที่อาจส่งผลต่อการจัดการสิ่งแวดล้อม

4.2.1 กรอบการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำ

คณะรัฐมนตรี มีมติเห็นชอบกับแผนแม่บทการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2548 โดยมีเป้าหมายที่จะทำให้อ่างน้ำทะเลสาบสงขลากลับมา มีความสมบูรณ์ สอดคล้องกับวิถีชีวิต ประเพณีวัฒนธรรมและความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ เพื่อให้ประชาชนสามารถดำรงชีวิตได้อย่างเป็นสุข พร้อมทั้งสามารถรักษาสมดุลของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ในระยะยาวซึ่งจะส่งผลให้พื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา เป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมและภาคส่วนต่างๆ จะได้ให้การสนับสนุนทั้งด้านการเงิน งบประมาณ องค์ความรู้ และแผนงานในเชิงบูรณาการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ตามกรอบและทิศทางของแผนแม่บท ตลอดจนผลักดันให้เกิดการนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้

4.2.2 สถานการณ์ความไม่ปลอดภัยในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

จากสถานการณ์ความไม่ปลอดภัยในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ซึ่งเริ่มตั้งแต่ปี 2547 เป็นต้นมา ได้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจในภาคการผลิตและบริการ แต่มีส่วนที่ก่อให้เกิดผลดีต่อสิ่งแวดล้อม โดยทำให้ปัญหาด้านมลพิษลดลงในโอกาสเดียวกัน การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมยังได้รับความสนใจจากประชาชนน้อย เนื่องจากประชาชนยังมีความกังวลในเรื่องความปลอดภัย

4.2.3 สมรรถนะและความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 นับเป็นโอกาสสำหรับหน่วยงานในระดับพื้นที่คือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะมีอำนาจในการบริหารจัดการ ดูแล แก้ปัญหาในพื้นที่ด้วยตนเอง ทั้งอำนาจการบริหารการเงินการคลัง และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามหลักการกระจายอำนาจ แต่ในทางปฏิบัติ การถ่ายโอนภารกิจจากหน่วยงานราชการส่วนกลางที่มีรวมทั้งสิ้น 245 ภารกิจ ไปให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกลับสร้างภาระหนักให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างมาก เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่มีความพร้อมเรื่องบุคลากร เครื่องมือ/อุปกรณ์ และงบประมาณ และไม่มีความรู้ในภารกิจที่ถ่ายโอนฯ เช่น การติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อม การติดตามและตรวจสอบสิ่งแวดล้อมและมลพิษที่เกิดจากการประกอบกิจการต่างๆ การควบคุมการปล่อยมลพิษหรือของเสียจากโรงงาน การบริหารจัดการงานบำบัดน้ำเสีย ฯลฯ

4.2.4 ศักยภาพพื้นที่ภาคใต้

พื้นที่ภาคใต้เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพหลายด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการท่องเที่ยว จากสภาพภูมิประเทศที่มีทะเลขนานทั้ง 2 ด้าน ทั้งทะเลอ่าวไทยและอันดามัน อีกทั้งทะเลสาบสงขลาในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง ตลอดจนสภาพพื้นที่บางส่วนที่เป็นภูเขา จึงทำให้ภาคใต้มีสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย ทำให้เป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งเป็นแหล่งผลิตอาหารทะเลที่สำคัญ นอกจากนี้ยังเป็นพื้นที่ที่เชื่อมโยงสู่กลุ่มประเทศสามเหลี่ยมเศรษฐกิจ (ไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย)

จากศักยภาพและต้นทุนในพื้นที่ภาคใต้ ทั้งทุนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทุนทางสังคม ทุนทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งองค์ความรู้และนวัตกรรมที่มีในพื้นที่ ล้วนเป็นจุดแข็งและจุดอ่อนในตัวเอง หากการพัฒนาพื้นที่ภาคใต้ที่มุ่งเน้นไปด้านใดด้านหนึ่งมากเกินไปย่อมส่งผลกระทบต่อทุนในด้านอื่น โดยเฉพาะทุนทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4.2.5 การมีส่วนร่วมของประชาชน

จากการสำรวจการรับรู้และความสำคัญของปัญหาสิ่งแวดล้อมของสถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย พบว่า ปัญหาที่ประชาชนให้ความสำคัญมากที่สุด คือ ปัญหาเศรษฐกิจ รองลงมาคือ ปัญหาความยากจน ส่วนปัญหาสิ่งแวดล้อมได้รับความสำคัญในลำดับที่ 6 ส่งผลให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมยังมีน้อย

ในขณะเดียวกัน นับตั้งแต่การประกาศใช้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 -2544) ทำให้ประเด็นเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการพัฒนา ได้กลายเป็นวาระหลัก (Agenda) ของสังคมไทย และเป็นกระแสต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ดังนั้น จึงเป็นโอกาสที่ดีในการผลักดันให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยที่การมีส่วนร่วมของประชาชนขึ้นอยู่กับ การรับรู้ เพื่อกระตุ้นให้ประชาชนมีความตระหนักรู้ในความสำคัญของปัญหาสิ่งแวดล้อม และมีส่วนร่วมโดยการเพิ่มช่องทางการสื่อสารและการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารให้กับประชาชน และสามารถถ่ายทอดกัน เพื่อขยายความรู้และขยายเครือข่ายได้ซึ่งกระบวนการพัฒนาองค์ความรู้ให้ประชาชนมีจิตสำนึกสาธารณะในการอนุรักษ์และในการเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อชุมชน เพื่อจะเป็นกลไกในการติดตามตรวจสอบ เฝ้าระวัง และป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อมและการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่ที่อาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิตของชุมชนในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.3 ปัจจัยแห่งความสำเร็จ (Key Success Factors)

4.3.1 การบูรณาการนโยบายสู่การปฏิบัติจริงในพื้นที่

การบูรณาการนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ภาคใต้ เป็นการเชื่อมต่อนโยบายจากรัฐบาลส่วนกลางเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่ จากที่ผ่านมายังคงมีช่องว่างจากนโยบายและแผนฯ ที่ยังคงเป็นการกำหนดทิศทางตามภาระหน้าที่ของหน่วยงานส่วนกลาง ทั้งในระดับกระทรวง กรม กองต่างๆ เช่น การแก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของคุณภาพน้ำ การแก้ไขปัญหาการจัดการขยะมูลฝอย ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะมีนโยบายและมาตรการดำเนินงานในภาพรวม แต่ในความเป็นจริง กระทรวง กรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง กลับทำหน้าที่เพียงดำเนินการตามภาระหน้าที่ของหน่วยงานที่ตัวเองรับผิดชอบ ยังขาดการบูรณาการในการดำเนินงานและงบประมาณที่จะแก้ไขปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่เชื่อมโยงกันทั้งระบบ

ดังนั้น การบูรณาการนโยบายและแผนในการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่มีการกำหนดประเด็นหลักในการแก้ไขปัญหา แนวทางการแก้ไขปัญหา และการสนับสนุนในภาพรวม ที่มีกลไกการเปลี่ยนนโยบายและแผนไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน จะส่งผลให้การจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ภาคใต้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น

4.3.2 ความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการกระจายอำนาจการบริหาร การเงิน การคลัง และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 ซึ่งหน่วยงานในระดับพื้นที่จะมีอำนาจในการบริหารจัดการ ดูแล แก้ไขปัญหาในพื้นที่ด้วยตนเอง แต่ในทางปฏิบัติแล้ว การถ่ายโอนภารกิจจากหน่วยงานราชการส่วนกลางไปให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมทั้งสิ้น 245 ภารกิจ กลับสร้างภาระหนักแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่มีความพร้อมทั้งเรื่องบุคลากร เครื่องมือ อุปกรณ์ งบประมาณ และความรู้ในภารกิจที่ถ่ายโอน ซึ่งเป็นภารกิจที่มีความซับซ้อน ต้องใช้ความเชี่ยวชาญและเทคนิควิชาการสูง และบางภารกิจไม่ถ่ายโอนงบประมาณ หรือบุคลากร หรืออำนาจมาพร้อมภารกิจ ทำให้ภารกิจจำนวนมากที่ถ่ายโอนไปแล้วยังมิได้มีการปฏิบัติ เช่น การติดตามและตรวจสอบสิ่งแวดล้อมและมลพิษ การควบคุมการปล่อยมลพิษหรือของเสียจากโรงงาน และการบริหารงานบำบัดน้ำเสีย เป็นต้น

ดังนั้น ความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งควรกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมไม่ต่ำกว่าร้อยละ 10 ของงบประมาณรวมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และตัวชี้วัดด้านสิ่งแวดล้อมให้เป็นตัวชี้วัดหลักของท้องถิ่น

4.3.3 บทบาทภาคีเครือข่ายด้านสิ่งแวดล้อม

กระแสความตื่นตัวของภาคส่วนต่างๆ ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำให้กลุ่มองค์กรต่างๆ ทั้งองค์กรภาคธุรกิจเอกชน องค์กรชุมชน และกลุ่มคนที่มีความสนใจในเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เข้ามามีบทบาทในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น รวมถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการ ดูแล ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น แต่การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ผ่านมายังมี

ความขัดแย้งทั้งในส่วนนโยบายและการปฏิบัติระหว่างภาครัฐกับประชาชน เนื่องจากนโยบายของรัฐขาดการบูรณาการ ยังไม่ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ที่ผ่านมาเป็นเพียงการร่วมรับรู้ข้อมูลเท่านั้น

ดังนั้น หากมีการเสริมบทบาทภาคีเครือข่ายด้านสิ่งแวดล้อมในการเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมและชุมชน รวมถึงการเข้ามาร่วมเป็นกลไกหนึ่งในการติดตาม ตรวจสอบ เฝ้าระวังและป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อม และการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่ที่อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน จะมีส่วนในการเสริมการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ภาคใต้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ส่วนที่ 5

วิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์

กลยุทธ์ เป้าประสงค์

ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

มาตรการและแนวทางปฏิบัติ

ส่วนที่ 5 วิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ เป้าประสงค์ ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย มาตรการและแนวทางปฏิบัติ

5.1 วิสัยทัศน์

“ร่วมส่งเสริมและรักษาสิ่งแวดล้อมตามชวาม เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของชาวไทย”

5.2 ยุทธศาสตร์/กลยุทธ์

5.2.1 การลดและจัดมลพิษ ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์

กลยุทธ์ที่ 1 : เพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการขยะมูลฝอย ของเสียอันตรายชุมชน และมูลฝอยติดเชื้อ

กลยุทธ์ที่ 2 : ลดปัญหามลพิษและฟื้นฟูคุณภาพแหล่งน้ำ

กลยุทธ์ที่ 3 : ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการรักษาคุณภาพอากาศและระดับเสียงให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน

กลยุทธ์ที่ 4 : เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการพื้นที่เฉพาะ (พื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม เขตควบคุมมลพิษ)

5.2.2 การพัฒนาคน ชุมชน และสังคมในการจัดการสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์

กลยุทธ์ที่ 1 : ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการสิ่งแวดล้อม

กลยุทธ์ที่ 2 : เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของทุกภาคส่วน

5.2.3 การพัฒนาเครื่องมือกลไกในการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์

กลยุทธ์ที่ 1 : พัฒนาปรับปรุงกระบวนการบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายควบคู่กับมาตรการทางสังคม

กลยุทธ์ที่ 2 : ส่งเสริมและสนับสนุนเทคโนโลยีในการจัดการมลพิษ

กลยุทธ์ที่ 3 : สนับสนุนเทคโนโลยีในการพัฒนาฐานข้อมูลด้านการจัดการมลพิษ

5.2.4 การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์

กลยุทธ์ที่ 1 : เตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน

กลยุทธ์ที่ 2 : เตรียมความพร้อมในการปรับตัวรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

5.3 เป้าประสงค์

- 5.3.1 เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ของเสียอันตรายชุมชน และมูลฝอยติดเชื้อ
- 5.3.2 คุณภาพน้ำ (น้ำผิวดิน น้ำทะเลชายฝั่ง) เหมาะสมแก่การนำไปใช้ประโยชน์
- 5.3.3 คุณภาพอากาศและระดับเสียงอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน
- 5.3.4 มีภาคีเครือข่ายที่มีการดำเนินกิจกรรมด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม
- 5.3.5 สนับสนุนการช่วยเหลือให้ปฏิบัติตามกฎหมายสิ่งแวดล้อมในระดับภาค
- 5.3.6 ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรบรโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- 5.3.7 มีพื้นที่สีเขียวในเมืองอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด
- 5.3.8 สร้างความร่วมมือในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

5.4 ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

ยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย
1. การลดและขจัดมลพิษ	1.1 เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ของเสียอันตรายชุมชน และมูลฝอยติดเชื้อ	1.1.1 อัตราการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนอย่างถูกหลักวิชาการ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนทั้งหมด (baseline ร้อยละ 33) 1.1.2 อัตราการจัดการของเสียอันตรายชุมชนอย่างถูกหลักวิชาการ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 15 ของปริมาณของเสียอันตรายชุมชนทั้งหมด (ไม่มี baseline) 1.1.3 อัตราการจัดการมูลฝอยติดเชื้ออย่างถูกหลักวิชาการ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของปริมาณมูลฝอยติดเชื้อทั้งหมด (ไม่มี baseline) 1.1.4 อัตราการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ (recycle) ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของปริมาณขยะมูลฝอยทั้งหมด (baseline ร้อยละ 18)
	1.2 คุณภาพน้ำ (น้ำผิวดิน น้ำทะเลชายฝั่ง) เหมาะสมแก่การนำไปใช้ประโยชน์	1.2.1 สัดส่วนแหล่งน้ำผิวดินที่มีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ตั้งแต่ระดับพอใช้ขึ้นไป ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของแหล่งน้ำผิวดินที่มีการตรวจวัดทั้งหมด (baseline ร้อยละ 80) 1.2.2 น้ำทะเลชายฝั่งมีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ตั้งแต่ระดับพอใช้ขึ้นไป ไม่น้อยกว่าร้อยละ 98 ของสถานีตรวจวัดทั้งหมด (baseline ร้อยละ 97) 1.2.3 มีการเฝ้าระวังและติดตามตรวจวัดคุณภาพน้ำชายหาดท่องเที่ยวที่สำคัญ ไม่น้อยกว่า 9 แห่ง (baseline 3 แห่ง) 1.2.4 ความสามารถในการบำบัดน้ำเสียชุมชนอย่างถูกหลักวิชาการ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของปริมาณน้ำเสียชุมชนเมือง (baseline ร้อยละ 34.4)
	1.3 คุณภาพอากาศและระดับเสียงอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน	1.3.1 ค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมงของฝุ่นละอองขนาดเล็กกว่า 10 ไมครอน (PM ₁₀) อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 100 (baseline ร้อยละ 100) 1.3.2 จำนวนวันที่มีระดับเสียงอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 (baseline ร้อยละ 90)

ยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย
2. การพัฒนาคน ชุมชน และสังคม ในการจัดการ สิ่งแวดล้อม	2.1 มีภาคีเครือข่ายที่มีการ ดำเนินกิจกรรมด้านการ จัดการสิ่งแวดล้อม	2.1.1 จำนวนภาคีเครือข่ายภาครัฐ เอกชน และประชาชน มีการ ดำเนินกิจกรรมด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 30 (ไม่มี baseline) 2.1.2 จำนวนภาคีเครือข่ายภาครัฐ เอกชน และประชาชนที่มีอยู่ เดิมได้รับการพัฒนาศักยภาพ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 (ไม่มี baseline)
3. การพัฒนา เครื่องมือกลไกใน การจัดการคุณภาพ สิ่งแวดล้อม	3.1 สนับสนุนการช่วยเหลือ ให้ปฏิบัติตามกฎหมาย สิ่งแวดล้อมในระดับภาค	3.1.1 มีศูนย์ให้คำปรึกษาการปฏิบัติตามกฎหมายสิ่งแวดล้อมใน ระดับภาค 3 แห่ง (baseline 0)
4. การเข้าสู่ ประชาคมอาเซียน และรับมือกับการ เปลี่ยนแปลงสภาพ ภูมิอากาศ	4.1 ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การบริโภคที่เป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อม	4.1.1 ร้อยละขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับเทศบาลนครและเทศบาลเมือง (ไม่มี baseline) 4.1.2 หน่วยงานราชการมีการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็น มิตรกับสิ่งแวดล้อม ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของงบประมาณการ จัดซื้อจัดจ้าง (ไม่มี baseline)
	4.2 มีพื้นที่สีเขียวในเมืองอยู่ ในเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด	4.2.1 สัดส่วนของเทศบาลที่มีพื้นที่สีเขียวของชุมชนเมือง* ไม่น้อยกว่า 5 ตารางเมตรต่อคน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 (ไม่มี baseline)
	4.3 สร้างความพร้อมในการ เข้าสู่ประชาคมอาเซียน	4.3.1 บุคลากรในพื้นที่*** ได้รับการพัฒนาทักษะด้านภาษา ความรู้ ด้านกฎหมายสิ่งแวดล้อม ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 (ไม่มี baseline)

หมายเหตุ : ตัวชี้วัดที่ไม่มี baseline ให้ใช้ค่าเป้าหมายจากแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2555-2559 หรือแผนจัดการมลพิษ พ.ศ.2555-2559

* ชุมชนเมือง หมายถึง ชุมชนระดับเทศบาลนคร เทศบาลเมือง และเทศบาลตำบล

** บุคลากร หมายถึง เจ้าหน้าที่ภาครัฐ เอกชน ประชาชน ที่ปฏิบัติงานด้านสิ่งแวดล้อม

5.5 มาตรการและแนวทางปฏิบัติ

5.5.1 ยุทธศาสตร์ที่ 1 : การลดและขจัดมลพิษ

กลยุทธ์ที่ 1 : เพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการขยะมูลฝอย ของเสียอันตรายชุมชน และ มูลฝอยติดเชื้อ

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	พื้นที่/เป้าหมาย	หน่วยงานรับผิดชอบ
1.1 เพิ่มสมรรถนะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการขยะมูลฝอย	1.1.1 เพิ่มประสิทธิภาพศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวมให้สามารถรองรับการกำจัดขยะมูลฝอยได้อย่างต่อเนื่อง ด้วยการส่งเสริมให้เป็นศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยแบบผสมผสาน และครบวงจร ทั้งการคัดแยกขยะรีไซเคิล การหมักปุ๋ยสำหรับขยะอินทรีย์ การเผาอย่างถูกหลักวิชาการสำหรับขยะทั่วไป และระบบฝังกลบสำหรับขยะที่ไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อีก	ศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวมในพื้นที่ที่มีอยู่เดิม	อปท. ทสจ. สสจ. สดจ.
	1.1.2 ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวมแบบผสมผสาน และครบวงจร ภายใต้การรวมกลุ่มขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Clustering) ที่ยังไม่มีสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกหลักวิชาการ	กลุ่มองค์กรและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความพร้อมที่ได้มีการเห็นชอบร่วมกันแล้วในแต่ละกลุ่ม (Clustering)	อปท. ที่เป็นเจ้าภาพหลักของกลุ่ม สดจ. ทสจ. สสจ.
	1.1.3 ปรับปรุงการรวมกลุ่มขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Clustering) ให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน เพื่อให้การบริหารจัดการขยะมูลฝอยมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น	อปท.	สดจ. ทสจ. สสจ. อปท.
1.2 สร้างความร่วมมือในการจัดการของเสียอันตรายชุมชน และ มูลฝอยติดเชื้อ	1.2.1 จัดตั้งศูนย์รวบรวมของเสียอันตรายชุมชน อย่างน้อยจังหวัดละ 1 แห่ง เพื่อส่งคืนซากกลับไปยังผู้ผลิตหรือกำจัดให้เหมาะสมต่อไป	อปท./อบจ.	อบจ. อปท. ทสจ. สสจ.
	1.2.2 ให้ อปท. เป็นเครือข่ายในการรวบรวมเก็บซากของเสียอันตรายชุมชน เพื่อส่งต่อไปยังศูนย์รวบรวมในจังหวัด	อปท./อบจ.	อปท. อบจ.
	1.2.3 สนับสนุน พัฒนา และเพิ่มขีดความสามารถให้ระบบกำจัดมูลฝอยติดเชื้อที่มีอยู่ในปัจจุบัน เป็นศูนย์รับบริการมูลฝอยติดเชื้อของหลาย อปท. รวมทั้งรับบริการโดยตรงจากสถานพยาบาลต่างๆ เช่น โรงพยาบาลรัฐ โรงพยาบาลเอกชน คลินิก โรงพยาบาลสัตว์ เป็นต้น	ระบบเตาเผามูลฝอยติดเชื้อในพื้นที่	อปท. ที่มีระบบเตาเผา มูลฝอยติดเชื้อ ทสจ. สสจ. สธ.
	1.2.4 ส่งเสริมและสนับสนุนให้เอกชนรับบริการเก็บขนและกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ	ทุกจังหวัด	อปท. สสจ. ทสจ. สธ.
1.3 สร้างเสริมและสนับสนุนให้มีการลดและแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง	1.3.1 ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินโครงการเพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่มมีส่วนร่วมในกิจกรรมการลด และคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง อาทิ โครงการธนาคารขยะในโรงเรียน แม่บ้านสีเขียว (การใช้ถุงผ้าไปตลาด การใช้ปิ่นโตใส่อาหารแทนถุงพลาสติก) การแยกขยะอินทรีย์ทำปุ๋ย การหมักน้ำชีวภาพ กองทุนรีไซเคิล ทอดผ้าป่ารีไซเคิล ฯลฯ	อปท. สถานศึกษา	อปท. ทสจ. สสจ. สถาบันการศึกษา

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	พื้นที่/เป้าหมาย	หน่วยงานรับผิดชอบ
	1.3.2 สนับสนุนและขยายผลให้ประชาชนลดปริมาณการเกิดขยะมูลฝอยจากบ้านเรือนโดยหลักการ 3Rs (Reduce Reuse and Recycle)	อปท.	อปท. ทสจ. สสจ.
	1.3.3 สนับสนุน และส่งเสริมให้ประชาชน/ผู้ประกอบการ ใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมหรือผลิตภัณฑ์ที่ย่อยสลายได้เองตามธรรมชาติ	หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน	สสจ. ทสจ. อปท.
1.4 สร้างความรู้ ความเข้าใจ แก่ภาคประชาชน	1.4.1 รณรงค์ ประชาสัมพันธ์ และสร้างจิตสำนึก ให้ทุกภาคส่วนเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการลด (การใช้พลาสติกอย่างฟุ่มเฟือย) และคัดแยกขยะ (ขยะรีไซเคิล และขยะอินทรีย์) ตั้งแต่ต้นทาง โดยมีแนวคิด เช่น “ขยะมีคุณค่า” โดยใช้สื่อต่างๆ ทุกรูปแบบ	สื่อทุกช่องทาง เช่น สื่อโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เว็บไซต์	สสจ. ทสจ. สถาบันการศึกษา
	1.4.2 สร้างความรู้ ความเข้าใจของทุกภาคส่วนเกี่ยวกับปัญหาและความจำเป็นในการดำเนินการจัดให้มีระบบหรือสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย มูลฝอยติดเชื้อ และของเสียอันตรายชุมชนในพื้นที่เพื่อลดการต่อต้าน โดยให้ประชาชนในพื้นที่ที่จะเป็นสถานที่จัดสร้างระบบฯ เข้ามามีส่วนร่วมและมีผลตอบแทนตามความเหมาะสม	อปท.	สสจ. ทสจ. อปท.
	1.4.3 สนับสนุนให้ภาคีเครือข่ายในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามและเฝ้าระวัง ไม่ให้มีการลักลอบทิ้งสารอันตราย กากอุตสาหกรรม และมูลฝอยติดเชื้อในพื้นที่ของตนเอง	ทุกภาคส่วน	อปท. ทสจ. สสจ. สธ. อก. คพ.

กลยุทธ์ที่ 2 : ลดปัญหามลพิษและฟื้นฟูคุณภาพแหล่งน้ำ

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	พื้นที่/เป้าหมาย	หน่วยงานรับผิดชอบ
2.1 เพิ่มประสิทธิภาพในการตรวจสอบ กำกับดูแล แหล่งกำเนิดมลพิษ	2.1.1 บังคับใช้กฎหมายกับสถานประกอบการ/แหล่งกำเนิดมลพิษ ที่มีการระบายน้ำเสีย ให้มีระบบบำบัดน้ำเสีย และควบคุมดูแลการบำบัดน้ำเสียให้เป็นไปตามกฎหมายอย่างเข้มงวด	อปท.	อปท. อกจ. คพ. สส. สสจ. ทสจ. กสจ. สธ. กรอ.
	2.1.2 มีการตรวจวัดคุณภาพน้ำเพื่อการเฝ้าระวังแหล่งน้ำ/น้ำทะเลบริเวณชายหาดท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ	อปท.	สสจ. คพ. สส. ทสจ. อปท. พน.
	2.1.3 จัดตั้งศูนย์เตือนภัยมลพิษสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับภาวะฉุกเฉินและภัยพิบัติด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เสี่ยง	อปท.	สสจ. คพ. สส. ทสจ. อปท. อปพร. อกจ.

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	พื้นที่/เป้าหมาย	หน่วยงานรับผิดชอบ
2.2 ลดความสกปรกที่ระบายลงสู่แหล่งน้ำ	2.2.1 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเตรียมความพร้อมในการจัดหาที่ดิน ศึกษาความเหมาะสมและออกแบบรายละเอียด (FS/DD) เพื่อก่อสร้างระบบรวบรวมและระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน	อปท.	สสภ. ทสจ. อปท. คพ. สส. สผ.
	2.2.2 สนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดสร้างระบบรวบรวมและระบบบำบัดน้ำเสียชุมชนในพื้นที่ที่จำเป็น โดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่	อปท.	อปท. คพ. สส. สสภ. ทสจ.
	2.2.3 ปรับปรุงระบบรวบรวมและระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนที่มีอยู่เดิมให้มีประสิทธิภาพในการจัดการน้ำเสีย	ระบบบำบัดน้ำเสียในพื้นที่	อปท. สสภ. ทสจ. สผ.
	2.2.4 ปรับปรุงลำน้ำในพื้นที่ต้นเขินและไม่ไหลเวียนด้วยการ (1) เก็บกวาดขยะ วัชพืช (2) ขุดลอกตะกอนที่ทับถมในลำน้ำ และ (3) จัดทำแนวกันชนบริเวณริมคลอง เช่น การปลูกหญ้าแฝก พืชคลุมดิน พืชชายน้ำ	ลำน้ำ/แหล่งน้ำ ในพื้นที่	อปท. สสภ. ทสจ. กรมเจ้าท่า
	2.2.5 ผลักดันและเร่งรัด ให้ อปท. ระดับเทศบาลในเขตควบคุมมลพิษมีการศึกษาความเหมาะสมและออกแบบรายละเอียดการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสีย	อปท. ในเขตควบคุมมลพิษ	อปท. สสภ. ทสจ.

กลยุทธ์ที่ 3 : ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการรักษาคุณภาพอากาศและระดับเสียงให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	พื้นที่/เป้าหมาย	หน่วยงานรับผิดชอบ
3.1 เพิ่มประสิทธิภาพในการตรวจสอบกำกับดูแลแหล่งกำเนิดมลพิษ	3.1.1 บังคับใช้กฎหมายกับสถานประกอบการ/แหล่งกำเนิดมลพิษ ให้มีการควบคุมดูแลให้คุณภาพอากาศที่ปล่อยออกสู่สิ่งแวดล้อม มีค่าไม่เกินมาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนด	อปท.	อปท. คพ. สส. สสภ. ทสจ.
	3.1.2 มีการตรวจวัดคุณภาพอากาศและเสียงเพื่อการเฝ้าระวังพื้นที่วิกฤตอย่างสม่ำเสมอ	อปท.	คพ. สส. สสภ. ทสจ. อปท.
3.2 เฝ้าระวังและป้องกันมลพิษทางอากาศและระดับเสียง	3.2.1 ติดตามตรวจสอบคุณภาพอากาศและระดับเสียงเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการประเมินสถานการณ์และสนับสนุนการเฝ้าระวังคุณภาพสิ่งแวดล้อมในเขตเมืองและรายงานผลให้ประชาชนรับทราบ	พื้นที่เขตเมือง โรงงานอุตสาหกรรม นิคมอุตสาหกรรม	อปท. สสภ. ทสจ. อกจ.
	3.2.2 แจ้งเตือนภัยและสถานการณ์หมอกควันข้ามแดนที่เกิดขึ้นเป็นประจำทุกปี ให้ประชาชนได้รับทราบ เพื่อการป้องกัน และมีความเข้าใจ ไม่ตระหนกตกใจเกินเหตุ	พื้นที่ที่เกิดปัญหาหมอกควัน	ทส. สสภ. อปท.
	3.2.3 ติดตั้งสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศอัตโนมัติเคลื่อนที่ในจังหวัดที่ประสบปัญหามลพิษทางอากาศ	จังหวัดที่ประสบปัญหามลพิษทางอากาศ	คพ.

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	พื้นที่/เป้าหมาย	หน่วยงานรับผิดชอบ
3.3 ลดปัญหามลพิษทางอากาศ	3.3.1 บังคับใช้กฎหมายให้ภาคอุตสาหกรรมและภาคเกษตรกรรมมีการจัดการ เพื่อลดปัญหาเรื่องกลิ่นรบกวนอย่างจริงจัง	ภาคอุตสาหกรรม (โรงงานอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับยางพาราแปรรูปสัตว์น้ำ และปลาปน ฯลฯ) ภาคเกษตรกรรม (ฟาร์มไก่ ฟาร์มสุกร ฯลฯ)	อกจ. สจจ.
	3.3.2 เพิ่มประสิทธิภาพในการควบคุมการเผาในที่โล่งของภาคเกษตรกรรมและชุมชนเมือง	พื้นที่เกษตรกรรมและชุมชนเมือง	อปท. กสจ ท้องถิ่นจังหวัด

กลยุทธ์ที่ 4 : เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการพื้นที่เฉพาะ (พื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมเขตควบคุมมลพิษ)

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	พื้นที่/เป้าหมาย	หน่วยงานรับผิดชอบ
4.1 เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับภาคีต่างๆ ในเรื่องพื้นที่เฉพาะ	4.1.1 เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ถ่ายทอดความรู้ ผ่านทางสื่อประชาสัมพันธ์ให้ทุกภาคส่วน มีความรู้ความเข้าใจเรื่องพื้นที่เฉพาะ ดังนี้ (1) พื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม (2) เขตควบคุมมลพิษ	พื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม เขตควบคุมมลพิษ	อปท. ทสจ. สสจ. สส. สผ.
	4.1.2 สร้างความรู้ความเข้าใจในขั้นตอน วิธีปฏิบัติในพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม แก่ผู้ประกอบการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำรายงานวิเคราะห์ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม	พื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม และเขตควบคุมมลพิษ	อปท. ทสจ. สสจ. สส. สผ.
	4.1.3 สร้างความเข้าใจแก่ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวเกี่ยวกับสถานการณ์สิ่งแวดล้อม ศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยว และผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยว	พื้นที่มีการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เช่น อุทยาน เกาะ ชายหาด เป็นต้น	อปท. ทสจ. สสจ. สส. สผ. อส.
4.2 เพิ่มประสิทธิภาพคณะกรรมการระดับจังหวัดและเจ้าหน้าที่รัฐ	4.2.1 อบรมให้ความรู้กับคณะกรรมการผู้พิจารณา รายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมระดับจังหวัด	คณะกรรมการผู้พิจารณารายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมระดับจังหวัด	สผ. ทสจ. สสจ. สส. อปท.
	4.2.2 สนับสนุนการดำเนินงานแก่คณะกรรมการผู้พิจารณารายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อมระดับจังหวัด	อปท. ทสจ. สสจ. สผ.	สผ. อปท. ทสจ. สสจ. สส. สป.ทส.
	4.2.3 จัดทำฐานข้อมูลของสถานประกอบการหรือโครงการที่จัดทำรายงานผลกระทบสิ่งแวดล้อม เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการติดตามประเมินผลและประชาสัมพันธ์	ทุกจังหวัด	สผ. ทสจ. อปท. สสจ. สส.
	4.2.4 พัฒนาศักยภาพของ อปท. ที่รับผิดชอบในการอนุญาต และตรวจติดตามโครงการให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรการต่างๆ ที่กำหนด เพื่อสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง	อปท.	สผ. ทสจ. อปท. สสจ. สส.

5.5.2 ยุทธศาสตร์ที่ 2 : การพัฒนาคน ชุมชน และสังคมในการจัดการสิ่งแวดล้อม
กลยุทธ์ที่ 1 : ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการสิ่งแวดล้อม

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	พื้นที่/เป้าหมาย	หน่วยงานรับผิดชอบ
1.1 เสริมสร้างความพร้อมและ การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน	1.1.1 ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินโครงการที่ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการฟื้นฟู ป้องกันดูแล และรักษาลำน้ำ/แหล่งน้ำ โดยดำเนินการแบบมีส่วนร่วม	อปท.	อปท. ทสจ.
	1.1.2 ให้ทุกภาคส่วน ได้แก่ ภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน ผู้ทรงคุณวุฒิ สถาบันการศึกษา และภาคประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการ คณะทำงานในการจัดทำแผนบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด รวมทั้งการติดตามและประเมินผล	แผนบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด	ทสจ.
	1.1.3 พัฒนาศักยภาพในการประสานและบูรณาการการดำเนินงานในระดับจังหวัดและท้องถิ่น โดยสร้างเครือข่ายเพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานในพื้นที่ และผลักดันการกำหนดโครงการและแผนงานการอนุรักษ์และแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม ภายใต้แผนยุทธศาสตร์จังหวัด กลุ่มจังหวัด และแผนพัฒนาท้องถิ่นให้ชัดเจน	หน่วยงานในพื้นที่	ทสจ.
	1.1.4 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อให้มีบทบาทในการป้องกันแก้ไขปัญหามลพิษภายในชุมชนได้	ทสม.	สส. ทสจ. สสภ.
	1.1.5 ส่งเสริม สนับสนุน ให้ความรู้ คำแนะนำแก่ประชาชนและชุมชนดำเนินกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม	ประชาชนทั่วไป	อปท. ทสจ. ภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน ชุมชน
1.2 สร้างความตระหนักและจิตสำนึกสาธารณะ	1.2.1 รณรงค์ ประชาสัมพันธ์ และสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการลด (การใช้พลาสติกอย่างฟุ่มเฟือย) และคัดแยกขยะ (ขยะรีไซเคิล และขยะอินทรีย์) ตั้งแต่ต้นทาง โดยใช้สื่อต่างๆ ทุกรูปแบบ เช่น วิทยู หนังสือพิมพ์ เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เว็บไซต์	ประชาชนทั่วไป	ทุกภาคส่วน
	1.2.2 สร้างกระแสสังคมให้มีจิตสำนึกรักสิ่งแวดล้อมโดยใช้สื่อให้เกิดกระแสในประเด็นที่ต้องการเพื่อให้ประชาชนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเอง	สื่อทุกช่องทาง เช่น สื่อโทรทัศน์ วิทยู หนังสือพิมพ์ เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) เว็บไซต์	สส. อปท. สสภ. ทสจ. ภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน ชุมชน

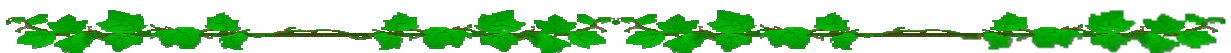
มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	พื้นที่/เป้าหมาย	หน่วยงานรับผิดชอบ
	1.2.3 ปรับรูปแบบพฤติกรรมบริการบริโภคให้มีความพอดี ประหยัด ไม่ฟุ่มเฟือย และใช้สินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	ประชาชนทั่วไป	ภาครัฐ
	1.2.4 สร้างความรู้ ความเข้าใจ ให้ทุกภาคส่วนเกิดความร่วมมือในการจ่ายค่าธรรมเนียมและค่าบริการในการจัดการของเสียให้กับภาครัฐ	ทุกภาคส่วน	อปท. ทสจ. สสจ. อจน.
	1.2.5 สนับสนุนภาคเอกชนในการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีการผลิตที่ประหยัดการใช้ทรัพยากร และลดการปล่อยมลพิษออกสู่สิ่งแวดล้อม	ภาคเอกชน	สภาอุตสาหกรรม อกจ.
1.3 พัฒนาและกระตุ้นบทบาทของภาคเครือข่ายในการจัดการสิ่งแวดล้อม	1.3.1 สนับสนุนและเสริมสร้างศักยภาพการดำเนินงานของเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ทสม.)	ทสม.	ทสจ.
	1.3.2 สนับสนุนบทบาทของภาคเอกชนในการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม	ภาคธุรกิจเอกชน เช่น โรงงานอุตสาหกรรม ผู้ประกอบการต่างๆ	อปท. ทสจ. ภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน ชุมชน
	1.3.3 ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ความคิดเห็นและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมร่วมกับภาครัฐ ร่วมตรวจสอบและติดตามการแก้ไขปัญหาของส่วนราชการและผู้ประกอบการ ตลอดจนแจ้งข้อมูลข่าวสาร ผู้ฝ่าฝืนกฎหมายสิ่งแวดล้อม โดยสร้างเครือข่ายระหว่างภาคประชาชนและภาครัฐ	ประชาชนทั่วไป	อปท. ทสจ. สสจ.
	1.3.4 สร้างเครือข่ายพันธมิตรความร่วมมือกับภาคธุรกิจเอกชน เพื่อดำเนินกิจกรรมต่อเนื่องในการปลูกฝังจิตสำนึก และกระตุ้นการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม	ภาคธุรกิจเอกชน	อปท. ทสจ. สสจ.

กลยุทธ์ที่ 2 : เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของทุกภาคส่วน

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	พื้นที่/เป้าหมาย	หน่วยงานรับผิดชอบ
2.1 เพิ่มสมรรถนะของอปท.ในการจัดการมลพิษสิ่งแวดล้อม	2.1.1 พัฒนาศักยภาพของบุคลากรภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เครือข่ายภาคประชาชน และภาคเอกชน อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีองค์ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมและการจัดการมลพิษ ตลอดจนสามารถจัดการ กำกับ ดูแล แหล่งกำเนิดมลพิษในพื้นที่	อปท.	คพ. สสภ.
	2.1.2 เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและความสำคัญในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ให้กับผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นแรงขับเคลื่อนให้เกิดการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของตนเอง	ผู้บริหารและสมาชิกขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	สส. สสภ. ทสจ.
	2.1.3 เพิ่มสมรรถนะบุคลากรของ อปท. ให้มีความรู้ความเข้าใจ ในการบริหารจัดการน้ำเสียและขยะมูลฝอยชุมชน เพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่	อปท.ระดับเทศบาล	สส. คพ. สสภ.
2.2 สร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการมลพิษ	2.2.1 ศึกษาและรวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการมลพิษ	องค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการมลพิษ	สถาบันการศึกษา
	2.2.2 เผยแพร่และประชาสัมพันธ์เชิงรุกอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง เพื่อสร้างความตระหนัก ความตื่นตัว แรงจูงใจทัศนคติที่ดี และความรับผิดชอบต่อประชาชน โดยใช้บทบาทของสื่อมวลชนและสื่อประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย	- สื่อโทรทัศน์ - วิทยุ - หนังสือพิมพ์ - เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social network) - เอกสาร วารสาร	สถาบันการศึกษา สส. ทสจ. สสภ.
	2.2.3 ถ่ายทอดความรู้ด้านการจัดการมลพิษให้แก่ทุกภาคส่วน	- ภาครัฐ - เอกชน - องค์กรพัฒนาเอกชน - ประชาชน	สถาบันการศึกษา สส. อปท. ทสจ. สสภ.
2.3 สร้างกลไกและกระบวนการมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างครบวงจร	2.3.1 ให้ชุมชนและประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการมลพิษอย่างแท้จริง เช่น การตั้งผู้แทนชุมชนร่วมเป็นกรรมการ คณะทำงาน การระดมความคิดเห็นในรูปของประชาคม เป็นต้น เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้แนวทางการแก้ไขปัญหาตั้งแต่เริ่มต้น รวมถึงการจัดทำแผนงาน/โครงการด้านสิ่งแวดล้อม	ชุมชนและประชาชน	อปท. ทสจ. สสภ.
	2.3.2 กระตุ้นให้ประชาชน ชุมชน วัด โรงเรียน สถาบันการศึกษา มีความสนใจ มีความรู้ และให้ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อม	ประชาชน ชุมชน วัด โรงเรียน สถาบันการศึกษา	อปท. ทสจ. สสภ.
	2.3.3 สร้างเครือข่ายประชาชนในการเฝ้าระวัง ติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ โดยมีระบบติดตามตรวจสอบและเฝ้าระวังที่ประชาชนเข้าใจง่าย ต้นทุนต่ำ และสามารถติดตามสถานการณ์ได้ตลอดเวลา	เครือข่ายประชาชน	อปท. ทสจ.

5.5.3 ยุทธศาสตร์ที่ 3 : การพัฒนาเครื่องมือกลไกในการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม
กลยุทธ์ที่ 1 : พัฒนาปรับปรุงกระบวนการบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายควบคู่กับ
มาตรการทางสังคม

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	พื้นที่/เป้าหมาย	หน่วยงานรับผิดชอบ
1.1 ส่งเสริมการใช้มาตรการทางกฎหมายควบคู่กับมาตรการทางสังคมเพื่อแก้ไขปัญหาด้านการจัดการมลพิษทางน้ำ ขยะ อากาศ และเสียง	1.1.1 จัดตั้งที่ปรึกษาด้านกฎหมายสิ่งแวดล้อมในภูมิภาค เพื่อให้คำปรึกษาแก่ท้องถิ่น และประชาชนในพื้นที่	สสภ. ทสจ. อปท.	คพ. สส. สสภ. ทสจ. อปท.
	1.1.2 ออกข้อกำหนดท้องถิ่น ในการควบคุม ป้องกัน แก้ไข ให้สถานประกอบการ และชุมชน มีการจัดการน้ำเสีย ขยะ อากาศ และเสียง ก่อนปล่อยออกสู่สิ่งแวดล้อม โดยสอดคล้องกับกฎหมายและประชาชนมีส่วนร่วม	อปท.	อปท.
	1.1.3 ออกเทศบัญญัติ/ข้อบังคับตำบล ให้มีการบำบัดน้ำเสีย ณ แหล่งกำเนิดมลพิษ (Household treatment) สำหรับอาคารที่ก่อสร้างใหม่	อปท.	อปท. สภ.
1.2 ส่งเสริมการใช้มาตรการทางกฎหมายควบคู่กับมาตรการทางสังคม	1.2.1 จัดทำและบังคับใช้ผังเมืองที่กำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างเป็นสัดส่วน ชัดเจนและสอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ เพื่อรองรับการขยายตัวของชุมชนในอนาคตและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นในการพัฒนาเมือง	ทุกพื้นที่	ยผ.
	1.2.2 กำหนดกฎระเบียบข้อปฏิบัติหรือมาตรการทางกฎหมาย สำหรับผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว และประชาชนที่เข้ามาประกอบกิจกรรมในพื้นที่เฉพาะ	พื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม พื้นที่ที่มีสิ่งแวดล้อมอันควรอนุรักษ์	สผ. คพ. สส. สสภ. ทสจ.
	1.2.3 บังคับใช้มาตรการทางกฎหมายกับผู้ประกอบการที่ไม่ปฏิบัติตามมาตรการที่กำหนดอย่างจริงจัง	พื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม	อปท. ทสจ. สสภ. สผ.
	1.2.4 กำกับ ดูแล และตรวจสอบกิจกรรมหรือโครงการให้ปฏิบัติตามมาตรการที่กำหนดในรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างเข้มงวด	โครงการที่ผ่านความเห็นชอบในการจัดทำรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม(EA)/รายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น (EE)	อปท. ทสจ. สสภ. สผ.

กลยุทธ์ที่ 2 : ส่งเสริมและสนับสนุนเทคโนโลยีในการจัดการมลพิษ

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	พื้นที่/เป้าหมาย	หน่วยงานรับผิดชอบ
2.1 ส่งเสริมและสนับสนุนเทคโนโลยีในการจัดการมลพิษ	2.1.1 ส่งเสริมให้มีการคิดค้นพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสมไม่ยุ่งยากในการจัดการปัญหามลพิษที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่	สสภ. ทสจ. อปท.	คพ. สส. สสภ. ทสจ. อปท.
2.2 พัฒนและวิจัยเพื่อตอบสนองการแก้ไขปัญหาของพื้นที่	2.2.1 วิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ที่ตอบสนองต่อการแก้ไขปัญหาด้านมลพิษในพื้นที่	พื้นที่วิกฤตของแต่ละภาค/จังหวัด	สถาบันการศึกษา คพ. สส. สสภ.

กลยุทธ์ที่ 3 : การสนับสนุนเทคโนโลยีในการพัฒนาฐานข้อมูลด้านการจัดการมลพิษ

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	พื้นที่/เป้าหมาย	หน่วยงานรับผิดชอบ
3.1 การสนับสนุนเทคโนโลยีในการพัฒนาฐานข้อมูลด้านการจัดการมลพิษ	3.1.1 จัดทำระบบฐานข้อมูลและพัฒนาระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (GIS) ของแหล่งกำเนิดมลพิษในพื้นที่ เพื่อควบคุมแหล่งกำเนิดมลพิษที่มีการระบายน้ำเสีย	สสภ. ทสจ. อปท.	คพ. สส. สสภ. ทสจ. อปท.
	3.1.2 ส่งเสริมการพัฒนาฐานข้อมูลมลพิษระดับท้องถิ่นและจังหวัด	ทุกจังหวัด	อปท. ทสจ. สสภ.
	3.1.3 พัฒนาระบบฐานข้อมูลภูมิปัญญาชาวบ้านที่ใช้ในการจัดการมลพิษหรืออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	ทุกจังหวัด	สส. คพ. อปท. ทสจ. สสภ.
	3.1.4 พัฒนาฐานข้อมูลการเฝ้าระวังติดตามตรวจสอบคุณภาพแหล่งน้ำของเครือข่าย	แหล่งน้ำผิวดินสายหลัก	ทช. ทสจ. สสภ. คพ. อปท.

5.5.4 ยุทธศาสตร์ที่ 4 : การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

กลยุทธ์ที่ 1 : เตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	พื้นที่/เป้าหมาย	หน่วยงานรับผิดชอบ
1.1 เตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน	1.1.1 เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารสิ่งแวดล้อมเป็นภาษาอังกฤษ	ส่วนราชการ/เอกชน	สสภ. ทสจ. สส. ศธ. อปท.
	1.1.2 พัฒนาทักษะการใช้ภาษาในอาเซียนแก่บุคลากรด้านสิ่งแวดล้อม	เจ้าหน้าที่ ทส.	ทส. ศธ.
	1.1.3 พัฒนาศักยภาพในพื้นที่ที่มีความรู้ด้านกฎหมายสิ่งแวดล้อมและมาตรการป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อมต่างๆ ของประเทศในกลุ่มอาเซียน	บุคลากรในพื้นที่ (เจ้าหน้าที่รัฐ เอกชน ประชาชน ผู้ที่เข้ามาทำงานในพื้นที่)	จังหวัด ศธ.

กลยุทธ์ที่ 2 : เตรียมความพร้อมในการปรับตัวรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

มาตรการ	แนวทางปฏิบัติ	พื้นที่เป้าหมาย	หน่วยงานรับผิดชอบ
2.1 การสร้างความพร้อมเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	2.1.1 ส่งเสริม อปท. ในการดำเนินกิจกรรม/แผนงาน/โครงการ การลดภาวะโลกร้อน เพื่อนำไปเผยแพร่แก่ประชาชนในพื้นที่ เช่น การลดมลพิษ ณ แหล่งกำเนิด (ลดปริมาณขยะ นำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ ลดปริมาณน้ำเสีย ติดตั้งถังดักไขมัน) เป็นต้น	อปท.	ทสจ. อปท. สสภ. สส. อบก.
	2.1.2 แลกเปลี่ยนและสร้างองค์ความรู้ เรื่องภาวะโลกร้อนให้กับประชาชนในพื้นที่ เพื่อให้ประชาชนทราบปัญหาและสามารถกำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่	อปท.	สส. อบก. อปท. ทสจ. สสภ.
	2.1.3 อบรม เสริมสร้างความรู้และความเข้าใจการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ แก่ผู้บริหารและบุคลากรภาครัฐ	ส่วนราชการ	อบก. ทสจ. สสภ.
	2.1.4 พัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ของ สสภ. และ ทสจ. ในการเป็นแกนนำสร้างความพร้อมเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	สสภ. ทสจ.	สผ. อบก.
2.2 การสนับสนุนทุกภาคส่วนในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก	2.2.1 พัฒนาค้นแบบเมืองที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green City) และให้ความสำคัญกับการเพิ่มพื้นที่สีเขียว ส่งเสริมการใช้พื้นที่สาธารณะและที่ราชพัสดุ การปรับปรุงภูมิทัศน์เพื่อเป็นสถานที่พักผ่อนและสันทนาการ กระจายไปทุกชุมชน	อปท. ระดับเทศบาล	สส. อปท. อบก. ทสจ. สสภ. สผ.
	2.2.2 ส่งเสริมการใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน เพื่อนำไปสู่สังคมคาร์บอนต่ำ (Low Carbon Society)	อปท. ระดับเทศบาล	ทสจ. สสภ. สผ.
	2.2.3 รณรงค์และส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green Procurement) ทั้งในภาครัฐ และเอกชน	ส่วนราชการและภาคเอกชน	อปท. ทสจ. สสภ. สส. คพ.
	2.2.4 ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีที่สะอาด เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตที่ลดการใช้วัตถุดิบและพลังงาน ลดการเกิดของเสียและมลพิษ มีการใช้ทรัพยากรหมุนเวียน หรือใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตพลังงาน	สถานประกอบการ	พ.น. อปท. ทสจ. สสภ. สส. อบก.
	2.2.5 สร้างภาคีเครือข่ายและกระตุ้นการมีส่วนร่วมของภาคีในการลดการปล่อยและเพิ่มแหล่งดูดซับก๊าซเรือนกระจก	ทุกจังหวัด	ทสจ. สสภ. สผ. อบก.
	2.2.6 ประเมินการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในกิจกรรมของหน่วยงาน (จัดทำฐานข้อมูลคาร์บอนฟุตพริ้นต์)	ส่วนราชการ	อบก. ทสจ. สสภ.

หมายเหตุ : หน่วยงานรับผิดชอบที่ขีดเส้นใต้ หมายถึง หน่วยงานรับผิดชอบหลัก

ส่วนที่ 6

การแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ
และการติดตามประเมินผล

ส่วนที่ 6 การแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ และการติดตามประเมินผล

แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมภาคใต้ พ.ศ.2556-2559 เป็นแผนระดับภาคที่ใช้เป็นกรอบแนวทางในการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมของพื้นที่ภาคใต้ในภาพรวม หรือจัดทำแผนงาน/โครงการให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในทางปฏิบัติอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป รวมถึงตอบสนองต่อเป้าประสงค์ของแผนฯ ที่สามารถนำไปพิจารณาปรับใช้ตามความเหมาะสมของสภาพปัญหาและพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้การแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติจำเป็นต้องอาศัยกลไกที่เป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา นักวิชาการ องค์กรอิสระ องค์กรเอกชน องค์กรชุมชน และภาคประชาชน โดยมีสาระสำคัญ ได้แก่ กลไกการขับเคลื่อนและการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ โครงการสำคัญ (Flagship Projects) และการติดตามประเมินผล

6.1 กลไกการขับเคลื่อนและการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ

พัฒนากระบวนการเพื่อการถ่ายทอดและสร้างความเข้าใจในแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมภาคใต้ พ.ศ.2556-2559 เพื่อให้มีการทำงานแบบบูรณาการโดยนำแผนฯ ไปกำหนดเป็นกรอบแผนของหน่วยงาน และจัดทำแผนปฏิบัติการของหน่วยงานต่อไป โดยมีปัจจัยแห่งความสำเร็จดังนี้

6.1.1 องค์กรที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะส่วนราชการในระดับต่างๆ ตั้งแต่ระดับส่วนกลาง ระดับภูมิภาค ระดับจังหวัด และระดับท้องถิ่น ดังนี้

(1) ระดับส่วนกลาง ได้แก่ ส่วนราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม เช่น กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงสาธารณสุข เป็นต้น

(2) ระดับภูมิภาค ได้แก่ สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค และส่วนราชการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในภูมิภาค

(3) ระดับจังหวัด ได้แก่ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดของสำนักงานจังหวัด ซึ่งมีหน้าที่ในการบูรณาการแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัดเข้าไว้เป็นส่วนหนึ่งของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด เพื่อเป็นช่องทางให้ได้มาซึ่งงบประมาณในการดำเนินงานด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(4) ระดับท้องถิ่น ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ได้รับการถ่ายโอนภารกิจมาจากส่วนกลางโดยตรง รวมถึงสถาบันการศึกษาต่างๆ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

6.1.2 ระบบงบประมาณ การนำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมระดับภาคเป็นกรอบในการพิจารณาจัดสรรงบประมาณ ทั้งงบประมาณจากภาครัฐ และงบประมาณจากองค์กรเอกชน เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานในพื้นที่ครอบคลุมทั้งระบบ ได้แก่

(1) งบประมาณแผ่นดิน : งบประมาณที่มาจากส่วนกลาง งบประมาณยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัด งบประมาณยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัด งบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงงบประมาณสนับสนุนองค์กรชุมชนในการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามประเด็นปัญหาในพื้นที่

(2) เงินกู้/เงินช่วยเหลือ : จากกองทุนสิ่งแวดล้อมและองค์การระหว่างประเทศต่างๆ

(3) งบประมาณจากแหล่งอื่น : ได้แก่ จากสมาคมผู้ประกอบการเอกชน และองค์กรเอกชน รวมถึงงบประมาณที่มีอยู่ในชุมชน

6.1.3 การขับเคลื่อนแผน

(1) จัดทำรายงานตัวชี้วัดสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมทุกระดับ ทั้งระดับประเทศ ระดับภาค ระดับกลุ่มจังหวัด ระดับจังหวัด และระดับท้องถิ่น รวมถึงกำหนดให้ตัวชี้วัดความสัมฤทธิ์ผลในการจัดการสิ่งแวดล้อมเป็นตัวชี้วัดที่ใช้ในการจัดสรรงบประมาณให้กับท้องถิ่น โดยสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความสามารถในการจัดการสิ่งแวดล้อมได้รับงบประมาณในอัตราส่วนที่สูงกว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ยังไม่มีความสัมฤทธิ์ผลด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม

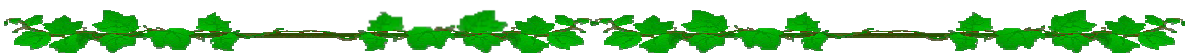
(2) สนับสนุนทุกภาคส่วนให้มีการดำเนินงานที่ตอบสนองต่อเป้าหมายของแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมภาคใต้ พ.ศ.2556-2559 โดยเสริมสร้างศักยภาพผู้ที่มีบทบาทเกี่ยวข้องและการสร้างความเข้าใจเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมระดับภาค ได้แก่ การถ่ายทอดความรู้และสร้างความเข้าใจในแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมภาคใต้ พ.ศ.2556-2559 ไปสู่ส่วนราชการในระดับต่างๆ จัดฝึกอบรมให้ความรู้ในการจัดทำแผนปฏิบัติการฯ การกำหนดตัวชี้วัด และการเขียนแผนงาน/โครงการ

(3) กำหนดรูปแบบและแนวทางการประชาสัมพันธ์สาระของแผนฯ ผ่านสื่อที่เหมาะสมอย่างเป็นระบบ เพื่อให้สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ และกลุ่มเป้าหมายเกิดความรู้ความเข้าใจในสาระของแผนฯ อย่างแท้จริง นำไปสู่ความตระหนัก การยอมรับในแผนฯ และนำไปสู่การปฏิบัติ

(4) ผลักดันให้ตัวชี้วัดในแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นตัวชี้วัดในระดับยุทธศาสตร์จังหวัด และแผนปฏิบัติการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(5) สร้างระบบการกำกับการทำงานตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมภาคใต้ พ.ศ.2556-2559 โดยสร้างเครือข่ายการทำงานระหว่างกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(6) เผยแพร่และประชาสัมพันธ์แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมภาคใต้ พ.ศ.2556-2559 ผ่านสื่อต่างๆ เพื่อให้ทุกภาคีเครือข่าย (ได้แก่ ภาครัฐ ภาคประชาชน ชุมชน ประชาคมท้องถิ่น เครือข่ายอนุรักษ์ภาคเอกชน นักวิชาการ องค์กรพัฒนาเอกชน สถาบันการศึกษา และสื่อมวลชน) เกิดความรู้ ความเข้าใจในสาระสำคัญของแผนฯ รวมทั้งสนับสนุนและกระตุ้นให้มีการสร้างภาคีเครือข่ายเพื่อขับเคลื่อน ติดตาม และตรวจสอบผลการดำเนินงานตามแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมภาคใต้ พ.ศ.2556-2559 อย่างต่อเนื่อง

6.2 โครงการสำคัญ (Flagship Projects)

โครงการสำคัญ (Flagship Projects) เป็นโครงการที่ควรมีการดำเนินการอย่างเร่งด่วน เพื่อแก้ไขปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อมตลอดในช่วง 4 ปี (พ.ศ.2556-2559) โดยมีโครงการสำคัญในแต่ละยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์	โครงการ/กิจกรรม	วัตถุประสงค์	ระยะเวลาดำเนินงาน	หน่วยงานรับผิดชอบหลัก	หน่วยงานสนับสนุน
การลดและขจัดมลพิษ	โครงการเฝ้าระวังและติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำทะเลชายหาดท่องเที่ยวชายฝั่งทะเลภาคใต้	เพื่อเฝ้าระวังคุณภาพน้ำทะเลบริเวณชายหาดท่องเที่ยวและสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	2557-2559	สสภ.	ทสจ.ที่มีพื้นที่ติดต่อชายฝั่งทะเล
	โครงการเมืองสวยใส ไร้มลพิษ	เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนสามารถจัดการทรัพยากรน้ำ น้ำเสีย ขยะมูลฝอยชุมชน ของเสียอันตรายชุมชน และมูลฝอยติดเชื้อได้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ	2557-2559	สสภ.	อปท. ทสจ. จังหวัด คพ. สส. ศูนย์อนามัยที่ 11-12
การพัฒนาคน ชุมชน และสังคมในการจัดการสิ่งแวดล้อม	โครงการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ความรู้เรื่องกฎหมายสิ่งแวดล้อม	เพื่อเผยแพร่ความรู้เรื่องกฎหมายสิ่งแวดล้อมแก่ภาครัฐ ประชาชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	2558-2559	สสภ.	อปท. ทสจ. สผ. คพ. สส.
การพัฒนาเครื่องมือกลไกในการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม	การกำกับ ดูแล และติดตามการใช้มาตรการในรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม	เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานโครงการให้สอดคล้องกับมาตรการด้านสิ่งแวดล้อม	2558-2559	สผ. สสภ.	อปท. ทสจ. คพ.
การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	การประเมินการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในกิจกรรมของหน่วยงานส่วนราชการ	เพื่อประเมินและจัดทำฐานข้อมูลปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของส่วนราชการ	2558-2559	อบก.	อปท. ทสจ. สสภ. อบก.

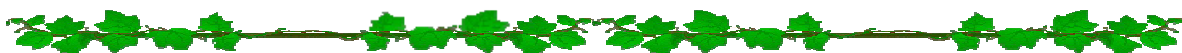
6.3 กลไกการติดตามประเมินผล

การติดตามประเมินผลการดำเนินงานภายใต้แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมภาคใต้ พ.ศ.2556-2559 มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานของหน่วยงานและภาคีเครือข่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องว่ามีการดำเนินงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับแนวทางการปฏิบัติที่บรรจุไว้ในแผนฯ หรือไม่ และผลการดำเนินงานดังกล่าวตอบสนองต่อวิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ เป้าหมาย และตัวชี้วัดของแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมภาคใต้ พ.ศ.2556-2559 มากน้อยเพียงใด ดังนี้

6.3.1 การติดตามประเมินผลตามตัวชี้วัดของแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมภาคใต้ พ.ศ.2556-2559 ทุก 2 ปี เพื่อประมวลผลการดำเนินงานตามแผนฯ รายงานความก้าวหน้า และนำผลการประเมินที่ได้มาใช้ประกอบการพิจารณาปรับปรุงแผนฯ ให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และใช้กำหนดกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนแผนฯ ไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้

6.3.2 สร้างกลไกสำคัญในการทำหน้าที่ขับเคลื่อนระบบติดตามประเมินผลแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมภาคใต้ พ.ศ.2556-2559 ประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานและภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้แทนจากส่วนราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง นักวิชาการ และผู้เชี่ยวชาญด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจากสถาบันการศึกษา ผู้แทนภาคเอกชน ผู้แทนภาคประชาชน และผู้แทนองค์กรเอกชนอิสระด้านสิ่งแวดล้อม โดยมีการรวบรวมข้อมูลจากการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแนวทางการปฏิบัติภายใต้แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมภาคใต้ พ.ศ.2556-2559 และรายงานความก้าวหน้าผลการดำเนินงานเพื่อเผยแพร่ให้สาธารณชนได้รับทราบ

6.3.3 พัฒนารูปแบบการติดตาม ประเมินผล และติดตามประเมินผลตามเป้าหมายของแผนเมื่อสิ้นสุดระยะเวลาของแผนฯ (4 ปี) เพื่อรวบรวมปัญหาและอุปสรรคจากการดำเนินงานตามแนวทางการปฏิบัติที่ได้เสนอไว้ในแผนฯ มาใช้ประกอบการจัดทำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมระดับภาคในระยะต่อไป

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย
ชุมชนในพื้นที่ภาคใต้
ปี 2555

ระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียชุมชนในพื้นที่ภาคใต้ ปี 2555

จังหวัด	อปท.	ปีที่เปิดใช้งาน	ชนิดระบบ	ความสามารถในการรองรับน้ำเสีย (ลบ.ม./วัน)	น้ำเข้าระบบเฉลี่ย (ลบ.ม./วัน)	ประสิทธิภาพการทำงานระบบบำบัดน้ำเสียตามเกณฑ์มาตรฐาน	หมายเหตุ
ชุมพร	ทม.ชุมพร	-	บ่อบึง	12,000	-	-	ก่อสร้างไม่เสร็จ
สุราษฎร์ธานี	ทม.นาสาร	2549	บึงประดิษฐ์ (constructed wetland : CW)	60	-	-	ไม่เดินระบบเนื่องจากบ่อบึงน้ำเสียขุ่น
	ทน.เกาะสมุย (ชุมชนละไม)	2547	คลองวนเวียน (Oxidation Ditch : OD)	8,650	3,080	ผ่าน	
	ทน.เกาะสมุย (ชุมชนหน้าทอน)	2547	คลองวนเวียน (Oxidation Ditch : OD)	2,400	674	ผ่าน	
	ทน.เกาะสมุย (ชุมชนเฉวง)	2547	คลองวนเวียน (Oxidation Ditch : OD)	6,000	1,957	ผ่าน	
	ทต.บ้านใต้	2548	บึงประดิษฐ์ (constructed wetland : CW)	200	438.9	ผ่าน	
นครศรีธรรมราช	ทน.นครศรีธรรมราช	-	บ่อบึง (Stabilization Pond : SP)	33,700	-	-	อยู่ระหว่างการก่อสร้าง
	ทม.ปากพ่อง (โรงเรียนเทศบาล วัดนาควารี)	2549	ระบบบำบัดทางชีววิทยาแบบไร้อากาศ (Anaerobic Process)	600	108.4	ผ่าน	
	ทม.ปากพ่อง (หลังเรือนจำอำเภอปากพ่อง)	2550	ระบบบำบัดทางชีววิทยาแบบไร้อากาศ (Anaerobic Process) และระบบบึงประดิษฐ์ (Constructed Wetland)	40	59.5	ผ่าน	
	ทต.หัวไทร (เสียบถนนสุขาภิบาล 1)	2550	ถังกรองไร้อากาศ (Anaerobic Filter) ต่อด้วยบึงประดิษฐ์ (Constructed Wetland)	200	178	ผ่าน	
	ทต.หัวไทร (หลังตลาดสด)	2553	ถังบำบัดน้ำเสียสำเร็จรูป (Activated Sludge : AS)	200	131	ผ่าน	
	ทม.ทุ่งสง	2551	แผ่นจานหมุนชีวภาพ (Rotating Biological Contactor : RBC) และตะกอนเร่ง (Activated-sludge : AS)	10,000	1,300	ผ่าน	

จังหวัด	อปท.	ปีที่เปิดใช้งาน	ชนิดระบบ	ความสามารถในการรองรับน้ำเสีย (ลบ.ม./วัน)	น้ำเข้าระบบเฉลี่ย (ลบ.ม./วัน)	ประสิทธิภาพการทำงานระบบบำบัดน้ำเสียตามเกณฑ์มาตรฐาน	หมายเหตุ
ภูเก็ต	ทน.ภูเก็ต	2540	แบบตะกอนเร่ง (Activated Sludge) ชนิดคลองวนเวียน (Oxidation Ditch)	36,000	25,200	ผ่าน	
	ทม.กะทู้	2551	แบบตะกอนเร่ง (Activated Sludge) ชนิดคลองวนเวียน (Oxidation Ditch)	6,000	4,500	ผ่าน	
	ทม.ป่าตอง	2534	แบบตะกอนเร่ง (Activated Sludge) ชนิดคลองวนเวียน (Oxidation Ditch)	23,250	18,200	ผ่าน	
	ทต.กะรน	2546	Activated Sludge + Thickening filter	6,000	6,500	ไม่ผ่าน	
	อบต. เชิงทะเล	-	Activated Sludge (AS)	4,600	-	-	อยู่ระหว่างการก่อสร้าง
พังงา	อบจ.พังงา	2548	Cluster Treatment Plant ระบบบำบัดน้ำเสียรวมแบบกลุ่มอาคาร	240	-	-	หยุดเดินระบบ
กระบี่	ทม.กระบี่	2546	Activated Lagoon	12,000	5,400	ผ่าน	
	อบต.อ่าวนาง (เกาะพีพี)	2554	Activated Sludge ระบบบำบัดน้ำเสียรวมแบบเติมอากาศแบบถังสำเร็จรูป	400	100	ไม่ผ่าน	
	อบต.อ่าวนาง (เกาะพีพี)	2554	Wetland Contraction ระบบบำบัดน้ำเสียรวมแบบบึงประดิษฐ์	400	100	ไม่ผ่าน	
	อบต.อ่าวนาง (คลองจาก)	2553	Cluster Treatment Plant ระบบบำบัดน้ำเสียรวมแบบกลุ่มอาคาร	300	190	ผ่าน	
ตรัง	ทน.ตรัง	2541	Aerated Lagoon	17,000	6,100	ผ่าน	
พัทลุง	ทม.พัทลุง	2549	Activated Sludge with Fixed film	80	50	-	หยุดเดินระบบ
	ทต.ปากพะยูน	2549	Stabilization Pond & Constructed	50	-	-	ระบบชำรุด
สงขลา	ทน.สงขลา	2545	Aerated Lagoon	35,000	12,500	-	หยุดเดินระบบชั่วคราว

จังหวัด	อปท.	ปีที่เปิดใช้งาน	ชนิดระบบ	ความสามารถในการรองรับน้ำเสีย (ลบ.ม./วัน)	น้ำเข้าระบบเฉลี่ย (ลบ.ม./วัน)	ประสิทธิภาพการทำงานระบบบำบัดน้ำเสียตามเกณฑ์มาตรฐาน	หมายเหตุ
	ทน.หาดใหญ่	2543	Stabilization Pond & Constructed	138,000	38,000	ผ่าน	
	ทม.สะเดา	2549	Activated Sludge with Fixed film	50	50	-	หยุดเดินระบบชั่วคราวเนื่องจากไม่มีผู้ดูแลระบบ
	อบต.คลองรี	2549	Stabilization Pond & Constructed	50	-	-	หยุดเดินระบบ
ยะลา	ทน.ยะลา (สถานีที่1/1)	2553	Aerated Lagoon	4,600	3,600	ผ่าน	
	ทน.ยะลา (สถานีที่2/1)	2552	Stabilization Pond	3,200	2,600	ผ่าน	

ภาคผนวก ข

ค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมงของปริมาณ

ฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน

10 ไมครอน (PM_{10})

ณ สถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศ

ในพื้นที่ภาคใต้ ปี 2555

ค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมงของปริมาณฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 10 ไมครอน (PM₁₀) ณ สถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศในพื้นที่ภาคใต้ ปี 2555

เดือน	สถานี																			
	ทพ.ภูเก็ต				อ.เมืองสุราษฎร์ธานี				ทพ.หาดใหญ่				จ.นราธิวาส				ทพ.ยะลา			
	ค่าเฉลี่ย 24 ชม. (µg/m ³)				ค่าเฉลี่ย 24 ชม. (µg/m ³)				ค่าเฉลี่ย 24 ชม. (µg/m ³)				ค่าเฉลี่ย 24 ชม. (µg/m ³)				ค่าเฉลี่ย 24 ชม. (µg/m ³)			
	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ครั้ง>std.	ค่าเฉลี่ยรายเดือน	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ครั้ง>std.	ค่าเฉลี่ยรายเดือน	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ครั้ง>std.	ค่าเฉลี่ยรายเดือน	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ครั้ง>std.	ค่าเฉลี่ยรายเดือน	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด	ครั้ง>std.	ค่าเฉลี่ยรายเดือน
ม.ค.	38.5	9.4	0/29	24.3	68.1	15.5	0/13*	35.9	30.7	14.5	0/30	23.8	37.3	14.1	0/25	26.4	40.3	11.0	0/23	23.7
ก.พ.	46.5	17.9	0/20*	28.6	N/A	N/A	N/A	N/A	47.3	23.5	0/20*	31.1	48.3	24.8	0/28	39.6	36.2	21.8	0/12**	32.0
มี.ค.	75.5	14.1	0/22*	34.4	51.4	49.2	0/2**	50.3	60.3	24.0	0/21*	39.5	68.9	22.2	0/26	39.5	33.2	26.1	0/9**	29.5
เม.ย.	33.7	6.5	0/30	11.9	N/A	N/A	N/A	N/A	43.5	23.1	0/30	29.7	41.5	16.7	0/22*	25.9	27.6	10.2	0/25	17.7
พ.ค.	25.6	6.8	0/31	15.7	N/A	N/A	N/A	N/A	38.5	19.6	0/30	28.5	40.0	23.7	0/21*	30.6	35.6	10.3	0/29	19.7
มิ.ย.	57.5	9.2	0/30	24.2	N/A	N/A	N/A	N/A	75.8	13.4	0/30	41.2	88.1	21.3	0/25	43.4	82.0	20.6	0/30	41.2
ก.ค.	44.7	4.3	0/30	22.2	N/A	N/A	N/A	N/A	78.5	12.3	0/29	43.1	65.6	16.1	0/31	32.7	60.5	14.3	0/27	30.6
ส.ค.	37.6	11.0	0/28	20.1	N/A	N/A	N/A	N/A	113.2	15.8	0/30	40.2	57.8	14.8	0/31	31.8	67.0	10.1	0/29	29.2
ก.ย.	33.4	15.9	0/23	22.2	N/A	N/A	N/A	N/A	57.0	21.3	0/29	37.8	47.6	17.8	0/13**	29.5	49.3	11.4	0/25	23.8
ต.ค.	38.3	11.9	0/31	19.4	N/A	N/A	N/A	N/A	41.0	17.6	0/31	30.6	41.3	20.7	0/31	28.0	29.3	12.1	0/29	21.3
พ.ย.	20.8	10.9	0/28	16.0	N/A	N/A	N/A	N/A	41.0	18.4	0/28	27.4	38.0	17.8	0/30	29.5	31.3	16.3	0/25	23.8
ธ.ค.	31.8	9.0	0/31	20.7	N/A	N/A	N/A	N/A	40.9	17.3	0/30	31.1	74.8	21.8	0/29	38.4	37.6	14.6	0/22*	26.6

ค่ามาตรฐาน : ค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมงของฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 10 ไมครอน (PM₁₀) ไม่เกิน 120 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร

หมายเหตุ : * : ข้อมูลร้อยละ 50-75
 ** : ข้อมูลน้อยกว่าร้อยละ 50
 N/A : เครื่องมือขัดข้อง

ภาคผนวก ค

ปริมาณขยะมูลฝอย ในพื้นที่ภาคใต้

ปริมาณขยะมูลฝอยในพื้นที่ภาคใต้

ปริมาณขยะมูลฝอยในพื้นที่ภาคใต้ ปี 2553-2555

จังหวัด	ปริมาณขยะ (ตัน/วัน)		
	ปี 2553	ปี 2554	ปี 2555
พื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 14			
ชุมพร	378.35	377.63	380.88
ระนอง	145.24	151.30	178.68
สุราษฎร์ธานี	894.22	938.18	898.45
นครศรีธรรมราช	1,103.89	1,121.93	1,136.27
รวม	2,521.70	2,589.04	2,594.28
พื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 15			
กระบี่	233.96	229.90	234.96
ตรัง	338.75	417.28	424.53
สตูล	181.58	183.93	185.77
พังงา	179.59	179.92	194.68
ภูเก็ต	526.13	548.58	600.67
รวม	1,460.01	1,559.61	1,640.62
พื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16			
พัทลุง	345.05	312.63	315.23
สงขลา	1,042.41	1,024.58	1,013.29
ปัตตานี	448.34	408.49	406.13
ยะลา	353.96	341.15	337.23
นราธิวาส	502.74	496.89	472.94
รวม	2,692.51	2,583.75	2,544.82

ปริมาณขยะมูลฝอยรวมในพื้นที่ภาคใต้ ปี 2553-2555

พื้นที่	ปริมาณขยะมูลฝอย (ตัน/วัน)		
	ปี 2553	ปี 2554	ปี 2555
สสภ.14	2,521.70	2,589.04	2,594.28
สสภ.15	1,460.01	1,559.61	1,640.62
สสภ.16	2,692.51	2,583.75	2,544.82
รวม	6,674.22	6,732.40	6,779.72

ที่มา : การศึกษาปริมาณขยะมูลฝอย ภายใต้โครงการสนับสนุนและเสริมสร้างสมรรถนะให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายจากชุมชน ปีงบประมาณ พ.ศ.2553-2555 และจากการคำนวณจากจำนวนประชากร (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย) คูณด้วยอัตราการผลิตขยะมูลฝอย (เทศบาล มีอัตราการผลิตขยะมูลฝอย 1 กิโลกรัม/คน/วัน และอบต. มีอัตราการผลิตขยะมูลฝอย 0.6 กิโลกรัม/คน/วัน)

ภาคผนวก ง

การวิเคราะห์ศักยภาพ ของพื้นที่ภาคใต้

การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ภาคใต้

การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ภาคใต้ ทั้งปัจจัยภายใน (จุดแข็งและจุดอ่อน) และปัจจัยภายนอก (โอกาสและอุปสรรค) ที่ส่งผลต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ภาคใต้ มีสาระสำคัญเพื่อการกำหนดกลยุทธ์ ดังนี้

ปัจจัยภายใน	
จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)
1. ทุกภาคส่วน เช่น ภาครัฐ ภาคประชาชน และ NGO ให้ความสำคัญในการดูแล รักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	1. มีข้อจำกัดในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในบางพื้นที่ เช่น พื้นที่เกาะ
2. มีการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานต่างๆ ในกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	2. การพัฒนาอย่างรวดเร็ว ทำให้มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างฟุ่มเฟือย และสิ่งแวดล้อมเริ่มมีแนวโน้มเสื่อมโทรมลง
3. มีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์และมีความหลากหลาย	3. สภาพพื้นที่และการใช้ประโยชน์เป็นพื้นที่อ่อนไหว เนื่องจากเป็นพื้นที่ท่องเที่ยว
4. สถานที่ท่องเที่ยวมีเอกลักษณ์เป็นแบบเฉพาะพื้นที่	4. การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมยังขาดความต่อเนื่อง
5. มีเครือข่ายภาคประชาชนที่เข้มแข็ง	5. ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดน ส่งผลต่อการดำเนินการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมดำเนินการได้ไม่เต็มที่
6. มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	6. ประชาชนขาดการมีส่วนร่วมและจิตสำนึกสาธารณะในการจัดการปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
	7. เครือข่ายภาคประชาชนขาดการประสานงานการทำงาน
	8. คนใต้มีความเป็นตัวของตัวเองสูง ไม่ค่อยรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

ปัจจัยภายนอก	
โอกาส (Opportunities)	อุปสรรค (Threats)
1. ภาครัฐมีนโยบายในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม	1. ข้อมูลข่าวสารยังขาดความชัดเจน ซึ่งอาจนำไปสู่การแก้ไขปัญหาไม่ตรงจุด
2. หน่วยงานในพื้นที่ให้การสนับสนุนงบประมาณและเครื่องมือในการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม	2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความสำคัญในการดำเนินการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมน้อย
3. สภาพภูมิประเทศมีส่วนช่วยบรรเทาปัญหาแล้ง (ลมและทะเล)	3. การบังคับใช้กฎหมายไม่ชัดเจน ทำให้เกิดการบุกรุกทรัพยากรธรรมชาติ
4. ภาวะโลกร้อนทำให้ทุกภาคส่วนมีความตื่นตัวในการให้ความสำคัญด้านสิ่งแวดล้อมมากขึ้น	4. ขาดการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว ทำให้เกิดการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
5. ความร่วมมือระหว่างประเทศ เช่น อนุสัญญาต่างๆ กระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลง	5. นโยบายจากส่วนกลาง (รัฐบาล/กระทรวง) มีการเปลี่ยนแปลง ทำให้การแก้ไขปัญหาขาดความต่อเนื่อง
6. เทคโนโลยีการสื่อสารทำให้เพิ่มช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมมากขึ้น	6. นโยบายของรัฐบางด้านส่งผลกระทบต่อการทำงานด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
7. รัฐบาลให้ความสำคัญด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างชัดเจน โดยบรรจุไว้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11	7. โครงการเพื่อการพัฒนาขนาดใหญ่ ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
8. มีช่องทางงบประมาณในการดำเนินงานด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น เช่น แผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด แผนจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด เป็นต้น	8. ภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม ดินถล่ม ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
9. การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (AC) ทำให้ภาคใต้ได้รับความสำคัญและให้การสนับสนุนการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น	

ภาคผนวก จ

อักษรย่อชื่อหน่วยงาน

อักษรย่อชื่อหน่วยงาน

ตัวย่อ	ชื่อหน่วยงาน
กรอ.	กรมโรงงานอุตสาหกรรม
กสจ.	สำนักงานเกษตรจังหวัด
คพ.	กรมควบคุมมลพิษ
ทน.	กรมทรัพยากรน้ำ
ทส.	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ทสจ.	สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด
ทสม.	อาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน
ปก.	กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
พน.	กระทรวงพลังงาน
พม.	กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
ยผ.	กรมโยธาธิการและผังเมือง
ศธ.	กระทรวงศึกษาธิการ
สธ.	กระทรวงสาธารณสุข
สธจ.	สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด
สป.ทส.	สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
สผ.	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
สส.	กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม
สสจ.	สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด
สสภ.	สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค
อก.	กระทรวงอุตสาหกรรม
อกจ.	สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด
อจน.	องค์การจัดการน้ำเสีย
อบก.	องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก
อบจ.	องค์การบริหารส่วนจังหวัด
อปท.	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
อปพร.	อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน
อส.	กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
อักษรย่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	
ทน.	เทศบาลนคร
ทม.	เทศบาลเมือง
ทต.	เทศบาลตำบล
อบต.	องค์การบริหารส่วนตำบล

ภาคผนวก ฉ

ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ
จากการประชุมรับฟังความคิดเห็น
ต่อ (ร่าง) แผนจัดการคุณภาพ
สิ่งแวดล้อมภาคใต้
พ.ศ.2556-2559

ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะจากการประชุมรับฟังความคิดเห็นต่อ (ร่าง) แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมภาคใต้ พ.ศ. 2556 - 2559

การประชุมรับฟังความคิดเห็นต่อ (ร่าง) แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมภาคใต้ พ.ศ. 2556 - 2559 เมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม 2556 ณ โรงแรมแกรนด์ ปาร์ค อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย บุคคลในภาคส่วนต่างๆ ทั้งหน่วยงานราชการ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคประชาชน ในพื้นที่ของสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 14 (สุราษฎร์ธานี) สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 15 (ภูเก็ต) และสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16 (สงขลา)ทั้งสิ้น 89 คน โดยมีประเด็นข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากการประชุมสรุปได้ดังนี้

1. ด้านงบประมาณ

1.1 ต้องมีการผลักดันให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความสำคัญกับงานด้านสิ่งแวดล้อมให้มากขึ้น โดยใช้มาตรการด้านงบประมาณและตัวชี้วัดองค์กรเป็นตัวบังคับ

1.2 ควรสนับสนุนงบประมาณให้กับภาคีเครือข่าย เช่น อาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้านทุกระดับ เพื่อเพิ่มศักยภาพให้กับอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้านในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

1.3 ควรสนับสนุนงบประมาณให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยมีมาตรการกำกับดูแลอย่างจริงจัง

2. ด้านการจัดการขยะมูลฝอย

2.1 ควรมีการบูรณาการก่อสร้างศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยขนาดใหญ่รื่องในพื้นที่ยุทธศาสตร์ภาคใต้

2.2 ควรส่งเสริมการจัดการขยะมูลฝอยตั้งแต่ต้นทาง

2.3 ควรจัดตั้งองค์กรด้านการจัดการขยะเพื่อดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่แผนการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3. ด้านการบังคับใช้กฎหมาย

3.1 ควรมีการบังคับใช้กฎหมายที่ให้ผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษมีระบบบำบัดน้ำเสียให้ครบถ้วน เพื่อให้สอดคล้องกับการบังคับใช้กฎหมายมาตรา 80 อย่างจริงจัง

3.2 ควรเพิ่มเติมให้มีกฎหมายหรือนโยบายการห้ามใช้โฟมหรือถุงพลาสติก หรือมีมาตรการให้มีการผลิตโฟมหรือพลาสติกที่สามารถย่อยสลายได้

4. ด้านยุทธศาสตร์

4.1 ควรจัดลำดับความสำคัญของแต่ละมาตรการตามลำดับก่อน-หลัง เพื่อให้สามารถส่งผลให้การปฏิบัติจริงมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

4.2 ควรให้ความสำคัญในการนำข้อมูล baseline มาใช้ประโยชน์เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย

4.3 ควรกำหนดให้ตัวชี้วัดตามแผนฯ เป็นตัวชี้วัดหลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุด

4.4 การกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบครอบคลุมทุกองค์ที่มีความเกี่ยวข้องกับแต่ละมาตรการ

4.5 ควรมีการจัดตั้งสถาบันพัฒนาอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมู่บ้าน โดยควรดำเนินการเป็นแนวทางเดียวกันทั้งระดับประเทศ ระดับภาค และระดับจังหวัด

4.6 ควรมีการดำเนินการอย่างจริงจังทุกยุทธศาสตร์

4.7 ควรเน้นแนวทางยุทธศาสตร์ด้านการริเริ่ม ปรับปรุง รักษา อนุรักษ์ ฟื้นฟู และพัฒนาสิ่งแวดล้อม และควรเพิ่มมาตรการป้องกันหรือลดปัญหามลพิษตั้งแต่ต้นทางให้มากขึ้น

4.8 ควรมียุทธศาสตร์/กลยุทธ์ เฉพาะจังหวัด หรือพื้นที่ที่เสี่ยงต่อมลพิษสิ่งแวดล้อม เช่น แหล่งท่องเที่ยว พื้นที่เกาะ พื้นที่เปราะบาง แหล่งอุตสาหกรรม เป็นต้น

4.9 ควรมีการแปลงข้อมูล (data) ที่มีอยู่ให้เป็นสารสนเทศ (information) เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติและเสริมสร้างกลยุทธ์/ยุทธศาสตร์ที่เข้มแข็ง

4.10 ยุทธศาสตร์การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ยังเป็นยุทธศาสตร์ที่ไม่สามารถแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ได้ เนื่องจากเป็นยุทธศาสตร์ที่มีความไกลตัวเกินสภาพปัญหาที่แท้จริงในพื้นที่

4.11 ควรใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายในการกำหนดตัวชี้วัดและควรมีการจัดระยะเวลาของแนวทางปฏิบัติเป็นระยะสั้น/กลาง/ยาว

4.12 เป้าหมายต้องเป็นสิ่งที่เกิดจากการกระทำ คือเป็นกรรม (objective) ไม่ใช่เป็นกระบวนการ (process) แต่ละมาตรการและแนวทางปฏิบัติควรมีแรงจูงใจหรือชี้ให้เห็นโทษที่เกิดขึ้นโดยตรงต่อบุคคลจริงๆ จึงเกิดความตระหนักและปฏิบัติจริง

4.13 แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมฯ จะบรรลุตามตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายได้ก็ต่อเมื่อหน่วยงานรับผิดชอบนำมามาตรการและแนวทางปฏิบัติไปใช้ในการวางแผนการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4.14 ควรมีการจัดทำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมฯ ล่วงหน้า และเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ ที่หลากหลายมากขึ้น เช่น สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด สำนักงานเกษตรจังหวัด เป็นต้น

5. ด้านโครงการสำคัญ (Flagship Projects)

5.1 ควรมีโครงการด้านการนำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมระดับภาคสู่สถาบันการศึกษา เพื่อให้มีประสบการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมและสามารถดำเนินการจัดการสิ่งแวดล้อมแบบบูรณาการได้

5.2 ควรมีโครงการสำคัญที่ครอบคลุมประเด็นต่างๆ ด้านสิ่งแวดล้อม เช่น Low Carbon Society การเตือนภัยหมอกควัน การปรับตัวในการป้องกันภัยพิบัติที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เป็นต้น

6. ด้านการสร้างความรู้ ความเข้าใจ

6.1 ควรให้ความรู้ ความเข้าใจแก่กลุ่มเป้าหมายผู้ปฏิบัติ เพื่อให้การดำเนินงานตามมาตรการบรรลุวัตถุประสงค์

6.2 ควรเพิ่มการให้ความรู้แก่ประชาชนเพื่อให้เข้าใจปัญหาของตนและร่วมมือกันแก้ไขปัญหา

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

นายจุมพล ศิริสวัสดิ์
นางสาวพรศรี สุทธนารักษ์
นายฮาเล็ม เจะมาริกัน

ผู้อำนวยการสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 14
ผู้อำนวยการสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 15
ผู้อำนวยการสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16

ผู้จัดทำ

สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 14

นางอโณทัย อีร์สิงห์	นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการพิเศษ
นายคุณาสิน ไวยรัตน์	นักวิชาการสิ่งแวดล้อมปฏิบัติการ
นางสาวอติภา ขาวสุวรรณ	นักวิชาการสิ่งแวดล้อมปฏิบัติการ
นางสาววรรณวิษา เพ็ชรนาจักร	พนักงานจ้างส่วนแผนสิ่งแวดล้อม

สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 15

นายธีรยุทธ กำศิริพิมาน	นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการพิเศษ
นางสาวปิยะนันท์ อุดมแดง	นักวิชาการสิ่งแวดล้อมปฏิบัติการ
นางสาวดวงฤดี ภูพรประเสริฐ	นักวิชาการสิ่งแวดล้อม

สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16

นางธีรนันท์ เดชหนู	นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการพิเศษ
นางจิตติมา ภัทรภูติ	นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ
นางสาวธฤชวรรณ นนทพุทธ	นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ

จัดทำโดย

สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 14 (สุราษฎร์ธานี)

สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 15 (ภูเก็ต)

สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16 (สงขลา)